

Kuntaliiton
VERKKOJULKAISU

Mikko Svartsjö

Perusopetuksen ja lukio- koulutuksen kustannuskehitys vuonna 2015

Kouluikkuna

 Kuntaliitto
Kommunförbundet

KIRJOITTAJA
Mikko Svartsjö

KANNEN KUVA
Pixhill.com

ISBN 978-952-293-485-7 (pdf)
© Suomen Kuntaliitto
Helsinki 2017

Suomen Kuntaliitto
Toinen linja 14, 00530 Helsinki
PL 200, 00101 Helsinki
Puh. 09 7711
www.kuntaliitto.fi

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Perusopetuksen kustannukset	7
2.1	Perusopetuksen kokonaiskustannukset	7
2.2	Kustannukset eri kuntakokoryhmissä.....	9
2.3	Perusopetuksen kustannusrakenne vertailukunnissa	13
2.4	Opetuksen kustannukset	16
2.5	Oppilasruokailun kustannukset	17
2.6	Kuljetuskustannukset	18
2.7	Kiinteistökustannukset	20
2.8	Sisäinen hallinto	21
2.9	Muu oppilashuolto.....	22
2.10	Vammaisopetus.....	23
3	Toiminnallisten tietojen vertailu.....	24
3.1	Vähimmäistuntimäärä	24
3.2	Opetusresurssi vuosiviikkotunteina.....	25
3.3	Luokkamuotoisen erityisopetuksen vuosiviikkotunnit.....	26
3.4	Luokkamuotoinen ja integroitu erityisopetus.....	27
3.5	Erityinen ja tehostettu tuki.....	28
3.6	Opetusryhmien koko	29
3.7	Opetushenkilöstö	31
3.8	Koulunkäyntiavustajat	32
3.9	Kouluterveydenhoitajat	33
4	Tietoja perusopetuksen päättäneistä	34
4.1	Peruskoulunsa päättäneiden yhteishaku	34
4.2	Sijoittuminen jatkokoulutukseen	35
5	Perusopetuspalvelujen saavutettavuus	37
5.1	Koulujen koko	37
5.2	Perusopetuksen saavutettavuus.....	38
5.3	Kouluverkko ja koulumatkojen pituus	40
6	Yhteenveto ja johtopäätökset	42
7	Lukiokoulutuksen kustannukset.....	44
7.1	Lukiokoulutuksen kustannukset kuntakoon ryhmissä	46
7.2	Lukiokoulutuksen kustannusrakenne	50
7.3	Opetuksen kustannukset	54

7.4	Opiskelijaruokailun kustannukset	55
7.5	Sisäinen hallinto	55
7.6	Kiinteistökustannukset	56
8	Toiminnallisten tietojen vertailu.....	58
8.1	Lukiokoulutuksen opetusresurssit vuosiviikkotunteina	58
8.2	Opetushenkilöstö	60
9	Lukiokoulutuksen laatu- ja vaikuttavuustietoja	61
9.1	Ylioppilastutkinnon suorittaneet	61
9.2	Peruskoulun ja lukion päättötodistusten keskiarvovertilu.....	62
9.3	Keskeyttäminen lukiokoulutuksessa.....	64
9.4	Ylioppilastutkinnon suorittaneiden sijoittuminen	65
9.5	Oppilaitosten koko ja määrä.....	66
10	Yhteenveto ja johtopäätökset	68

1 Johdanto

Raportin aineisto ja vertailutiedot perustuvat Kuntaliiton yhdessä kuntien kanssa ylläpitämään perusopetuksen ja lukiokoulutuksen vertailutietokantaan (Kouluikkuna). Vuonna 2015 Kouluikkunan vertailutietokannassa oli mukana 60 kuntaa. Kuntien määrä kattaa 1 016 peruskoulua ja yli 300 000 peruskoululaista, joka on noin 60 % koko maan oppilasmäärästä. Lukiokoulutuksen aineisto pitää sisällään 122 lukiota ja noin 62 000 opiskelijaa eli noin 60 % koko maan lukiolaisten määrästä. Kustannustietoina raportissa on käytetty kunnilta saatuja tietoja varainhoitovuosilta 2014 ja 2015. Raportissa on tarkasteltu sekä kustannustietoja että toimintaan ja vaikuttavuuteen liittyviä tunnuslukuja. Tiedot koskevat pääpääosin kuntien omana toimintana järjestämiä perusopetuksen ja lukio-koulutuksen palveluja. Asukaslukuun perustuvat ryhmittäiset keskiarvot on laskettu kuntakohtaisista tunnusluvuista. Eri vuosien tietoja vertailtaessa tulee ottaa huomioon, että vertailuryhmiin sisältyvät kunnat eivät ole kaikilta osin samat molempina vuosina. Kustannustietojen vertailussa vertailuryh-mät on kuitenkin yhdenmukaistettu. Kustannusvertailussa ei ole otettu huomioon kustannustason muutosta.

Raportissa tunnuslukuja on vertailtu kuntakoon perusteella neljässä eri kuntakokoryhmässä:

1. Yli 100 000 asukkaan kunnat
2. 50 000-100 000 asukkaan kunnat
3. 20 000-50 000 asukkaan kunnat
4. Alle 20 000 asukkaan kunnat

Perusopetus

Raportissa tarkastellaan, miten kuntakoko näyttäytyy perusopetuspalvelujen kustannuseroissa ja kustannusrakenteessa. Perusopetuksen kustannuksia verrattiin mm. kokonaiskustannusten, opetuksen, koulukuljetuksen, oppilasruokailun, kiinteistökustannusten ja sisäisen hallinnon osalta. Kunta-kokoon perustuvia keskiarvoja verrattiin edelliseen varainhoitovuoteen.

Toimintatietojen osalta käytiin läpi perusopetuksen vuosiviikko- ja vähimmäistuntimääriä. Erityis-opetuksen osalta tarkasteltiin luokkamuotoisen ja integroidun erityisopetuksen sekä tehostetun ja erityisen tuen piirissä olevia oppilaita. Opetushenkilöstön osalta vertailtiin vakinaisten ja määräai-kaisten opettajien osuuksia. Oppilashuoltoa tarkasteltiin avustaja- ja kouluterveydenhoitajaresurs-sien näkökulmasta. Raportissa on tarkasteltu koulujen kokoa ja perusopetuspalvelujen saavutetta-vuutta. Raportissa on selvitetty myös peruskoulunsa päättäneiden oppilaiden osalta mm. yhteisha-kutuloksia ja sijoittumista jatkokoulutukseen.

Lukiokoulutus

Kustannustietoina vertailtiin lukiokoulutuksen kokonaiskustannuksia ja opetuksen, opiskelijaruokailun, kiinteistökustannusten sekä sisäisen hallinnon menoja mm. opiskelijamäärään suhteutettuna sekä kustannusrakenteen näkökulmasta.

Toimintatietojen osalta selvitettiin lukiokoulutuksen vuosiviikkotuntimääriä eri kuntakoryhmissä sekä lukiossa olevien vakinaisten ja määräaikaisten opettajien osuuksia opetushenkilöstöstä. Laatuun ja vaikuttavuuteen liittyvinä indikaattoreina tarkasteltiin mm. ylioppilastutkinnon hyväksytysti suorittaneiden määriä sekä ylioppilaskoearvosanojen keskiarvoja.

Lukiokoulutuksen vaikuttavuutta arvioitiin myös vertaamalla opiskelijoiden peruskoulun päättötodistusten keskiarvoa lukion päättötodistusten keskiarvoon. Ylioppilastutkinnon aikaisemmin suorittaneista opiskelijoista selvitettiin, kuinka he ovat sijoittuneet lukiokoulutuksen päätyttyä. Lukioverkkoa tarkasteltiin oppilaitosten koon ja määrän perusteella.

2 Perusopetuksen kustannukset

2.1 Perusopetuksen kokonaiskustannukset

Vuoden 2015 perusopetuksen kunnittain oppilasta kohden lasketut keskimääräiset nimelliset kokonaiskustannukset kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 1,2 prosenttia. Ilman poistoja, arvonalentumisia ja sisäisiin vuokriin sisältyviä pääomakustannuksia lasketut yksikkökustannukset kasvoivat 1,4 prosenttia vuodesta 2014. Tilastokeskuksen laskema kuntien opetustoimen hintaindeksi pysyi lähes ennallaan kasvaen 0,2 prosenttia vuodesta 2014 vuoteen 2015. Taulukon luvut perustuvat kuntien tunnuslukujen keskiarvoon, joten kaikilla kunnilla on sama painoarvo ko. laskelmassa (vert. euromääräisistä yhteissummista laskettu muutos).

Perusopetuksen toimintamenot euroa/oppilas	2014	2015	Muutos %	Osuus toimintamenoista (2015) %
Käyttömenot	8881	8983	1,2	
Käyttömenot*	7974	8084	1,4	
Opetus	4842	4890	1,0	54,2
Kuljetus	318	325	2,1	3,5
Ruokailu	550	546	-0,8	6,0
Kiinteistöt	1875	1929	2,9	20,5
Kiinteistöjen ylläpito	1035	1077	4,1	11,5
Sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakust.	840	851	1,3	9,0
Sisäinen hallinto	486	530	9,0	5,9
Muu oppilashuolto	368	391	6,2	4,4
Vaikeasti kehitysvamm. opetus	31287	32549	4,0	1,0
Muu vammaisopetus	18451	18277	-0,9	3,5
Pienet hankkeet	102	82	-20,3	0,9
*Ilman poistoja, arvonalentumisia ja sisäisiin vuokriin sisältyviä pääomakustannuksia				Lähde: Kouluikkuna

Toiminnoittain eritellyistä kustannuksista opetuksen oppilaskohtaiset kustannukset nousivat 1,0 % ja muun oppilashuollon kustannukset 6,2 %. Koulukuljetusten kustannukset kasvoivat 2,1 %. Oppilasruokailun osalta muutos oli -0,4 %. Kiinteistöjen ylläpitoon liittyvät kustannukset kasvoivat keskimäärin 4,1 % ja pääomakustannukset 1,3 %. Kokonaisuudessaan kiinteistömenot kasvoivat 2,9 %. Pidennetyn oppivelvollisuudessa piirissä olevien oppilaiden kustannukset kohosivat vaikeasti kehitysvammaisten osalta 4,0 % ja laskivat muun vammaisopetuksen oppilaiden kohdalla 0,9 %. Kokonaisuudessaan vammaisopetuksen muutos oli 1,3 %. Perusopetuksen hallinnon kustannuksissa oli kasvua 9,0 %. Hallinnon kustannukset eivät ole täysin verrattavissa edelliseen vuoteen Tilastokeskuksen taloustilastossa tapahtuneesta uudistuksesta johtuen. Ainakin osa hallinnon kustannusten kasvusta on selitettävissä ko. luokituksessa tapahtuneella muutoksella. Niin sanottujen pienten hankkeiden investoinnit laskivat 20,3 %.

Perusopetuksen keskimääräinen kustannusrakenne pysyi pääosin ennallaan vuoteen 2014 verrattuna. Opetuksen osuus euromääräisistä toimintamenoista oli keskimäärin 54,2 %. Muun oppilashuollon kustannusten osuus oli 4,4 %. Hallinnon osuus kokonaiskustannuksista oli 5,9 ja sen osuus muutui toiminnoittaisista kustannuksista eniten (muutos +0,6 %-yks.). Muiden toimintojen osalta muutokset olivat +/- 0,3 prosenttiyksikköä. Kiinteistömenojen osuus oli noin 20,5 %, joista kiinteistöjen ylläpidon osuus oli 11,5 % ja sisäisiin vuokriin sisältyvien pääomakustannusten osuus oli 9,0 %. Kiinteistöjen ylläpidon ja pääomakustannusten osuuksissa ei tapahtunut merkittävää muutosta edelliseen vuoteen nähden. Kuljetuskustannusten osuus toimintamenoista oli n. 3,5 % ja ruokailun 6,0 %. Vammaisopetuksen osuus oli 4,5 %, josta vaikeasti vammaisten osuus oli 1,0 % ja muun vammaisopetuksen osuus 3,5 %. Pienten hankkeiden osuus oli 0,9 %.

Perusopetuksen toiminta- ja vyörytyserämenot	Palkkaus, muutos (%) 2014-2015	Muut menot, muutos (%) 2014- 2015	Yhteensä, muutos (%) 2014-2015
Opetus	2,0	0,7	1,9
Kuljetus	30,9	-2,5	-2,4
Ruokailu	-15,6	-1,3	-1,4
Muu oppilashuolto	-1,3	25,6	2,4
Vammaisopetus yhteensä	1,0	-0,9	0,4
<i>Vaikeasti kehitysvamm. opetus</i>	8,0	13,6	9,8
<i>Muu vammaisopetus</i>	-0,6	-4,3	-1,8
Sisäinen hallinto	3,6	10,5	5,8
Kiinteistömenot yhteensä	-2,8	4,3	4,2
<i>Kiinteistöjen ylläpito</i>	-2,8	8,4	8,1
<i>Sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakust.</i>	-	0,5	0,5
Yhteensä	1,8	2,1	2,0

Lähde: Kouluikkuna

Kuntien oman perusopetuksen euromääräiset yhteenlasketut toiminta- ja vyörytyserämenot kasvoivat 2,0 % vuoteen 2014 verrattuna. Palkkausmenoihin sisältyvät palkat ja palkkiot, eläkekulut sekä muut sivukulut kasvoivat 1,8 %. Muihin menoihin kirjattavat aineet, tarvikkeet, tavarat, palveluiden ostot (sis. esim. henkilöstövuokrauksen) ja muut kulut nousivat puolestaan 2,1 %. Varsinaisen opetuksen palkkaus ja muut menot kasvoivat 1,9 % edellisestä vuodesta. Muun oppilashuollon kustannukset kasvoivat 2,4 %. Sisäisen hallinnon menoissa kasvua oli 5,8 %. Kiinteistömenoissa muutos oli 4,2 %. Kiinteistökustannuksista ylläpidon kustannuksia kirjattiin 8,1 % edellistä vuotta enemmän ja pääomakustannukset pysyivät lähes ennallaan kasvaen 0,5 %. Koulukuljetuksiin liittyvät kustannukset laskivat 2,4 % ja oppilasruokailun kustannukset 1,4 %. Vammaisopetuksessa kustannukset olivat lähes edellisen vuoden tasolla kasvaen 0,4 %. Luvut perustuvat painottamattomiin euromääriin, joten esim. kuuden suurimman kaupungin kustannukset kattavat jo lähes puolet kokonaissummasta (vert. tunnuslukujen keskiarvot).

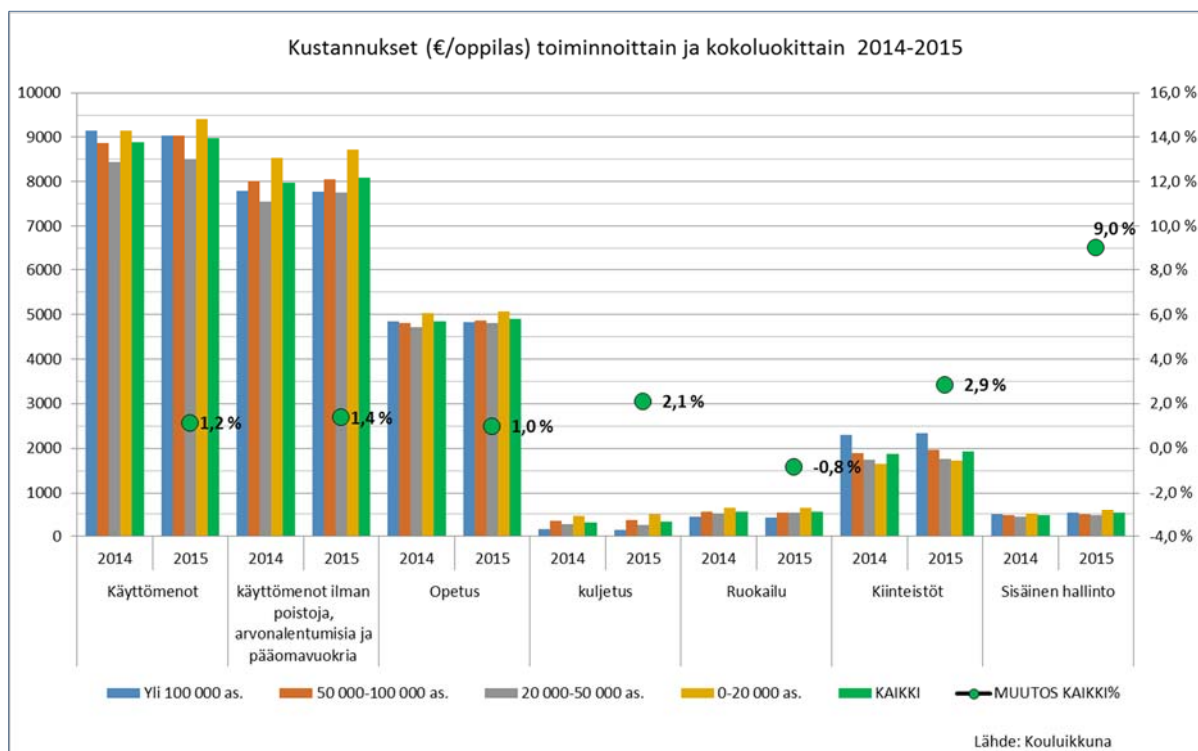
Oppilasmäärä	Muutos (%) 2014-2015
Perusopetukseen valmistava opetus	6,8
9-vuoden oppivelvollisuus	1,5
Pidennetty oppivelvollisuus, vammaisoppilaat	-1,2
Yhteensä	1,4

Lähde: Kouluikkuna

Perusopetuksen oppilasmäärällä mitattu volyymi kasvoi vertailukunnissa yhteensä 1,4 % vuodesta 2014 vuoteen 2015. Maahanmuuttajien perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilasmäärä oli vuonna 2015 6,8 % suurempi vuoteen 2014 verrattuna. Pidennettyä oppivelvollisuutta suorittavien vaikeasti kehitysvammaisten ja muiksi vammaisoppilaiksi laskettavien oppilaiden määrä laski 1,2 %. Eniten kasvoi yli 100 000 asukkaan kuntien yhteenlaskettu oppilasmäärä, joka nousi 2,3 %. Muiden kuntakokoryhmien yhteenlaskettu oppilasmäärä pysyi ennallaan tai kasvoi lievästi muutosten ollessa välillä 0,0 - 0,5 %.

2.2 Kustannukset eri kuntakokoryhmissä

Keskisuuret 20 000-50 000 ja 50 000-100 000 asukkaan kunnat tuottivat perusopetuspalvelut hie-
man muita ryhmiä pienemmin menoin. 20 000-50 000 asukkaan kuntien käyttömenot mukaan lu-
kien poistot, arvonalentumiset ja sisäisten vuokrien pääomakustannukset olivat vuonna 2015 keski-
määrin 8 501 euroa ja 50 000-100 000 asukkaan kunnilla 9 036 euroa oppilasta kohden. Yli 100 000
asukkaan kuntien keskiarvo oli 9 042 €/oppilas. Pienempien alle 20 000 asukkaan kuntien käyttö-
menot olivat 9 408 euroa oppilasta kohti. Kaikkien vertailukuntien keskiarvo oli 8 983 €/oppilas.

Perusopetuksen käyttömenot 2015 oppilasta kohti (sis. poistot, arvonalentumiset ja sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakustannukset):

- Yli 100 000 asukkaan kunnat 9 042 € (v. 2014, 9 157 €) -1,3 %
- 50 000-100 000 kunnat 9 036 € (v. 2014, 8 869 €) +1,9 %
- 20 000-50 000 kunnat 8 501 € (v. 2014, 8 444 €) +0,7 %
- Alle 20 000 asukkaan kunnat 9 408 € (v. 2014, 9 144 €) +2,9 %
- Vertailukuntien keskiarvo 8 983 € (2014, 8 881 €) +1,2 %

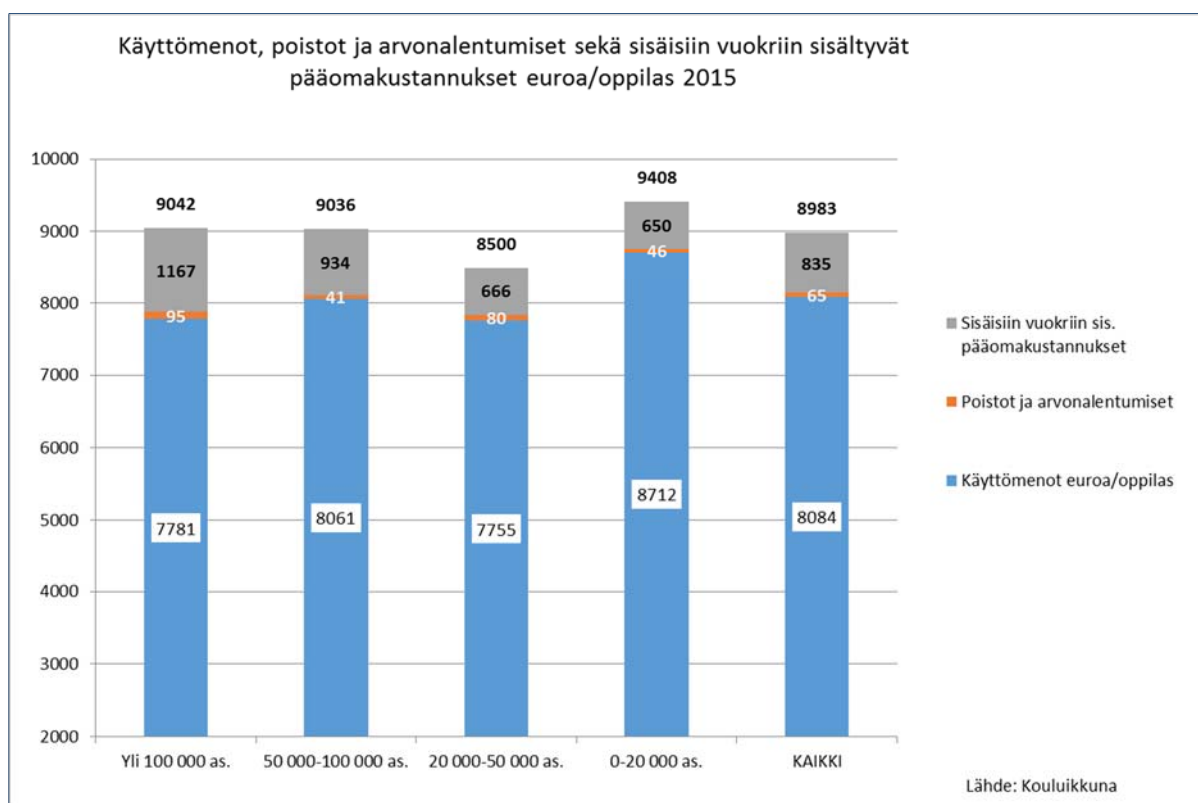
Yli 100 000 asukkaan kunnissa perusopetuksen yksikkökustannuksia lisäävät muihin kuntaryhmiin verrattuna suuremmat sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakustannukset ja pienemmillä kunnilla tyyppillisesti esim. kuljetuskustannukset.

Verrattaessa perusopetuksen yksikkökustannuksia edelliseen vuoteen yli 100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä kustannukset laskivat 1,3 %. 20 000 - 100 000 asukkaan kunnissa keskimääräiset yksikkökustannukset nousivat 1,9 %. 20 000 - 50 000 asukkaan kuntakokoryhmässä kasvua oli 0,7 %. Eniten kustannukset kasvoivat pienimmässä alle 20 000 asukkaan kuntien vertailuryhmässä, jossa kustannukset nousivat 2,9 %.

Kustannukset ilman poistoja, arvonalentumisia ja sisäisiin vuokriin sisältyviä pääomakustannuksia
 Kun kustannuksia tarkasteltiin ilman poistoja, arvonalentumisia ja sisäisiin vuokriin sisältyviä pääomakustannuksia, yli sadantuhannen asukkaan kunnissa kustannukset olivat 7 781 €/oppilas, 50 000-100 000 asukkaan kunnissa 8 061 €/oppilas, 20 000 - 50 000 asukkaan kunnissa 7 755 €/oppilas ja alle 20 000 asukkaan kunnissa 8 712 €/oppilas. Kaikkien kuntien keskimääräiset kustannukset olivat 8 084 €/oppilas.

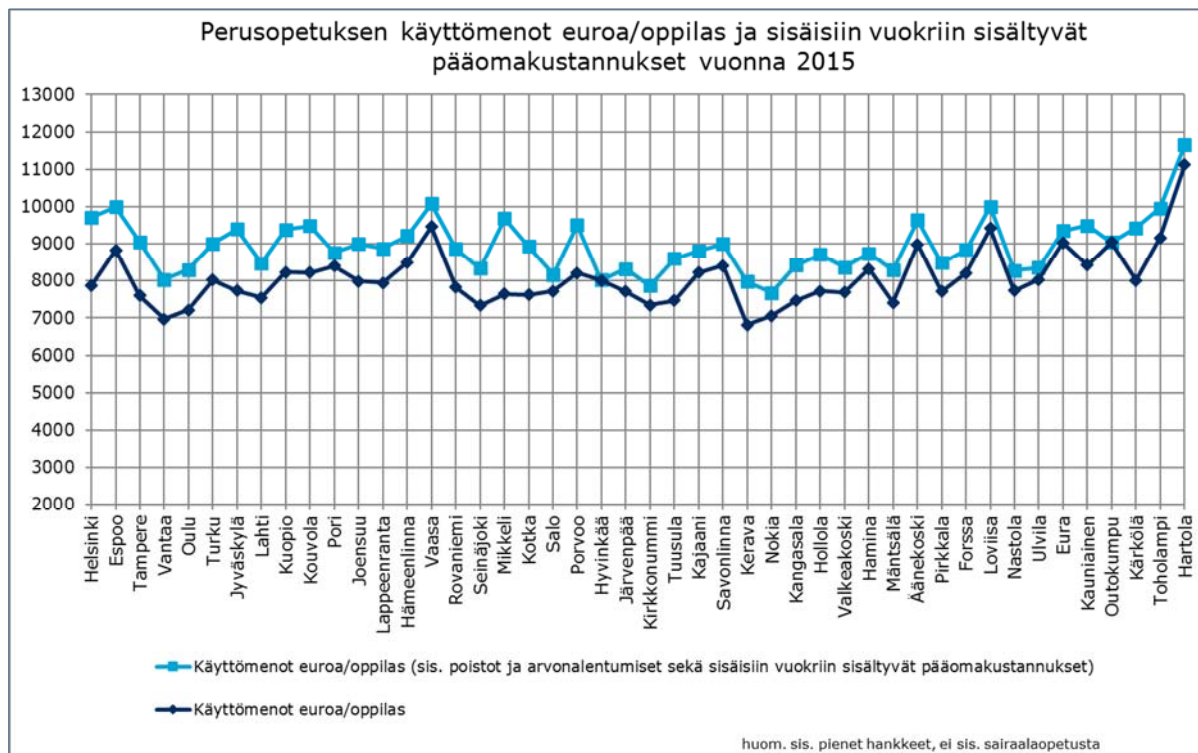
Perusopetuksen käyttömenot 2015 oppilasta kohden ilman poistoja, arvonalentumisia ja sisäisiin vuokriin sisältyviä pääomakustannuksia:

- Yli 100 000 asukkaan kunnat 7 781 € (v. 2014, 7 787 €) -0,1 %
- 50 000-100 000 asukkaan kunnat 8 061 € (v. 2014, 8 017 €) +0,6 %
- 20 000-50 000 kunnat 7 755 € (v. 2014, 7 553 €) 2,7 %
- Alle 20 000 asukkaan kunnat 8 712 € (v. 2014, 8 542 €) +2,0 %
- Vertailukuntien keskiarvo 8 084 € (v. 2014, 7 974 €) +1,4 %

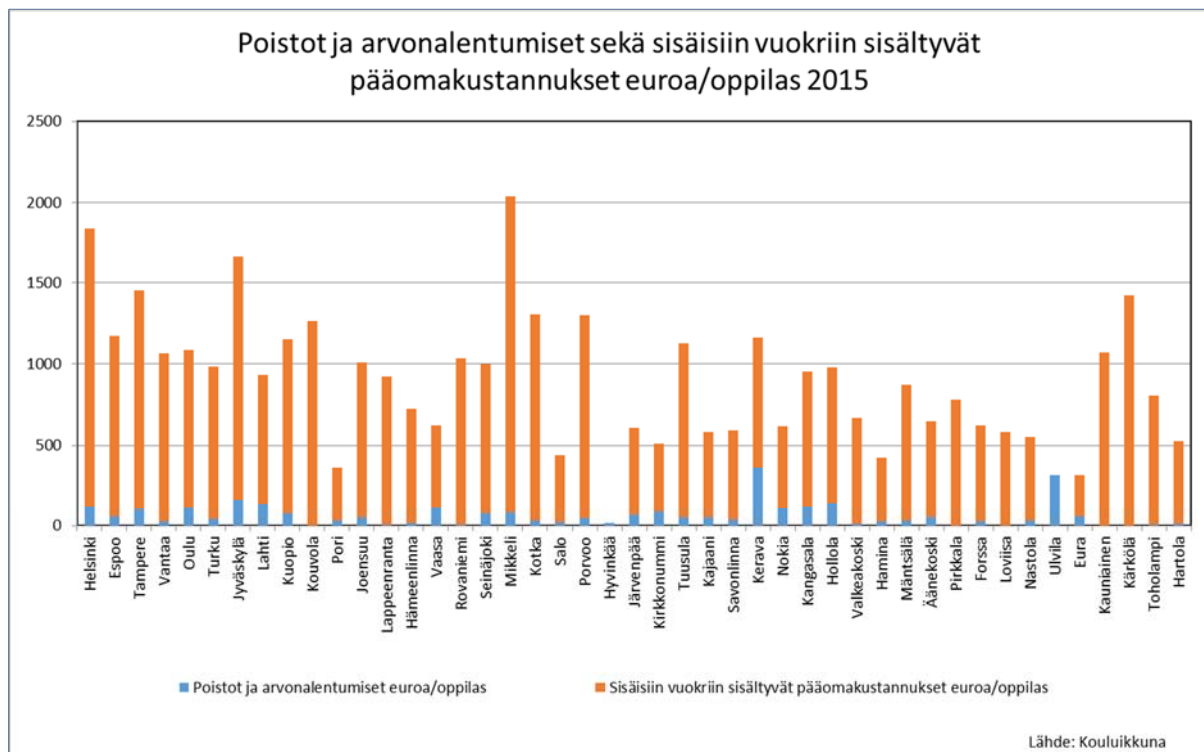

Seuraavassa kuvassa on esitetty molemmat kokonaiskustannuksia kuvaavat tunnusluvut kunnittain asukasluvun mukaisessa järjestyksessä. Poistojen, arvonalentumisien ja sisäisiin vuokriin sisältyvien

pääomakustannusten osuus kokonaiskustannuksista on keskimäärin pienempi pienemmissä kunnissa.

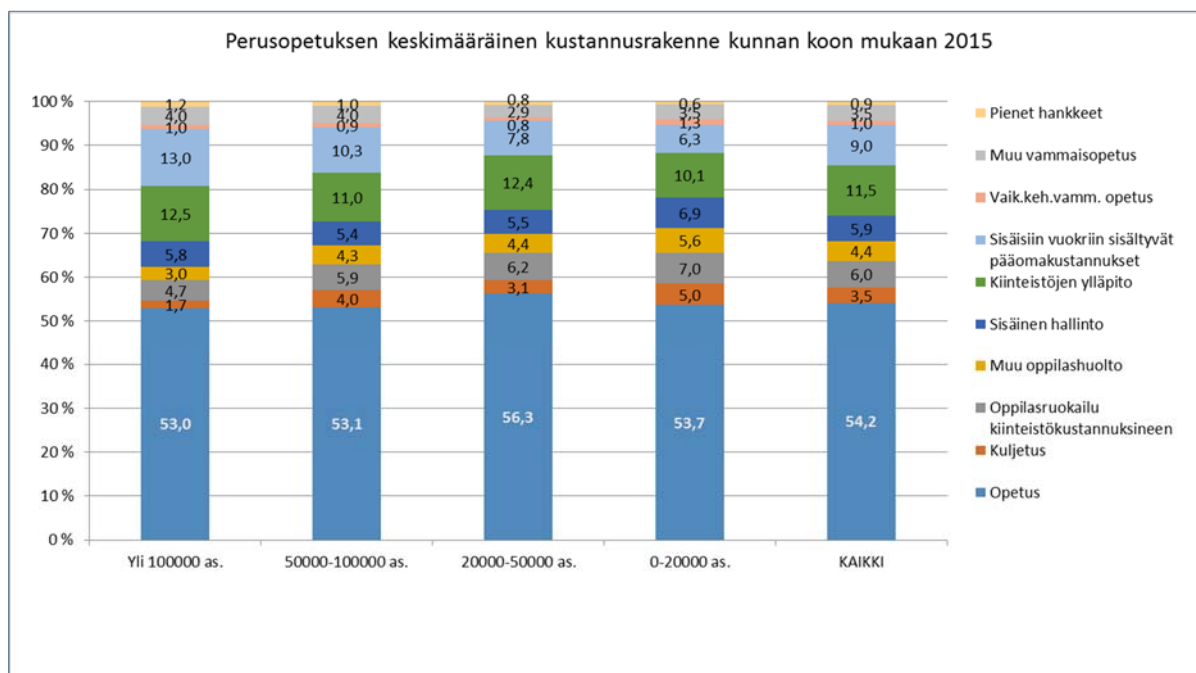

Seuraavassa kuvassa on esitetty kunnittain käyttöomaisuuden suunnitelman mukaiset poistot ja keskitetysti hoidettujen perusopetuksen liittyvien kiinteistöjen ja tonttien sisäisiin vuokriin sisältyvät poistot ja korot sekä muut vastaavat kustannuslaskennalliset erät. Kustannukset on suhteutettu oppilasmäärään.

2.3 Perusopetuksen kustannusrakenne vertailukunnissa

Kuntien kustannusrakennetta vertailtiin tarkastelemalla perusopetuksen euromääräisiä toiminnoittaisia kustannuksia ja niiden osuutta perusopetuksen kokonaiskustannuksista. Alla olevassa kuvassa on esitetty perusopetuksen eri toimintojen prosentuaalinen osuus kokonaiskustannuksista kuntakoryhmien keskiarvoina.

Alle 20 000 asukkaan kunnissa opetuksen osuus oli keskimäärin noin 53,7 % toimintamenoista. 20 000 - 50 000 asukkaan kuntakokoryhmässä opetuksen osuus oli 56,3 %, mikä on hieman muita kuntakokoryhmiä suurempi. 50 000-100 000 asukkaan kunnissa opetuksen osuus oli 53,1 %. Yli 100 000 asukkaan kaupungeissa opetuksen osuus oli keskimäärin 53,0 %.

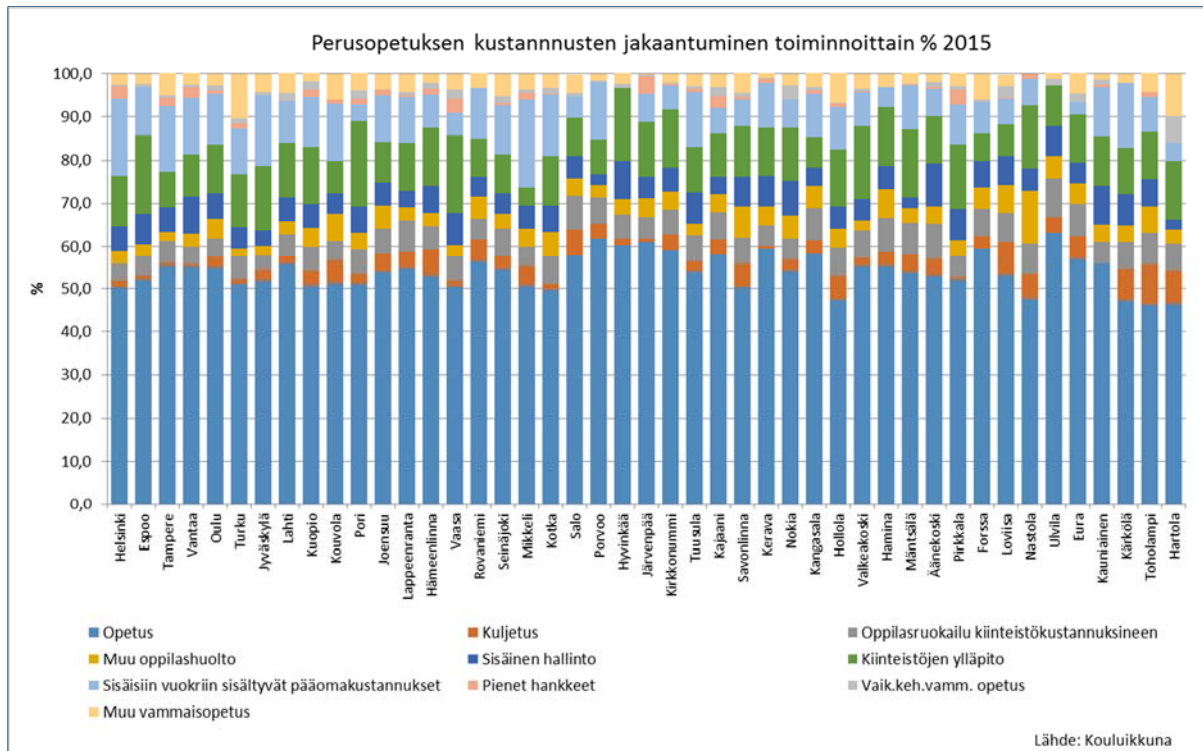
Koulukuljetusten osuus toimintamenoista oli suurin alle 20 000 asukkaan kunnissa (5,0 %). Keski-suurissa (20 000-50 000 as.) kunnissa kuljetuskustannusten osuus oli 3,1 % ja melko suurissa (50 000-100 000 as.) kunnissa 4,0 %. Yli 100 000 asukkaan kunnissa kuljetusten osuus oli keskimäärin 1,7 % kokonaiskustannuksista. Kaikkien vertailukuntien kuljetuskustannukset olivat keskimäärin 3,5 % perusopetuksen toimintamenoista. Kuljetuskustannukset ovat tyypillisesti suuremmat pienemmissä kunnissa. Asiaan vaikuttaa muun muassa pitkät etäisyydet, kunnan maantieteellinen rakenne, kouluverkon tiheys ja vähäisempi julkinen liikenne.

Oppilasruokailun kustannusten osuus perusopetuksen menoista oli pienissä kunnissa 7,0 %, keski-suurissa 6,2 %, melko suurissa 5,9 % sekä suurissa 4,7 %. Kaikkien kuntien keskiarvo oli 6,0 %.

Alle 20 000 asukkaan kunnissa perusopetuksen hallinnon kustannusten osuus kokonaismenoista oli 6,9 % ja 20 000 - 50 000 asukkaan kunnissa 5,5 %. 50 000 - 100 000 asukkaan kunnissa sisäiseen hallintoon käytettiin 5,4 % ja yli 100 000 asukkaan kunnilla 5,8 %. Keskimäärin hallintoon vertailukunnissa käytettiin 5,9 % toimintamenoista.

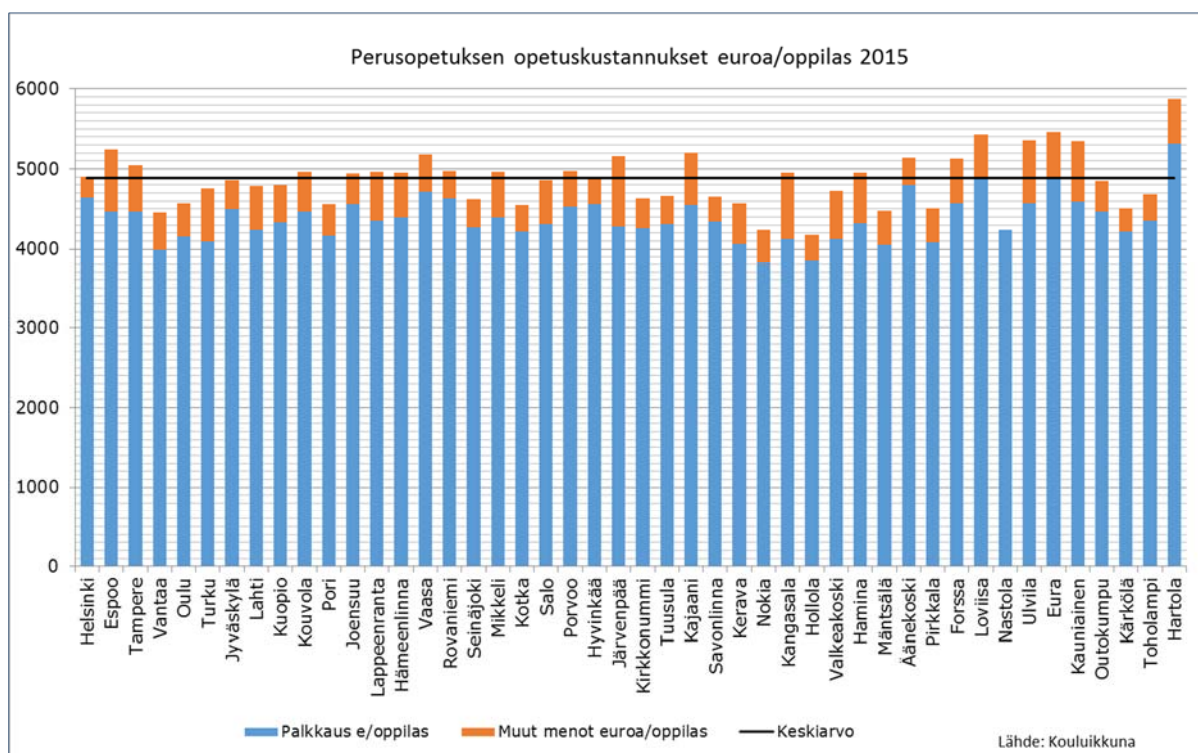
Muun oppilashuollon osuus toimintamenoista oli 4,4 %. Yli 100 000 asukkaan kunnilla osuus oli keskimäärin 3,0 %, 50 000 - 100 000 asukkaan kunnilla 4,3 %, 20 000 - 50 000 asukkaan kunnilla 4,4 % ja alle 20 000 asukkaan kunnilla 5,6 %. Vammaisopetukseen käytettiin keskimäärin 4,5 % toimintamenoista.

Perusopetuksen kokonaiskustannuksista noin viidennes kuluu kiinteistömenoihin. Suuremmilla kunnilla kiinteistökustannusten osuus on keskimäärin pieniä kuntia isompi. Pienimmillä kunnilla kiinteistökustannusten osuus oli 16,5 %, keskisuurilla 20,2 % ja melko suurilla 21,4 % ja yli 100 000 asukkaan kunnilla 25,5 %. Kaikkien vertailukuntien toimintamenoista kiinteistömenojen osuus oli keskimäärin 20,5 %, josta 11,5 % oli kiinteistöjen ylläpidon kustannuksia ja 9,0 % sisäisten vuokrien pääomakustannuksia.

2.4 Opetuksen kustannukset

Seuraavassa kuviossa opetuksen oppilaskohtaiset kustannukset on jaoteltu palkkakustannuksiin sekä muihin menoihin, joihin sisältyvät mm. aineet, tarvikkeet, tavarat ja ostopalvelut. Kuviossa opetuksen kustannukset on esitetty kuntakoon mukaisessa järjestyksessä. Kustannukset sisältävät 9 vuoden oppivelvollisuuden oppilaiden ja perusopetukseen valmistavaan opetukseen välittömästi liittyvät kustannukset. Tunnusluvun laskennassa on käytetty vastaavaa oppilasmäärää.

Vuonna 2015 vertailukunnissa opetukseen käytettiin keskimäärin 4 890 euroa oppilasta kohden. Kasvua vuoteen 2014 verrattuna oli 1,0 %.

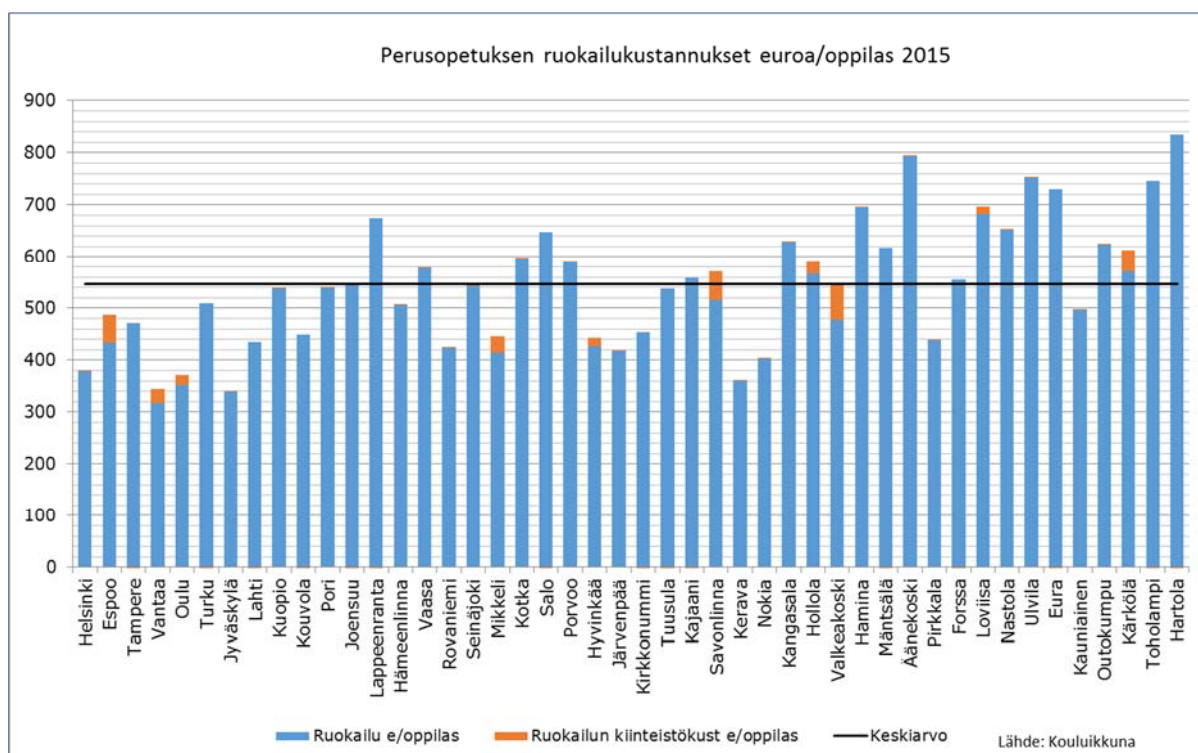
Yli 100 000 asukkaan kunnissa keskiarvo oli 4 824 €/oppilas ja 50 000-100 000 asukkaan kunnissa 4 868 euroa. Keskisuurten 20 000-50 000 asukkaan kunnissa opetukseen käytettiin keskimäärin 4 805 €/oppilas ja alle 20 000 asukkaan kunnissa 5 060 €/oppilas.

Yli 100 000 asukkaan kunnilla keskiarvo laski hieman. Muiden kuntakokoryhmien osalta keskiarvo oli noussut edelliseen vuoteen verrattuna.

Alle 20 000 asukkaan kunnissa palkkauksen osuus opetuksen kustannuksista oli 91,1 %, keskisuurissa 20 000-50 000 asukkaan kunnissa 89,8 % ja 50 000-100 000 asukkaan kunnissa 90,6 % sekä suurissa yli 100 000 asukkaan kaupungeissa 89,6 %. Koko aineistossa palkkakustannusten osuus oli 90,3 %.

2.5 Oppilasruokailun kustannukset

Vuonna 2015 oppilasruokailun keskimääriset oppilaskohtaiset kustannukset laskivat 0,8 % edelliseen vuoteen verrattuna. Seuraavassa kuvassa on esitetty ruokailun oppilaskohtaisesti lasketut kustannukset kunnittain asukasluvun mukaisessa järjestyksessä. Kuvassa on osittain eriteltynä keittiön kiinteistökustannusten osuus ruokailun kokonaiskustannuksista. Kiinteistökustannukset on kerätty lisätietona ja sen ovat antaneet pääasiassa ne kunnat, jotka tuottavat oppilasruokailun palvelut itse.

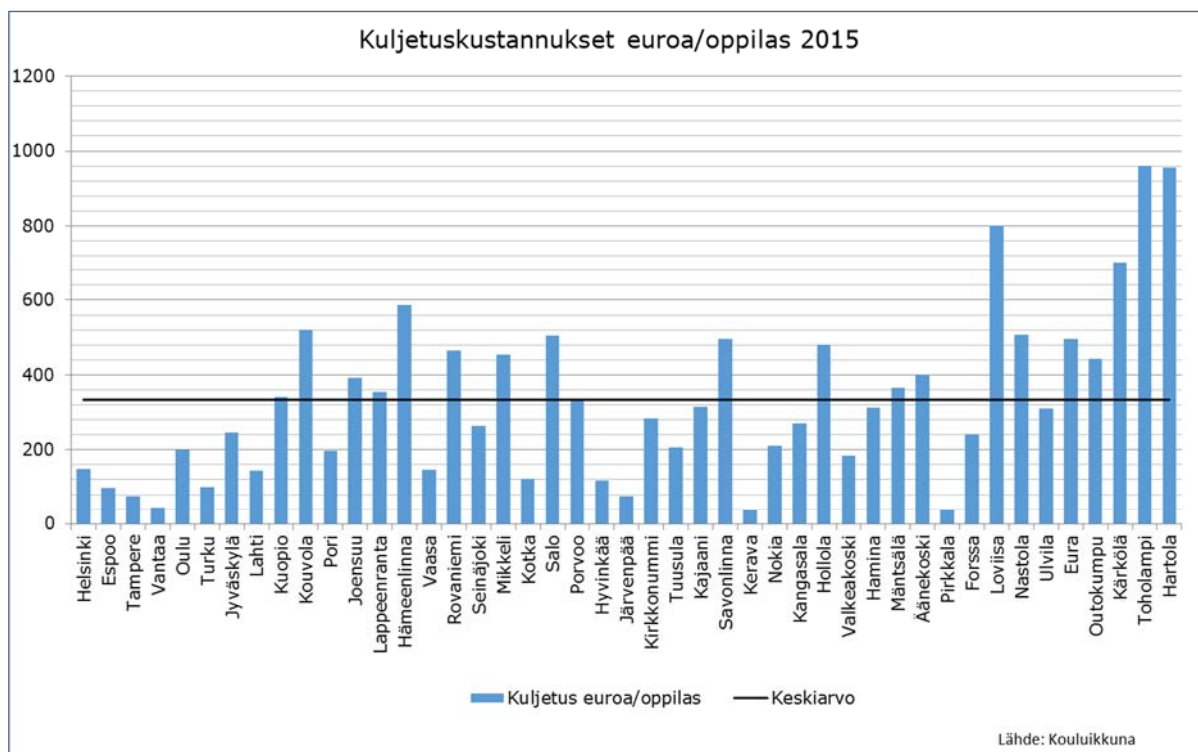

Yli 100 000 asukkaan kunnilla oppilasruokailun kustannusten keskiarvo laski 3,6 % ja 50 000 - 100 000 asukkaan kunnilla 2,3 % vuodesta 2014. Sen sijaan 20 000 - 50 000 asukkaan kunnilla oppilaskohtainen kustannusten keskiarvo nousi 1,1 % ja alle 20 000 kunnilla 0,3 % edellisestä vuodesta.

Vuonna 2015 oppilasruokailuun käytettiin alle 20 000 asukkaan kunnissa keskimäärin 664 euroa oppilasta kohden. Keskisuurissa 20 000 - 50 000 asukkaan kunnissa ruokailuun kului 528 €/oppilas. 50 000 - 100 000 asukkaan kunnissa ruokailuun käytettiin 541 €/oppilas ja yli 100 000 asukkaan kunnissa 430 euroa oppilasta kohden. Keskimäärin vertailukunnissa käytettiin oppilasruokailuun 546 euroa oppilasta kohden.

2.6 Kuljetuskustannukset

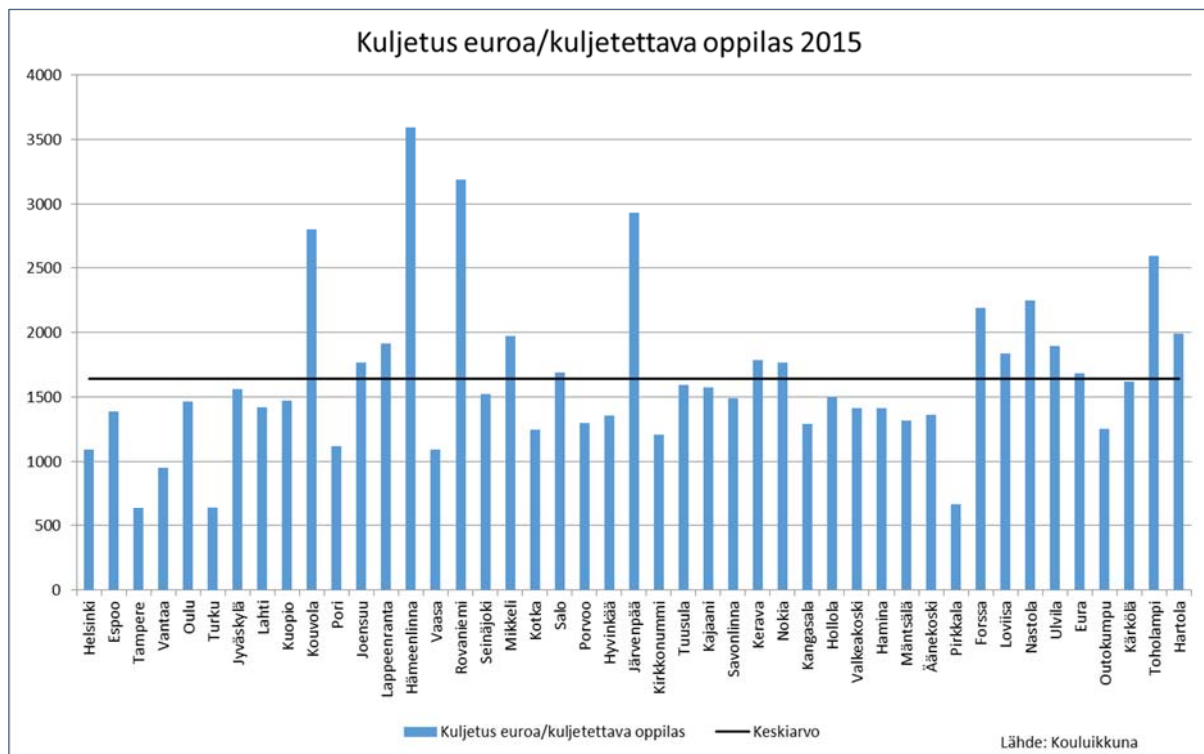
Varainhoitovuonna 2015 koulukuljetuksiin käytettiin keskimäärin 325 euroa oppilasta kohti, joka oli 2,1 % enemmän kuin vuonna 2014. Tunnusluvun laskennassa käytettävät kustannukset ja oppilasmäärät sisältävät 9 vuoden oppivelvollisuuden ja perusopetukseen valmistavan opetuksen, joten pidennetyn oppivelvollisuuden vammaisoppilaat eivät ole mukana laskelmassa.

Vertailtaessa vuoden 2015 koulukuljetuskustannuksia eri kuntakokoryhmien kesken pienimmät kustannukset oli yli 100 000 asukkaan kaupungeilla. Niissä koulukuljetuksiin käytettiin 155 €/oppilas. 50 000 - 100 000 asukkaan kunnissa kuljetuskustannukset olivat 365 €/oppilas ja 20 000-50 000 asukkaan kunnissa 262 €/oppilas. Alle 20 000 asukkaan kunnissa kuljetuksiin käytettiin keskimäärin 492 €/oppilas.

Yli 100 000 asukkaan kunnissa kuljetuskustannukset laskivat 7,7 %. 50 000-100 000 asukkaan kunnilla kustannusten kasvua oli keskimäärin 3,9 %. 20 000-50 000 asukkaan kunnilla oppilaskohtaiset kustannukset laskivat 2,8 %. Pienimpien alle 20 000 asukkaan kuntien osalta keskiarvo kasvoi 6,8 %. Kuljetuskustannuksissa kunnan koolla oli vaikutusta keskimääräisten kustannusten suuruuteen. Pienempi asukasmäärä on yhteydessä harvempaan asutukseen, jolloin myös koulumatkat ovat pidempiä. Pienissä kunnissa myös julkisen liikenteen käyttömahdollisuudet ovat rajallisia.

Koska kaikki oppilaat eivät ole koulukuljetusten piirissä, verrattiin kuljetuskustannuksia myös suhteutettuna niiden tilastoitujen oppilaiden määrään, joille on myönnetty oikeus maksuttomaan koulukuljetukseen. Kuntien käytännöt kuitenkin eroavat myös sen suhteen kuinka paljon perusopetuslain vaatimuksia laajempaan maksuton kuljetus tarjotaan esim. oppilaan ikään perustuen.

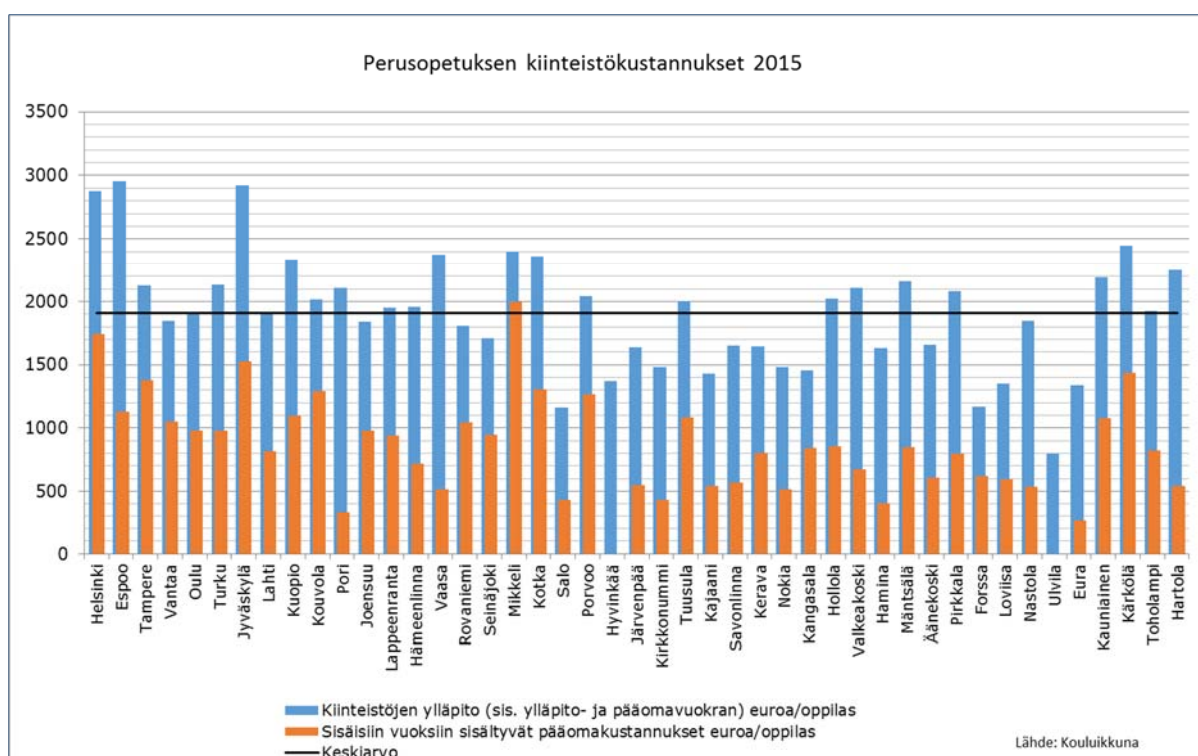
Vuonna 2015 koulukuljetuskustannukset olivat keskimäärin 1 630 euroa kuljetettavaa oppilasta kohden, joka on 1,4 % enemmän kuin vuoteen 2014 verrattuna.

Yli 100 000 asukkaan vertailuryhmällä kustannukset olivat 1 182 euroa/kuljetettava oppilas ja muutos edelliseen vuoteen -2,3 %. 50 000 - 100 000 asukkaan kuntien keskimääräiset kuljetuskustannukset olivat 1 992 euroa kuljetettavaa oppilasta kohden ja muutos +7,5 %. 20 000 - 50 000 asukkaan kunnilla kustannukset laskivat 5,9 % ja tunnusluvun keskiarvo oli 1 621 euroa per kuljetettava oppilas. Alle 20 000 asukkaan kunnilla keskiarvo oli 1 644 euroa/kuljetettava oppilas ja muutos 5,3 % vuoteen 2014 verrattuna.

2.7 Kiinteistökustannukset

Vuonna 2015 yli 100 000 asukkaan kunnissa oppilaskohtaiset kiinteistökustannukset pääomakustannukset mukaan lukien olivat keskimäärin 2 335 euroa oppilasta kohden, 50 000-100 000 asukkaan kunnissa 1 972 €/oppilas ja keskisuurissa 20 000-50 000 asukkaan kunnissa 1 765 €/oppilas. Alle 20 000 asukkaan kuntien keskimääräiset kiinteistömenot olivat 1 732 €/oppilas. Vertailukuntien keskimääräiset kiinteistökustannukset pääomakustannuksineen olivat 1 929 €/oppilas.

Kuvan pidemmät pylväät kuvaavat kiinteistömenoja oppilasmäärään suhteutettuna. Lyhyemmät pylväät kuvaavat ns. pääomavuokran osuutta kiinteistöjen kokonaiskustannuksista.

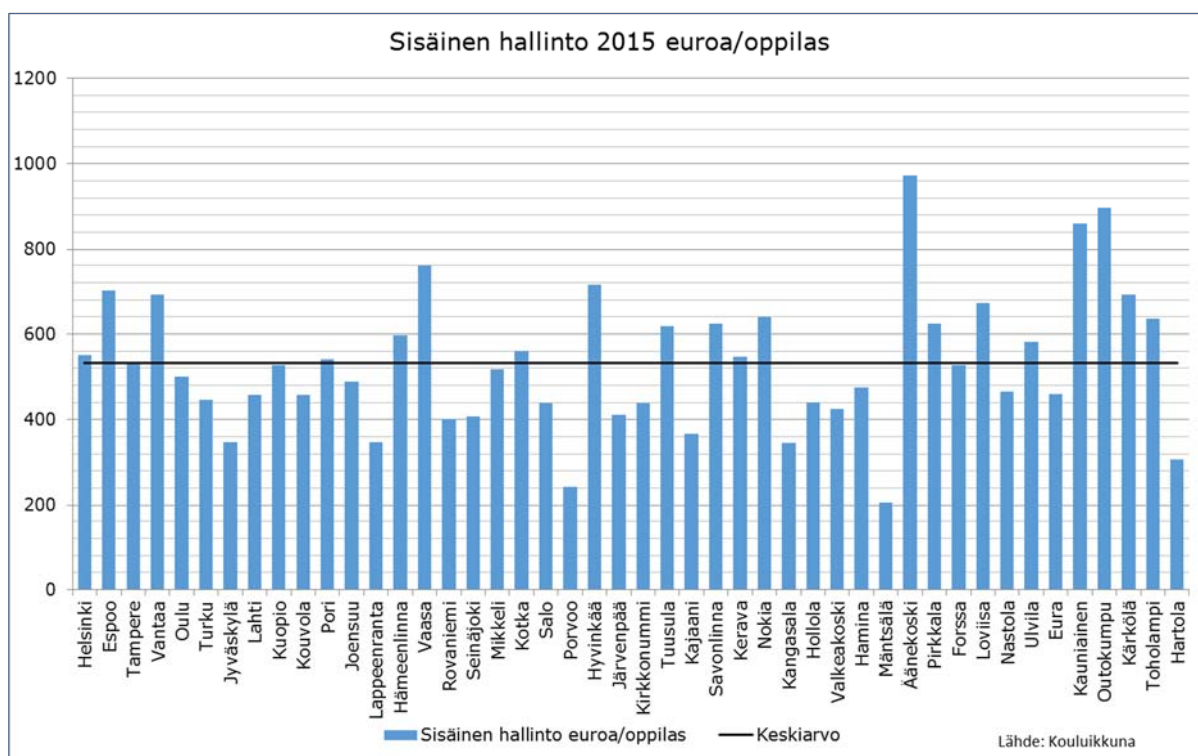

Yli 100 000 asukkaan kunnissa oppilasmäärään suhteutetut kiinteistökustannukset kasvoivat vuodesta 2014 noin 1,9 %. 50 000-100 000 asukkaan kuntien keskiarvo kasvoi 4,4 % ja 20 000-50 000 asukkaan kuntien keskiarvo 0,9 %. Alle 20 000 asukkaan kuntakokoryhmässä keskiarvo nousi 4,5 %. Kaikki vertailuryhmän kunnat mukaan lukien kiinteistökustannukset kasvoivat 2,9 % vuoteen 2014 verrattuna.

Vuonna 2015 sisäisiin vuokriin sisältyvien pääomakustannusten osuus kiinteistöjen kokonaiskustannuksista oli keskimäärin 42,5 %. Pienemmissä kunnissa sisäisiin vuokriin sisältyvien pääomakustannusten osuus oli suhteellisesti pienempi kuin muissa kuntakokoryhmissä. Alle 20 000 asukkaan kunnissa pääomakustannusten osuus kiinteistöjen kokonaismenoista oli 36,0 % ja 20 000 - 50 000 asukkaan kunnilla keskiarvo oli 37,0 %. Yli 100 000 asukkaan kunnilla sisäisiin vuokriin sisältyvien pääomakustannusten osuus oli keskimäärin 51,1 % ja 50 000-100 000 asukkaan kunnilla 48,0 %.

2.8 Sisäinen hallinto

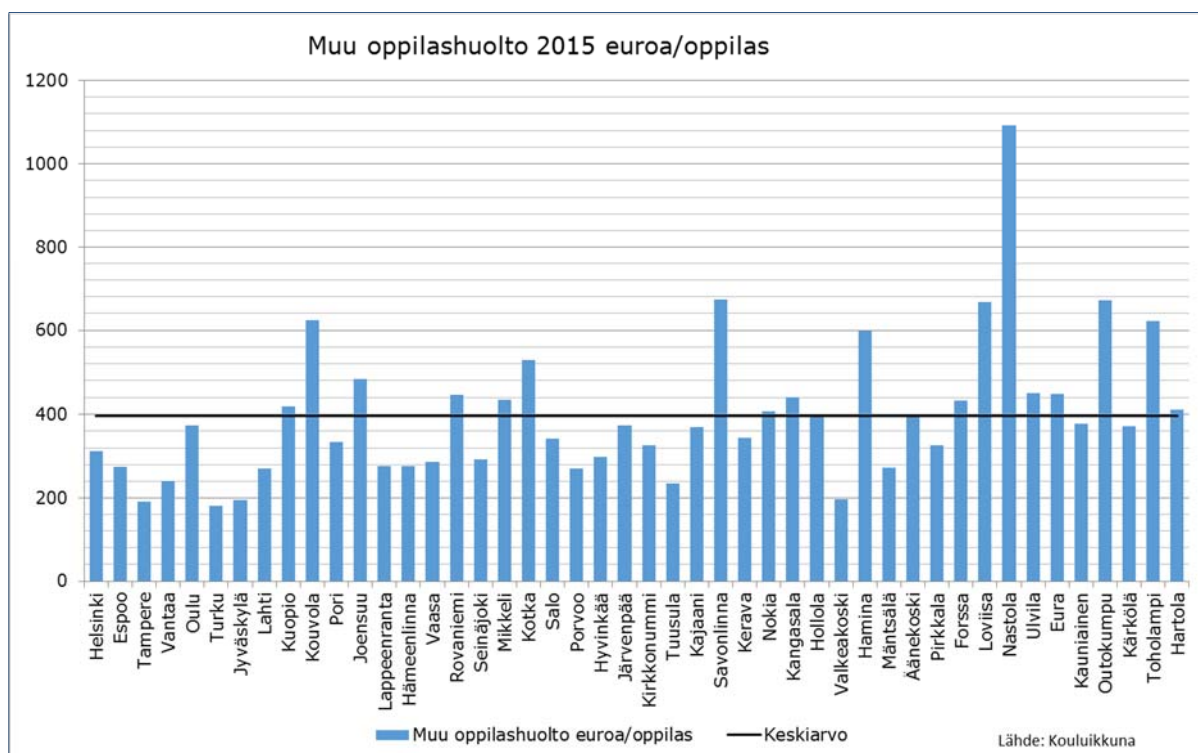
Vertailukunnissa perusopetuksen sisäiseen hallintoon käytettiin vuonna 2015 keskimäärin 530 euroa oppilasta kohden, mikä on 9,0 % enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Sisäisen hallinnon kustannukset nousivat kaikissa kuntakokoryhmien keskiarvossa. Vertailussa on huomioitava, että Tilastokeskuksen kuntien ja kuntayhtymien taloustilaston luokitus uudistui tilivuoden 2015 tietoja koskien. Luokituksesta poistui opetus ja kulttuuritoimen hallinto -tehtäväluokka. Koska poistuneen tehtäväluokan kustannuksia ei enää kerätä erikseen, kustannukset jaetaan jäljelle jääviin tehtäväluokkiin, eli esim. perusopetuksen ja lukiokoulutuksen tehtäville ja sitä kautta hallinnon toiminnoittaisiin kustannuksiin. Kouluikkunan määritelmät ovat lähtökohtaisesti yhtenevät Tilastokeskuksen tiedonkeruun kanssa ja siksi muutos vaikuttaa myös Kouluikkunan tiedonkeruuseen.

Lähes neljänneksellä kunnista hallinnon oppilaskohtaiset kustannukset olivat suuremmat kuin vuotta aikaisemmin. Yli 100 000 asukkaan kuntien keskimääräiset kustannukset olivat 529 €/oppilas ja vertailtava muutos vuoteen 2014 4,1 %. 50 000-100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä kustannusten kasvua oli 4,0 prosenttia kustannusten ollessa 502 euroa oppilasta kohden. 20 000 - 50 000 asukkaan kunnissa hallintoon kului 476 €/oppilas ja menot kasvoivat 6,1 prosenttia. Alle 20 000 asukkaan kunnissa sisäisen hallinnon kustannukset nousivat 20,7 % kustannusten ollessa 618 euroa oppilasta kohden.

2.9 Muu oppilashuolto

Kouluikkunassa oppilashuoltoa on tarkasteltu kapea-alaisesti. Muun oppilashuollon kustannuksiin sisältyvät ainoastaan koulunkäyntiavustajien palkat, oppilashuoltoryhmien toiminta, tapaturmien hoidosta aiheutuneet kustannukset sekä oppilaiden tapaturmavakuutusmaksut ja oppilastestaukset kuten lukitestit. Kustannuksiin ei sisälly vammaisoppilaiden kustannuksia eikä kansanterveys- ja lastensuojelulain alaista toimintaa, kuten kouluterveydenhuollosta, koulupsykologista ja koulukuraattorista aiheutuneita kustannuksia.

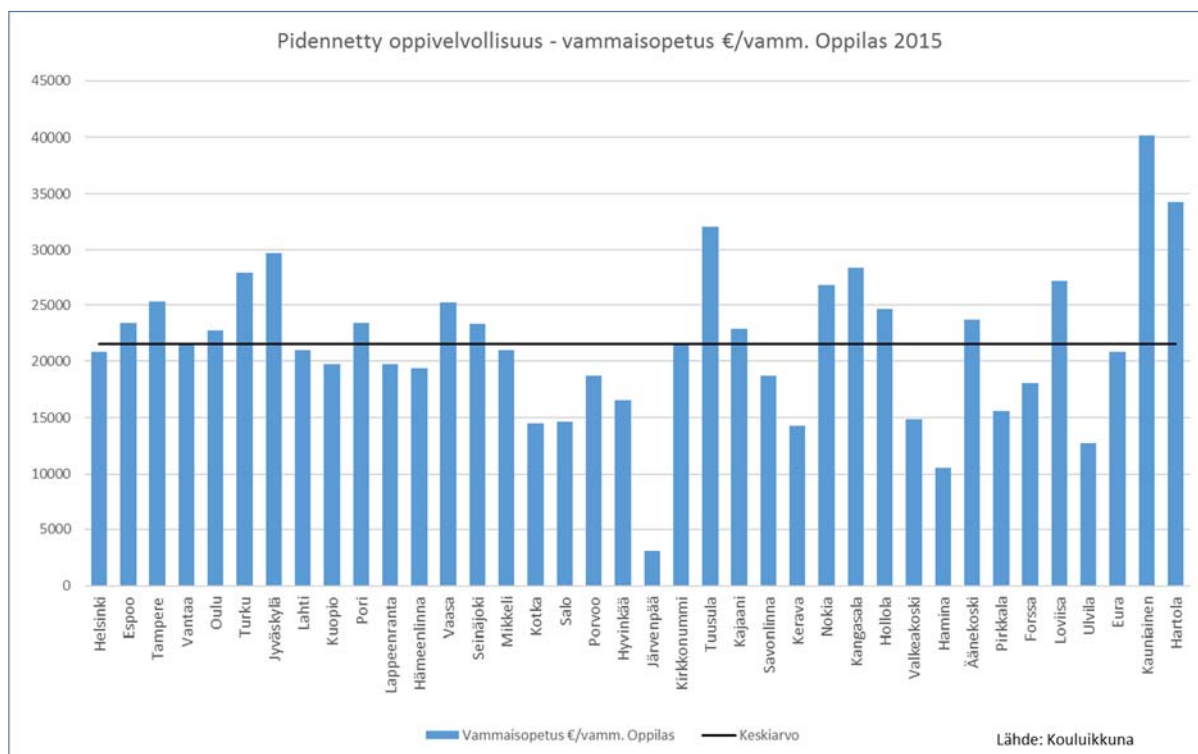

Vuonna 2015 vertailukunnissa muun oppilashuollon keskimääräiset kustannukset olivat 391 euroa oppilasta kohden. Muutos vuoteen 2014 verrattuna oli 6,2 %. Muun oppilashuollon kustannukset vaihtelivat suuresti eri kuntakokoryhmien ja kuntien välillä. Pienemmillä kunnilla oppilasta kohden lasketut kustannukset olivat keskimäärin suuremmat kuin isommilla kunnilla.

Yli 100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä keskimääräiset kustannukset laskivat 3,2 prosenttia kustannusten ollessa 273 euroa oppilasta kohden. Keskimääräiset kustannukset nousivat 50 000-100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä, jonka kuntien keskiarvo oli 393 €/oppilas ja muutos 4,2 prosenttia. Sen sijaan 20 000 - 50 000 asukkaan kuntien keskiarvo laski 3,8 % ja oppilaskohtaiset kustannukset olivat 370 €/oppilas. Eniten muun oppilashuollon kustannukset kasvoivat pienillä alle 20 000 kunnilla, joiden keskiarvo oli vuonna 2015 508 €/oppilas. Keskiarvo oli 23,6 % edellistä vuotta suurempi.

2.10 Vammaisopetus

Vammaisoppilaiden kustannuksista laskettiin vertailtava tunnusluku käyttämällä pidennettyä oppivelvollisuutta suorittavien oppilaiden kustannuksia ja ko. oppilaiden oppilasmäärää. Lukuun sisältyvät siis kaikki vaikeasti kehitysvammaiset ja muut vammaisoppilaat sekä näistä aiheutuneet kustannukset opetuksen, kuljetuksen, ruokailun ynnä muiden toimintojen osalta.

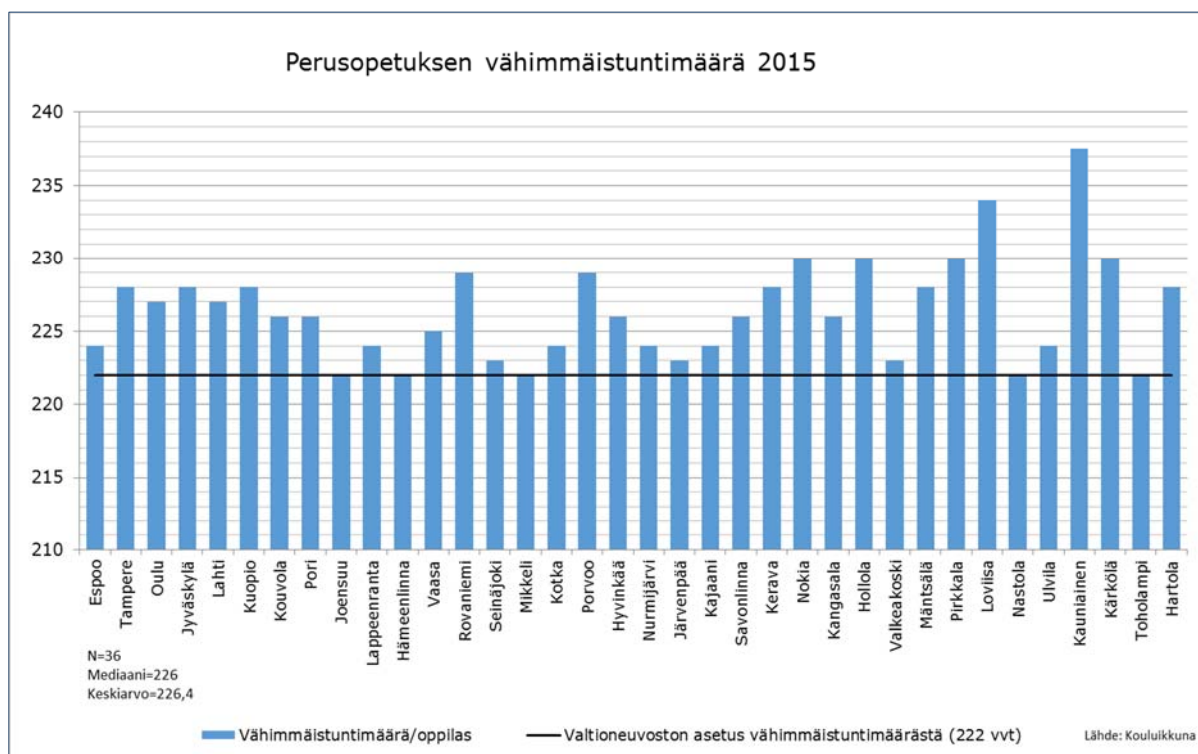
Vammaisoppilaiden vuoden 2015 oppilaskohtaiset kustannukset olivat 20 509 € per vammaisoppilas. Muutosvertailussa tunnusluvun arvo nousi 1,3 % edellisestä vuodesta. Vaikeasti kehitysvammaisten osalta muutos oli 4,0 ja muiden vammaisoppilaiden osalta -0,9 %.

Yli 100 000 asukkaan kunnilla vammaisopetuksen kustannukset olivat vuonna 2015 keskimäärin 23 565 €/vammaisoppilas. Keskiarvo nousi 1,2 % vuoteen 2014 verrattaessa. 50 000 - 100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä tunnusluvun keskiarvo oli lähes ennallaan (muutos -0,1%) ja se oli 20 003 €/vammaisoppilas. Pienin keskiarvo 18 582 €/vammaisoppilas oli 20 000 - 50 000 asukkaan kunnilla, joka kasvoi kuitenkin 6,1 % edellisestä vuodesta. Alle 20 000 asukkaan kunnilla kustannukset laskivat hieman (muutos -1,9 %) kustannusten ollessa 20 615 euroa vammaisoppilasta kohden.

3 Toiminnallisten tietojen vertailu

3.1 Vähimmäistuntimäärä

Vuonna 2015 voimassa oleva perusopetuksen tuntijaon minimituntimäärä koko peruskoulun aikana oli 222 vuosiviikkotuntia. Vertailukunnista noin 14 prosenttia eli 5 kuntaa (N=36) ilmoitti käyttävänsä valtakunnallista vähimmäistuntimäärää. Niiden kuntien osalta, joissa tuntijaosta ei ole päätetty kuntatasolla, tieto on ilmoitettu kunnan koulu- tai aluekohtaisten tuntimäärien keskiarvona.

Kunnista 86 % ilmoitti antavansa opetusta yli valtakunnallisen vähimmäistuntimäärän. Vertailukuntien vähimmäistuntimäärän mediaani oli 226 vuosiviikkotuntia ja keskiarvona laskettuna 226,4 vaihteluvälillä ollessa 222–237. Kunnan koolla ei näyttänyt olevan merkitystä annettavan vähimmäistuntimäärän suuruuteen, mutta vaihtelu oli suurempaa pienten kuntien välillä.

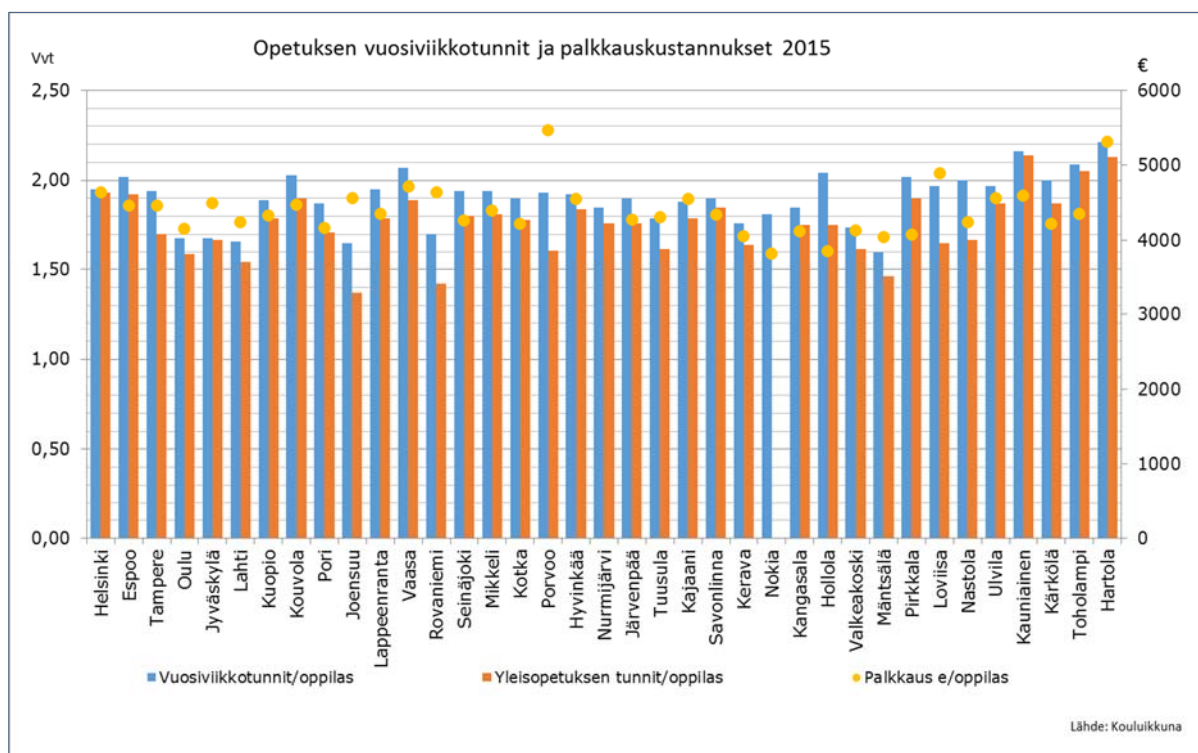
Kuntakohtaiset vähimmäistuntimäärien mediaani ja keskiarvo pysyivät ennallaan edelliseen vuoteen verrattuna. Vuonna 2014 vähimmäistuntimäärän mediaani oli 226 ja keskiarvo 226,3. Vuonna 2013 vertailukunnista 14,6 prosenttia ilmoitti käyttävänsä valtakunnallista vähimmäistuntimäärää. Loput kunnista (85,4 %) ilmoitti antavansa opetusta yli valtakunnallisen vähimmäistuntimäärän.

3.2 Opetusresurssi vuosiviikkotunteina

Opetuksen vuosiviikkotunnit ja palkkakustannukset -kuviossa pidempi pylväs kuvastaa kaikkia perusopetuksessa ja lisäopetuksessa annettuja vuosiviikkotunteja oppilasta kohden. Lukuun on sisällytetty myös erityisopetus, joustava perusopetus ja perusopetukseen valmistava opetus.

Yleisopetuksen tunnit on esitetty lyhemmillä pylväillä ja niihin on sisällytetty tukiovetustunnit, kerhotunnit ja erityistehtäviin liittyvät tunnit. Tunnneissa on mukana myös osa-aikaisen erityisopetuksen tunnit, mutta ei luokkamuoitoista erityisopetusta. Mukaan ei ole laskettu myöskään joustavaa perusopetusta, lisäopetusta eikä perusopetukseen valmistavaa opetusta.

Kuvassa on esitetty myös opetuksen palkkakustannukset euroina oppilasta kohden (oikeanpuoleinen asteikko). Kustannukset ja oppilasmäärät koskevat 9 vuoden oppivelvollisuutta suorittavia ja perusopetukseen valmistavassa opetuksessa olevia oppilaita.

Keskimääräisissä vuosiviikkotuntien määrissä ei tapahtunut merkittäviä muutoksia edelliseen vuoteen verrattuna.

Vuonna 2015 Kouluikkunan kunnissa käytettiin keskimäärin 1,90 vuosiviikkotuntia oppilasta kohden, joka on 0,01 vvt/oppilas pienempi kuin vuoden 2014 vertailuaineistossa. Yleisopetukseen käytetty tuntimäärä oli 1,76 vvt/oppilas, joka sekin laski vain 0,01 vvt/oppilas edelliseen vuoteen verrattuna.

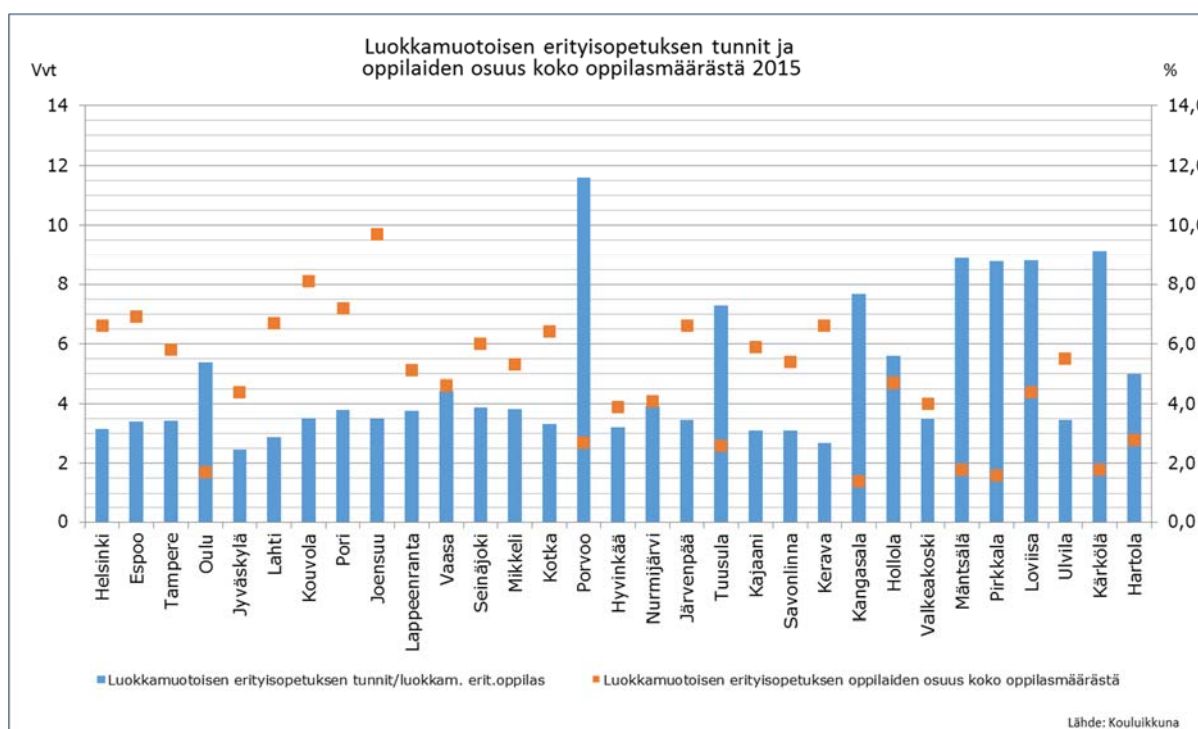
Alle 20 000 asukkaan kunnilla keskimääräinen vuosiviikkotuntien määrä oli 2,05 (muutos -0,01), keskiuurissa 20 000-50 000 asukkaan kunnissa 1,84 (muutos -0,03) ja 50 000-100 000 asukkaan kunnissa 1,89 (muutos +0,01). Suurissa yli 100 000 asukkaan kunnissa vuosiviikkotuntien määrä oli 1,83 (muutos -0,03).

Yleisopetuksen tuntimäärä oli alle 20 000 asukkaan kunnilla keskimäärin 1,91 vvt/oppilas, keskiuurilla 20 000 - 50 000 asukkaan kunnilla 1,70 vvt/oppilas, 50 000 - 100 000 asukkaan kunnilla 1,72 vvt/oppilas ja yli 100 000 asukkaan kunnilla 1,73 vvt/oppilas.

Alle 20 000 asukkaan kuntakoryhmässä perusopetuksen palkkakustannuksiin käytettiin 4 581 €/oppilas, keskiuurissa 20 000-50 000 asukkaan kunnissa 4 313 €/oppilas ja 50 000-100 000 asukkaan kunnissa 4 409 €/oppilas. Yli 100 000 asukkaan kuntakoryhmässä opetuksen palkkakustannukset olivat keskimäärin 4 319 €/oppilas.

3.3 Luokkamuotoisen erityisopetuksen vuosiviikkotunnit

Luokkamuotoisen erityisopetuksen opetustuntien määritelmään on sisällytetty mukaan erityisopetuksen lähiopetustunnit, tukiopetustunnit, kerhotunnit ja erityistehtävät. Alla olevassa kuviossa on esitetty luokkamuotoisen erityisopetuksen tunnit sekä luokkamuotoisen erityisopetuksen oppilaiden osuus koko oppilasmäärästä.

Vuonna 2015 vertailukunnissa käytettiin luokkamuotoiseen erityisopetukseen keskimäärin 4,6 vuosiviikkotuntia yhtä luokkamuotoisessa erityisopetuksessa olevaa oppilasta kohden. Vuotta aikaisemmin vertailuluku oli noin 5 vvt.

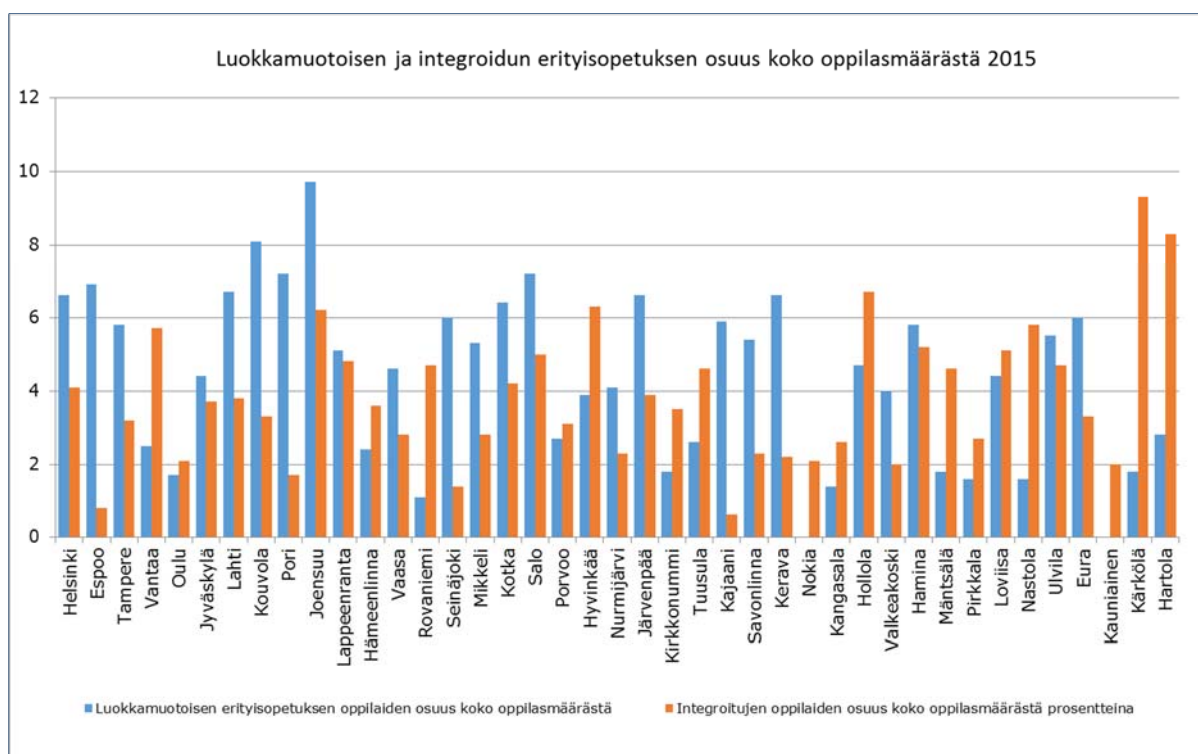
Vertailukunnissa luokkamuotoisen erityisopetuksen piirissä olevien oppilaiden osuus koko oppilasmäärästä pysyi ennallaan ja oli 4,6 %. Vaihteluväli oli yli yhdestä prosentista kymmeneen prosenttiin silloin, kun luokkamuotoista erityisopetusta oli järjestetty.

Luokkamuotoisen erityisopetuksen oppilaita oli keskimäärin isompi osuus asukasluvultaan suuremmissa kunnissa. Yli 100 000 asukkaan kunnilla keskimääräinen osuus oli 4,9 % ja 50 000 - 100 000 asukkaan kunnilla 5,7 %. 20 000 - 50 000 asukkaan kuntien keskiarvo oli 4,1 % ja alle 20 000 asukkaan kuntien 3,4 prosenttia.

Kuntien välisiin eroihin vaikuttaa suurelta osin se, miten erityisopetus on kussakin kunnassa järjestetty, eli missä määrin oppilaiden opetus on integroituna yleisopetusryhmiin ja missä määrin erityisopetuksen pienryhmiin. Lisäksi erityisopetuksen tarve saattaa vaihdella alueellisesti.

3.4 Luokkamuotoinen ja integroitu erityisopetus

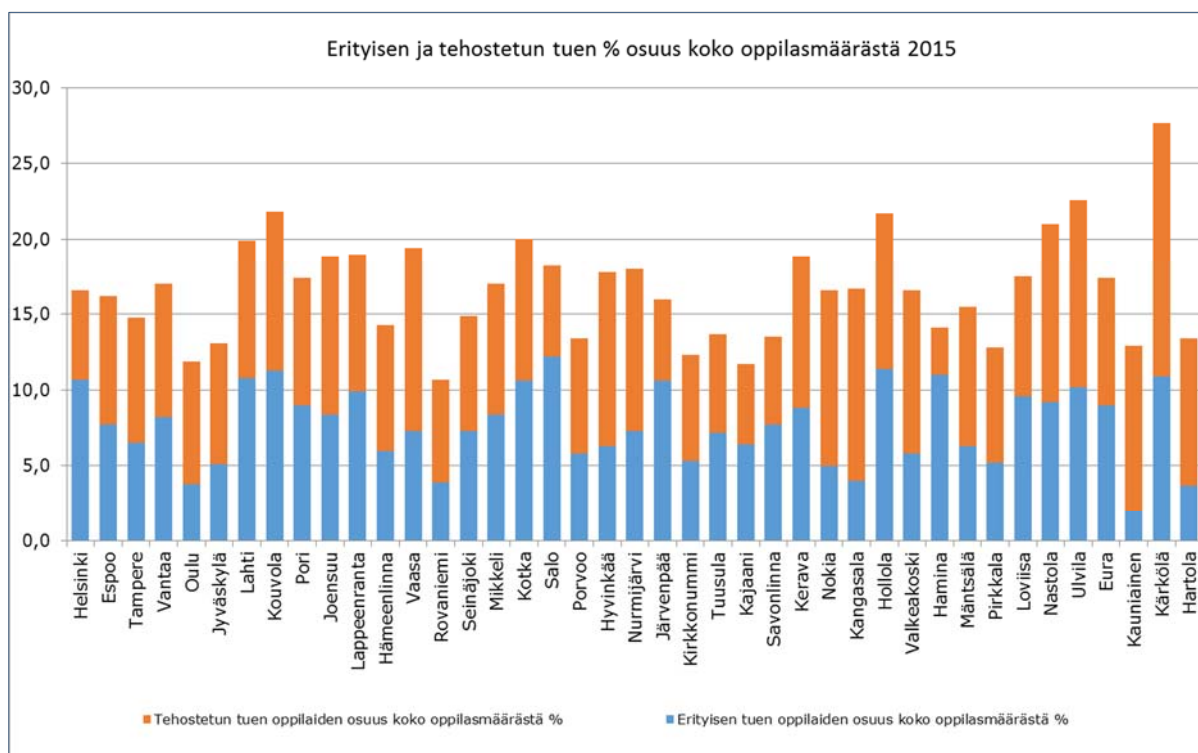
Kunnista noin 60 %:lla luokkamuotoinen erityisopetus oli yleisempää kuin yleisopetukseen integroiminen vuonna 2015. Toisin sanoen vertailukunnista n. 40 prosentilla integroiminen oli yleisempää kuin luokkamuotoinen erityisopetus. Tältä osin ei tapahtunut muutosta edelliseen vuoteen verrattuna, kuten sitä aikaisempina vuosina on ollut trendinä. Vuonna 2012 kunnista 70 prosenttia käytti erityisen tuen piirissä olevien oppilaiden osalta luokkamuotoista erityisopetusta integroinnin sijasta.

Vuonna 2015 luokkamuotoisen erityisopetuksen piirissä olevien erityisoppilaiden määrä oli keskimäärin 4,6 % ja suhdeluku pysyi ennallaan edelliseen vuoteen verrattaessa. Myös yleisopetukseen integroitujen erityisoppilaiden osuus pysyi käytännössä ennallaan. Yleisopetukseen integroitujen oppilaiden osuus oppilasmäärästä oli vuonna 2015 keskimäärin 3,8 %, kun se vuotta aikaisemmin oli 3,6 %. Erityisoppilaiden jakautumisessa luokkamuotoiseen erityisopetukseen ja integroituihin yleisopetukseen on aikaisempina vuosina tapahtunut lievää siirtymistä luokkamuotoisesta erityisopetuksesta integroituihin opetukseen. Vuosien 2013–2015 vertailussa ei näy vastaavaa muutosta, vaan osuudet ovat pysyneet käytännössä ennallaan.

3.5 Erityinen ja tehostettu tuki

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen osalta kunnilta kerättiin tiedot erityisen ja tehostetun tuen piirissä olevista oppilaista ja laskettiin näiden oppilaiden suhteellinen osuus koko oppilasmäärästä sekä kuntien keskiarvo.

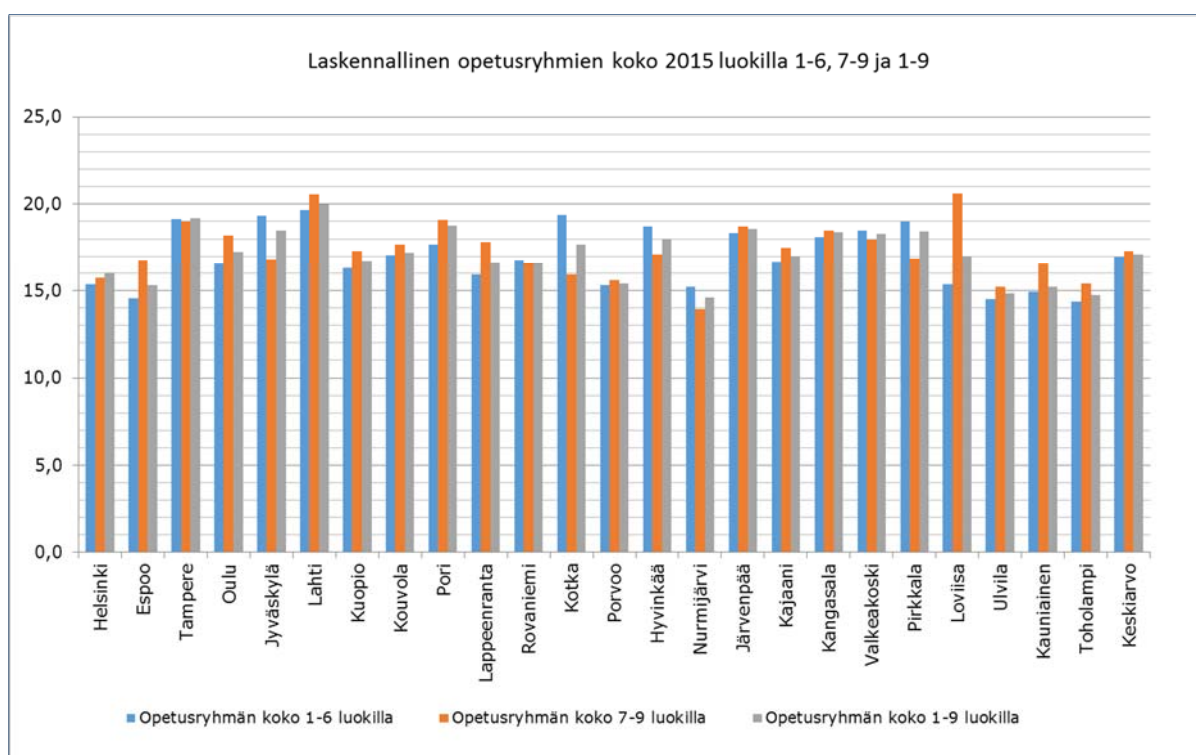
Vuonna 2015 erityisen tuen piirissä oli keskimäärin 7,7 % koko oppilasmäärästä. Vuonna 2014 vastaava luku oli myös 7,7 %, joten erityisen tuen piirissä olevien oppilaiden määrä pysyi suhteellisesti ennallaan edelliseen vuoteen verrattuna.

Tehostetun tuen piirissä sen sijaan oli vuonna 2015 keskimäärin 9,0 % koko oppilasmäärästä. Edellisenä vuotena tehostettua tukea sai 7,7 % oppilaista. Tehostettua tukea saavien oppilaiden osuus on kasvanut myös useampana perättäisenä vuotena ja ohitti nyt erityisen tuen yleisyydessä.

Tämä viittaa siihen, että tehostetun tuen käyttö on yleistynyt kunnissa edelleen. Erityisen tuen piirissä olevien osuus on ollut aikaisempina vuosina hieman laskussa, mutta muutos näyttäisi pysähtyneen parin viime vuoden aikana. Toisaalta on huomioitava, että eri tukimuotoja ja niihin liittyviä päätöksiä voidaan tehdä suhteellisen joustavasti, tilanne ja olosuhteet huomioon ottaen. Tuloksista ei voi suoraan tehdä johtopäätöstä absoluuttisesta tuen tarpeen lisääntymisestä, vaikka se antaa viitteitä siihen.

3.6 Opetusryhmien koko

Opetusryhmien koko määriteltiin käyttäen niin sanottua Helsinki-Vantaan mallia. Laskentamallissa kyseisen vuosiluokan tuntijaon mukaiset opetustunnit kerrotaan kyseisen vuosiluokan oppilaiden kokonaismäärällä. Näin saatu vuosiviikkotuntimäärä jaetaan kyseisiä vuosiluokkia opettavien opettajien työjärjestyksen mukaisilla opetustunneilla, joissa on mukana jakotunnit.

Vuoden 2015 aikana opetusryhmäkokojen osalta ei ole tapahtunut oleellisia muutoksia tarkasteltaessa kuntien keskimääräisiä laskennallisia ryhmäkokoja. Vertailussa mukana olevissa kunnissa vuosiluokkien 1-6 keskimääräinen opetusryhmäkoko oli 16,9. Vuosiluokilla 7-9 opetusryhmäkoko oli keskimäärin 17,3. Vuosiluokkien 1-9 keskimääräinen opetusryhmäkoko oli 17,1.

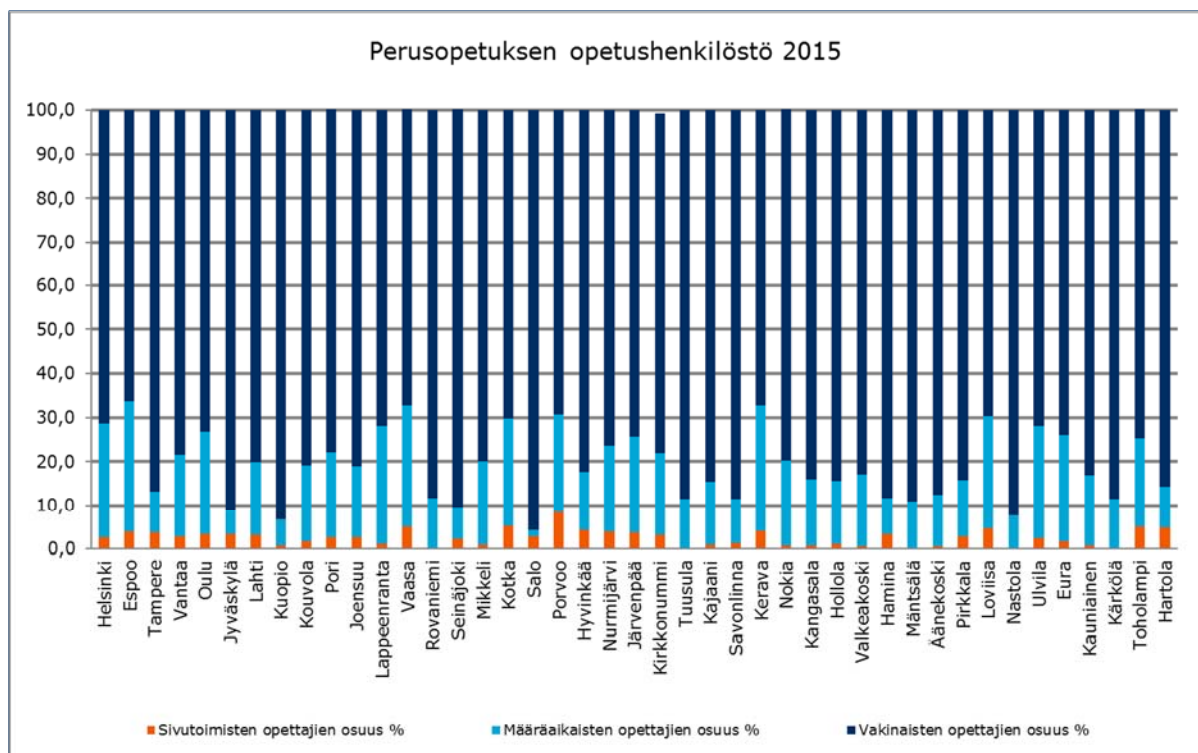
Vuoteen 2014 verrattuna opetusryhmäkoossa ei tapahtunut merkitsevää muutosta. Vuonna 2014 vuosiluokkien 1-6 keskimääräinen opetusryhmäkoko oli 16,9, joten laskennallinen ryhmäkoko pysyi

ennallaan. Vuosiluokilla 7-9 opetusryhmäkoko oli vuonna 2014 keskimäärin 17,6 ja 0,3 prosenttiyksikköä suurempi kuin vuonna 2015. Vuosiluokkien 1-9 keskimääräinen opetusryhmäkoko pysyi ennallaan. Vuosiluokkien 7-9 muutos ei laskentatavasta johtuen näy vuosiluokkien 1-9 muutoksena.

Perusopetuksen ryhmäkoko	2014	2015	Muutos
Vuosiluokat 1-6	16,9	16,9	0,0
Vuosiluokat 7-9	17,6	17,3	-0,3
Vuosiluokat 1-9	17,1	17,1	0,0
			Lähde: Kouluikkuna

3.7 Opetushenkilöstö

Vertailukunnista kerättiin 31.12. tilanteeseen perustuvat opetushenkilöstön määrätiedot. Määritelmänä käytettiin virka- tai työsuhteen vakinaisuutta ja määräaikaaisuutta. Sen lisäksi kerättiin tieto sivutoimisen opetushenkilöstön määrästä.

Vakinaiset opettajat

Yli 100 000 asukkaan kunnissa vakinaisten opettajien osuus opetushenkilöstöstä oli vuonna 2015 keskimäärin 80,1 % (v. 2014 78,0 %). 50 000-100 000 asukkaan kunnissa se oli 80,4 % (v. 2014 82,1 %) ja 20 000-50 000 asukkaan kunnissa 81,2 % (v. 2014 78,1 %). Alle 20 000 asukkaan kunnissa vakinaisten osuus oli 81,2 % (v. 2014 79,0 %). Sivutoimisten tuntiopettajien osuus vertailukunnissa oli keskimäärin 2,7 % (v. 2014 2,7 %).

Määräaikaiset ja sivutoimiset opettajat

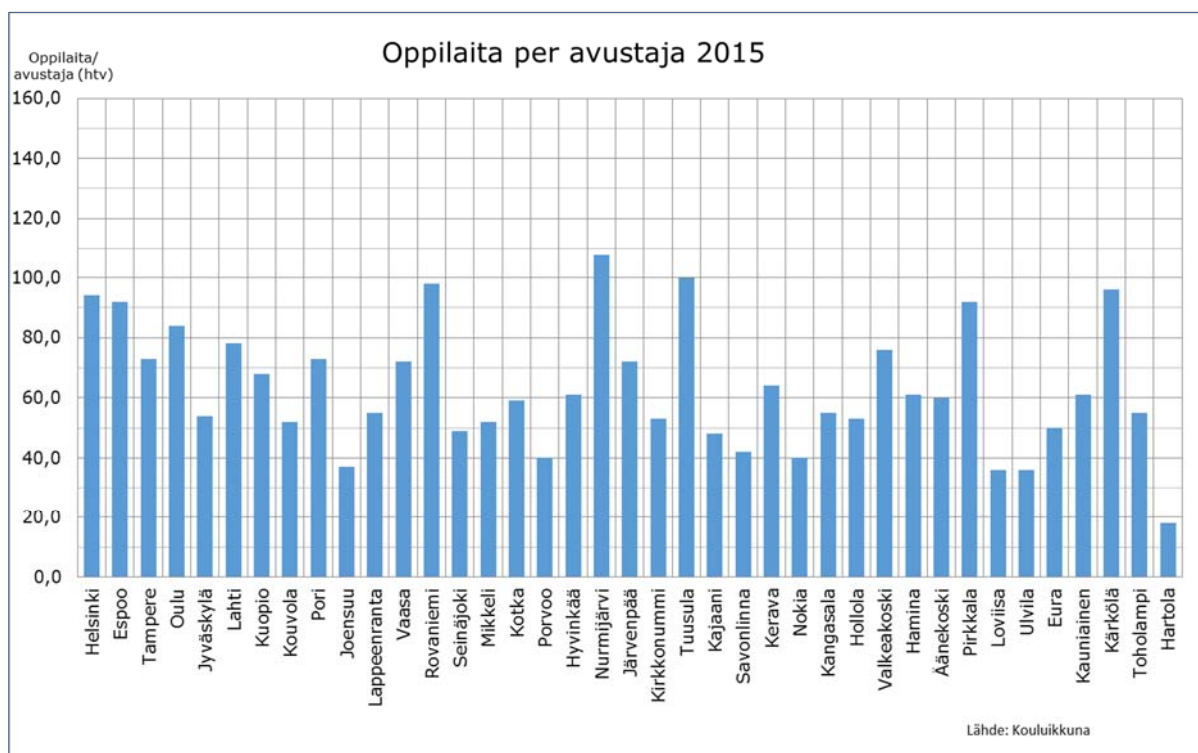
Määräaikaisten opettajien osuus opetushenkilöstöstä yli 100 000 asukkaan kunnissa vuonna 2015 oli 16,9 % (v. 2014 18,7 %) ja sivutoimisten osuus 3,0 % (v. 2014 3,3 %). 50 000-100 000 asukkaan kunnissa määräaikaisten opettajien osuus oli 17,2 % (v. 2014 16,4 %) ja sivutoimisten 2,5 % (v. 2014 1,5 %). 20 000-50 000 asukkaan kuntaryhmässä määräaikaista oli keskimäärin 16,4 % (v. 2014 19,5 %) ja sivutoimisia 2,4 % (v. 2014 2,4 %). Alle 20 000 asukkaan kunnissa määräaikaisten osuus oli 16,5 % (v. 2014 18,3 %) ja sivutoimisten osuus 2,3 % (v. 2014 2,7 %).

Yhteenveto

Vuoden 2015 vakinaisen henkilöstön määrä näytti hieman kasvaneen suhteessa määräaikaiseen henkilöstöön. Vakinaisen henkilöstön keskimääräinen osuus kasvoi lähes kaikilla kuntakokoryhmillä. Kaikkien vertailukuntien osalta vakinaisen henkilöstön osuudeksi muodostui 80,8 % (muutos +1,5 prosenttiyksikköä) ja määräaikaisten osuudeksi 16,7 % (muutos -1,6 prosenttiyksikköä). Sivutoimisten osuus oli 2,5 % ja siinä ei ollut juuri muutosta (muutos +0,1 prosenttiyksikköä).

3.8 Koulunkäyntiavustajat

Koulunkäyntiavustajista tiedot kerättiin henkilötyövuosina. Mukaan luettiin sekä vakituksessa että määräaikaisessa työsuhteessa olevat koulunkäyntiavustajat, koulunkäynnin ohjaajat ja muut tehtäviltään vastaavat ammattinimikkeet. Vertailtavassa tunnusluvussa avustajaresurssi on suhteutettu koko oppilasmäärään.

Vertailukunnissa oli vuonna 2015 keskimäärin 63,3 oppilasta yhtä koulunkäyntiavustajan henkilötyövuotta kohden. Yli 100 000 asukkaan kunnissa oli 77,6 oppilasta avustajaa kohden, 50 000 - 100 000 asukkaan kunnissa 60,8 ja 20 000-50 000 asukkaan kunnissa 62,4 oppilasta avustajaa kohden. Alle 20 000 asukkaan kunnissa oli keskimäärin 56,0 oppilasta yhtä avustajaa kohti.

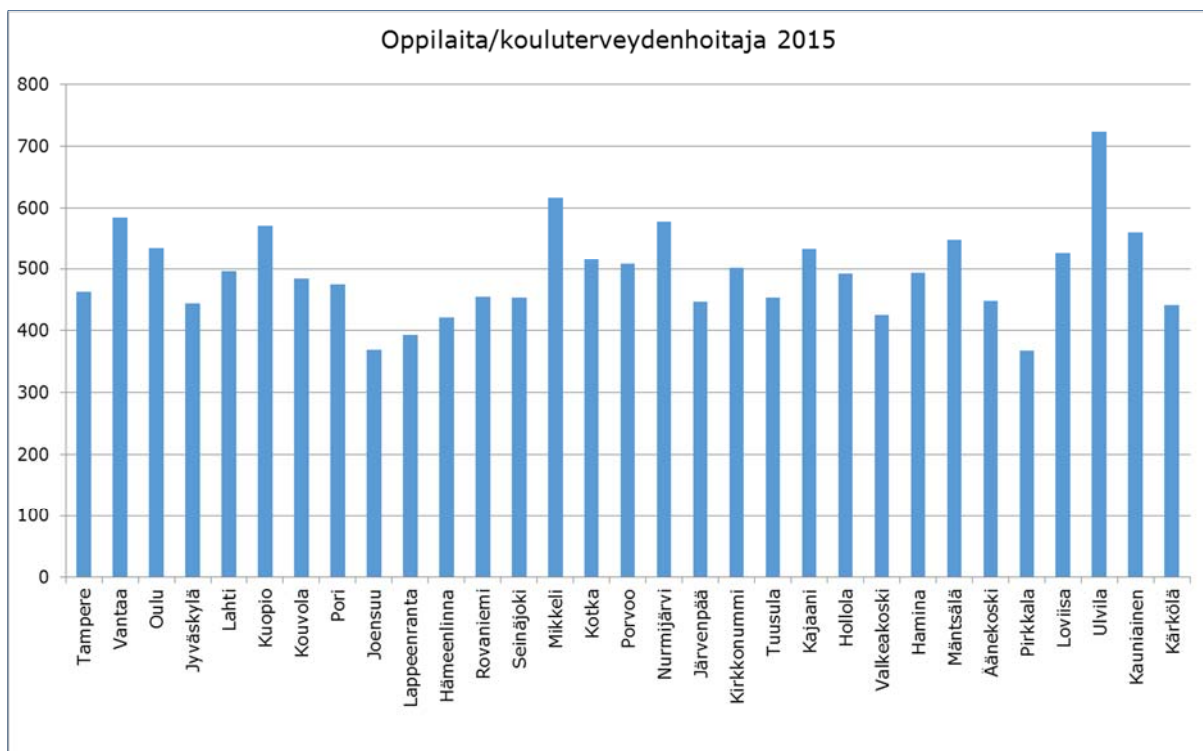
Vuonna 2015 avustajienpalveluiden määrä suhteessa oppilasmäärään laski edelliseen vuoteen verrattuna hieman. Eli kääntäen ilmaistuna vuonna 2015 yhtä avustajaa kohden oli enemmän oppilaita verrattuna vuoteen 2014. Vuonna 2014 vertailukunnissa oli 62,5 oppilasta yhtä avustajaa kohden,

mikä on 1,1 oppilasta vähemmän kuin vuonna 2015. Muutos oli samansuuntainen kaikissa kuntakoon luokissa.

Avustajamääriä vertailtaessa on syytä ottaa huomioon, että avustajapalvelut resursoidaan kuntien omien tarpeiden mukaan. Avustajien määrään vaikuttaa muun muassa se, kuinka paljon kunnassa käytetään pienryhmäopetusta, samanaikaisopetusta ja miten laajaa on osa-aikaisen erityisopetuksen käyttö sekä oppilasaines.

3.9 Kouluterveydenhoitajat

Oppilashuollon henkilöstötietona kerättiin myös vakinaisissa tai määräaikaisissa työsuhteessa toimivien kouluterveydenhoitajien henkilöstöresurssi henkilötyövuosina. Kuntien vertailemiseksi henkilötyövuosiresurssi suhteutettiin kunkin kunnan koko perusopetuksen oppilasmäärään.

Kaikkien tiedon antaneiden kuntien vuoden 2015 keskiarvo oli 494 oppilasta yhtä kouluterveydenhoitajan henkilötyövuotta kohden. Keskiarvo oli 1,4 % edellistä vuotta suurempi, joten terveydenhoitajien ja oppilaiden suhdeluvussa ei tapahtunut merkittävää muutosta edelliseen vuoteen verrattaessa. Vuonna 2014 kouluterveydenhoitajien keskimääräinen resurssi oli 487 oppilasta per henkilötyövuosi.

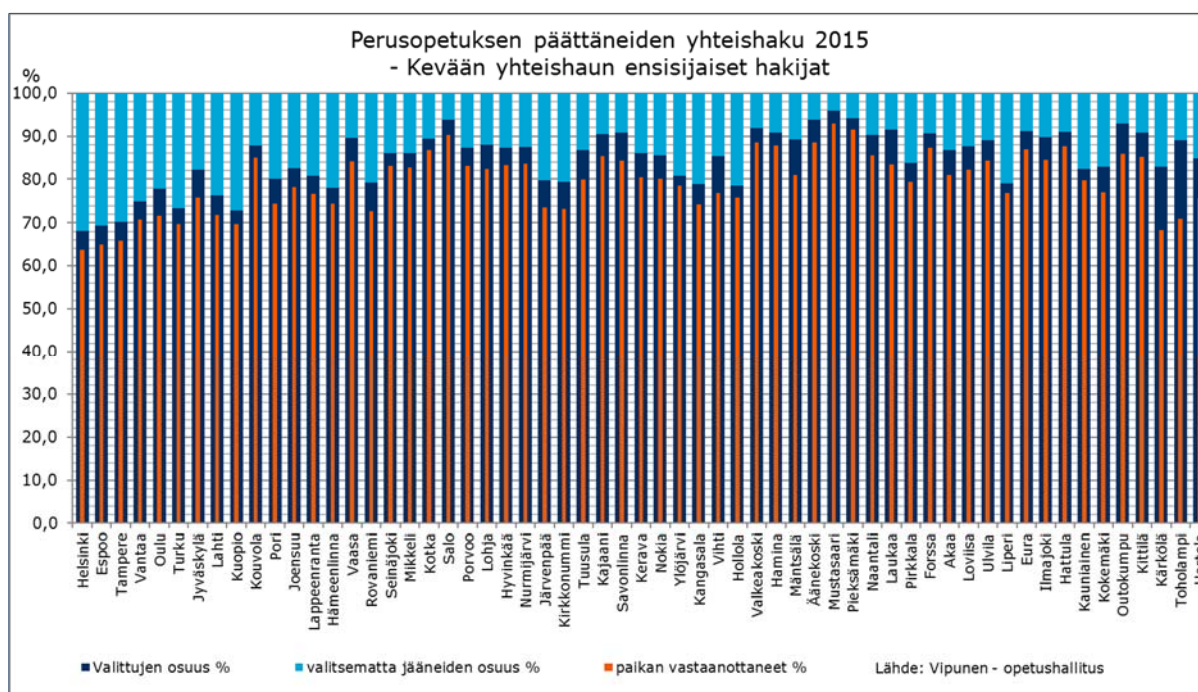
Kuntakokoon perustuvissa keskiarvoissa ei ollut merkittävää eroa. Yli 100 000 asukkaan kunnilla keskiarvo oli 516 oppilasta ja se laski hieman edelliseen vuoteen verrattaessa. Muiden kuntakoko-

ryhmien keskiarvo kasvoi vuodesta 2014, mutta muutokset olivat vähäisiä. 50 000 - 100 000 asukkaan kuntien keskiarvoksi muodostui 465 oppilasta. 20 000 - 50 000 asukkaan kunnilla keskiarvo oli 498 ja alle 20 000 asukkaan kunnilla 511 oppilasta per kouluterveydenhoitajan henkilötyövuosi.

4 Tietoja perusopetuksen päättäneistä

4.1 Peruskoulunsa päättäneiden yhteishaku

Perusopetuksen päättäneiden koulutukseen hakeutumista verrattiin opetushallituksen tilastopalvelu Vipusen aineistolla. Vertailuun valittiin perusopetuksen 2015 päättäneiden kevään yhteishaussa hakeneiden oppilaiden tiedot.

Vuoden 2015 kevään yhteishaussa perusopetuksen päättäneistä ensisijaisista hakijoista koulutukseen valittiin keskimäärin 84,8 % ja hakijoista 79,6 % otti paikan vastaan. Valitsematta jääneitä oli siis tässä vaiheessa 15,2 % hakeneista. Tilanne oli hyvin samankaltainen kuin vuotta aikaisemmin, eli vuoden 2014 kevään yhteishaussa.

Yli 100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä tutkintotavoitteiseen koulutukseen pääseminen oli vaikeampaa kuin muissa kuntaryhmissä, kun verrataan koulutukseen valittujen suhdetta koulutukseen hakeneisiin. Koulutukseen valittujen osuus myös laski hieman edellisestä vuodesta.

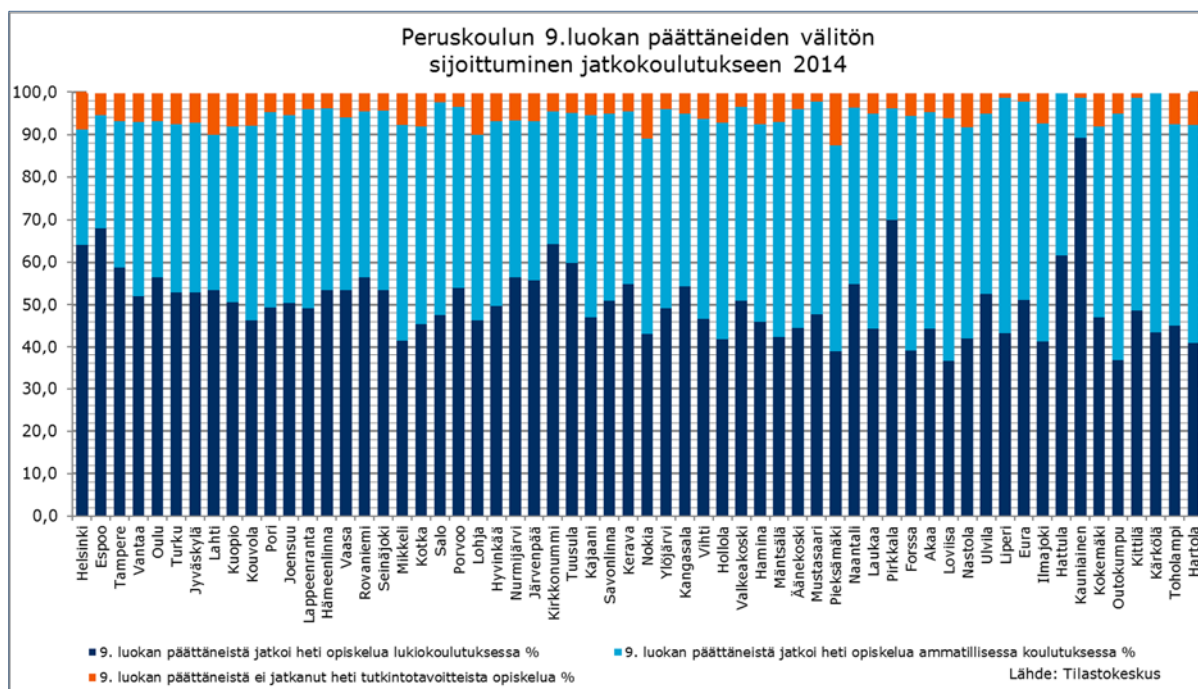
Koulutukseen valittujen osuus oli yli 100 000 asukaan kunnissa keskimäärin 73,9 %. 50 000 - 100 000 asukkaan kunnista koulutukseen valittujen osuus oli keskimäärin 84,8 %. 20 000 - 50 000 asukkaan kunnilla valittujen osuus oli 85,8 % ja alle 20 000 asukkaan kuntien hakijoista valittiin keskimäärin 88,6 %.

Vertailua tulkittaessa on huomioitava, että siitä ei voi päätellä kuinka moni lopulta jää kokonaan koulutuksen ulkopuolelle kyseisenä vuonna. Yhteishaun lisäksi koulutuspaikkaa voi esimerkiksi hakea lisähaussa tai saada koulutuspaikan yhteishaun ulkopuolella. Lisäksi ns. nivelvaiheessa moni tutkintotavoitteiseen koulutukseen sijoittumaton jatkaa lisäopetuksessa, työpajatoiminnassa, valmistavassa koulutuksessa tai muussa tutkintoon johtamattomassa koulutuksessa.

4.2 Sijoittuminen jatkokoulutukseen

Koulutustakuun ulkopuolelle jääneet -tunnusluvun avulla kerättiin tietoja niistä oppilaista, jotka eivät päässeet tutkintotavoitteiseen koulutukseen eivätkä sijoittuneet lisäopetukseen, oppisopimuskoulutukseen, työpajoihin, kuntoutukseen tai muuhun valmistavaan nivelvaiheen koulutukseen. Vuonna 2015 tiedot antaneissa kunnissa (N=32) 122 peruskoulunsa päättänyttä oppilasta jäi koulutustakuun ulkopuolelle. Määrä on noin 0,62 % vastaavien kuntien perusopetuksen päättäneistä. Vuonna 2014 osuus oli noin 0,26 %. Vuonna 2013 koulutustakuun ulkopuolelle jääneitä oli 0,51 % peruskoulun päättäneistä. Vuoden 2013 otoksessa oli 38 kuntaa ja 108 koulutustakuun ulkopuolelle jäänyttä oppilasta. Vuonna 2012 koulutustakuun ulkopuolelle jääneitä oli 0,47 %.

Peruskoulunsa päättäneiden tietoja verrattiin myös sijoittumisena tutkintotavoitteiseen koulutukseen vuonna 2014 (31.12.). Alla olevassa kuviossa koulutukseen sijoittuneeksi on katsottu peruskoulun 9. vuosiluokan päättänyt oppilas, joka oli saman vuoden viimeisenä päivänä tutkintotavoitteisessa koulutuksessa. Aineisto perustuu Tilastokeskuksen sijoittumispalvelun tilastoaineistoon ja Kouluikunapalvelun laskelmiin.

Pääkaupunkiseudulla ja suurissa kaupungeissa peruskoulunsa päättäneistä suhteellisesti suurempi osuus sijoittuu lukiokoulutukseen. Vuonna 2014 yli 100 000 asukkaan kunnissa perusopetuksen päättäneistä lukiokoulutukseen sijoittui keskimäärin 56,6 % (55,8 % v. 2013) ja ammatilliseen koulutukseen 35,9 % (34,4 % v. 2013). Keskisuurissa 50 000-100 000 asukkaan kunnissa 49,7 % (49,9 % v. 2013) oppilaista sijoittui lukiokoulutukseen ja 44,9 % (42,8 % v. 2013) ammatilliseen koulutukseen. 20 000-50 000 asukkaan kunnissa 50,8 % (46,9 % v. 2013) sijoittui lukiokoulutukseen ja 43,1 % (44,9 % v. 2013) ammatilliseen koulutukseen. Alle 20 000 asukkaan kunnissa lukiokoulutuksen sijoittuneiden osuus oli 48,3 % (48,7 % v. 2013) ja ammatillisen koulutuksen sijoittuneiden 47,0 % (44,9 % v. 2013).

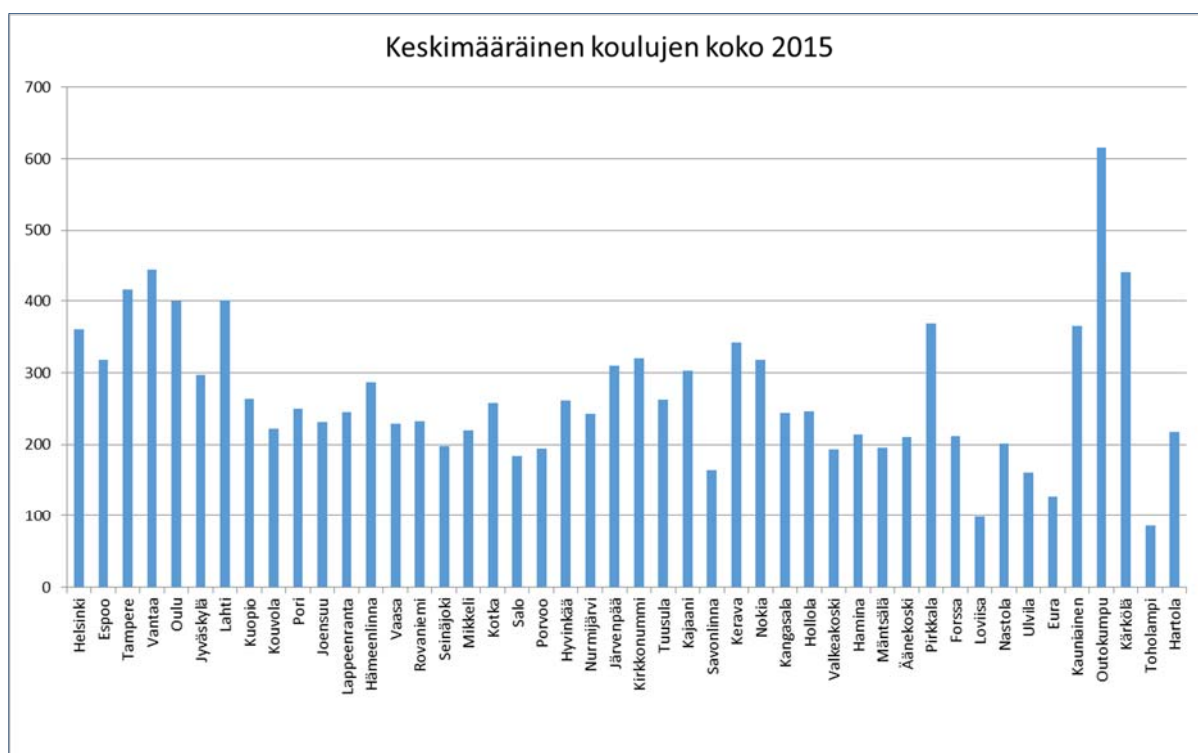
Vuonna 2014 useampi peruskoulunsa päättänyt jatkoi suoraan tutkintotavoitteisessa koulutuksessa verrattaessa vuoteen 2013. Tutkintotavoitteisen koulutuksen ulkopuolelle jääneiden osuus oli keskimäärin 5,7 %, kun se edellisellä vuonna (2013) oli 7,8%. Eniten tutkintotavoitteisen koulutuksen ulkopuolelle jääneitä oli pääkaupunkiseudulla ja suurissa kaupungeissa. Suurilla kaupungeilla koulutuksen ulkopuolelle jääneiden keskimääräinen osuus kuitenkin laski edellisestä vuodesta ja ero muhiin on kaventunut viime vuosina. Myös muilla kuntakokoryhmillä koulutukseen sijoittuminen oli kuitenkin yleistynyt aikaisemmasta vuodesta.

Yli 100 000 asukkaan kunnissa keskimäärin 7,6 % (9,8 % v. 2013) peruskoulun päättäneistä oppilasta ei sijoittunut välittömästi tutkintotavoitteiseen koulutukseen. 50 000-100 000 asukkaan kunnissa 5,4 % (7,3 % v. 2013) ja 20 000-50 000 asukkaan kunnissa keskimäärin 6,1 % (8,8 % v. 2013) ei jatkanut suoraan tutkintotavoitteisessa koulutuksessa. Pienissä alle 20 000 asukkaan kunnissa tutkintotavoitteisen opiskelun ulkopuolelle jääneiden osuus oli pienin 4,7 % (6,4 % v. 2013).

5 Perusopetuspalvelujen saavutettavuus

5.1 Koulujen koko

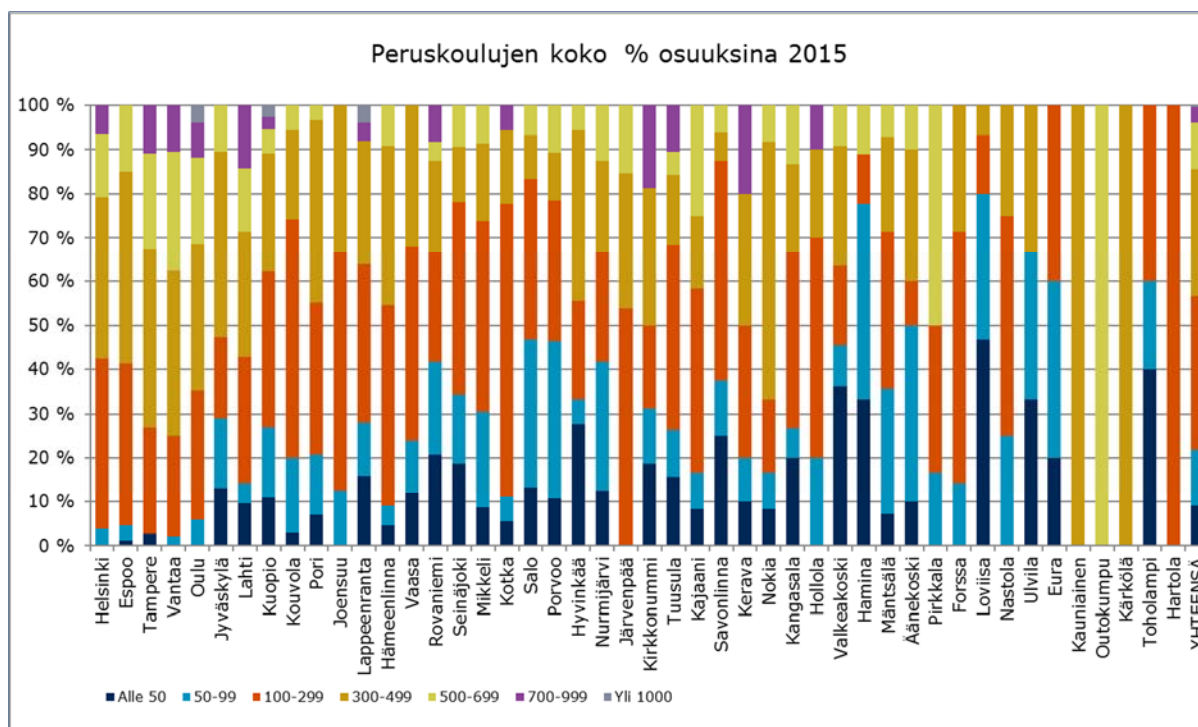
Koulujen kokoa ja määrää selvitettiin keräämällä ala-, ylä- ja yhtenäiskoulujen määrät kokoluokittain. Yksinkertaistettu kunnittainen vertailuluku laskettiin jakamalla oppilasmäärä koulujen määrällä. Ohessa on esitetty kuntien keskimääräiset koulukoot asukasluvun mukaisessa järjestyksessä.

Koko aineistossa keskimääräinen kunnan koulukoko oli 269 oppilasta ja mediaani 246 oppilasta. Keskimääräinen koulujen koko kasvoi kaikkien kuntakokoryhmien osalta edellisestä vuodesta. Vuonna 2014 kaikkien kuntien keskimääräinen koulujen oli 244 ja mediaani 226 oppilasta. Asukasluvultaan pienemmissä kunnissa keskimääräinen koulujen koko on tyypillisesti pienempi kuin isommissa kaupungeissa. Toisaalta pienistä oppilas- ja koulujen määristä johtuen myös kuntien välistä vaihtelua on huomattavasti enemmän.

Vuonna 2015 Yli 100 000 asukkaan kunnilla keskimääräinen koulujen koko oli 362 oppilasta ja vuonna 2014 se oli 344 oppilasta. 50 000 - 100 000 asukkaan kuntien keskiarvo oli 237 oppilasta, kun se edellisenä vuonna oli 221 oppilasta. 20 000 - 50 000 asukkaan kunnilla keskiarvoksi muodostui 248 ja edellisen vuoden keskiarvoksi 242. Pienimmillä alle 20 000 asukkaan kunnilla vuoden 2015 keskiarvo oli 259 oppilasta ja edellisen vuoden keskiarvo 211.

Seuraava kuvassa esitetään tarkemmin kunkin kunnan koulujen kokojakauma. Kuvaa varten on laskettu erikokoisten koulujen osuus koulujen kokonaismäärästä kunnittain.

Vuoden 2015 vertailuaineistossa oli mukana 1 016 koulua, joista yhtenäiskouluja oli 197, joka on 19,4 % koulujen kokonaismäärästä. Vuotta aikaisemmin yhtenäiskoulujen osuus oli 18,1 %, joten niiden osuus kasvoi hieman vuodesta 2014. Yleisin koulukoko oli 100–299 oppilaan koulut, joita oli 34,7 % (35,0 % v. 2014) koulujen kokonaismäärästä. Toiseksi yleisin koulukoko oli 300–499 oppilaan koulut, joita oli 29,0 % (28,2 % v. 2014) kouluista. 50–99 oppilaan koulujen osuus oli 12,8 % (13,7 % v. 2014) ja alle 50 oppilaan 9,1 % (11,5 % v. 2014). 500–699 oppilaan kouluja oli 10,4 % (9,4 % v. 2014) ja 700–999 oppilaan kouluja 3,5 % (2,3 % v. 2014) koulujen kokonaismäärästä.

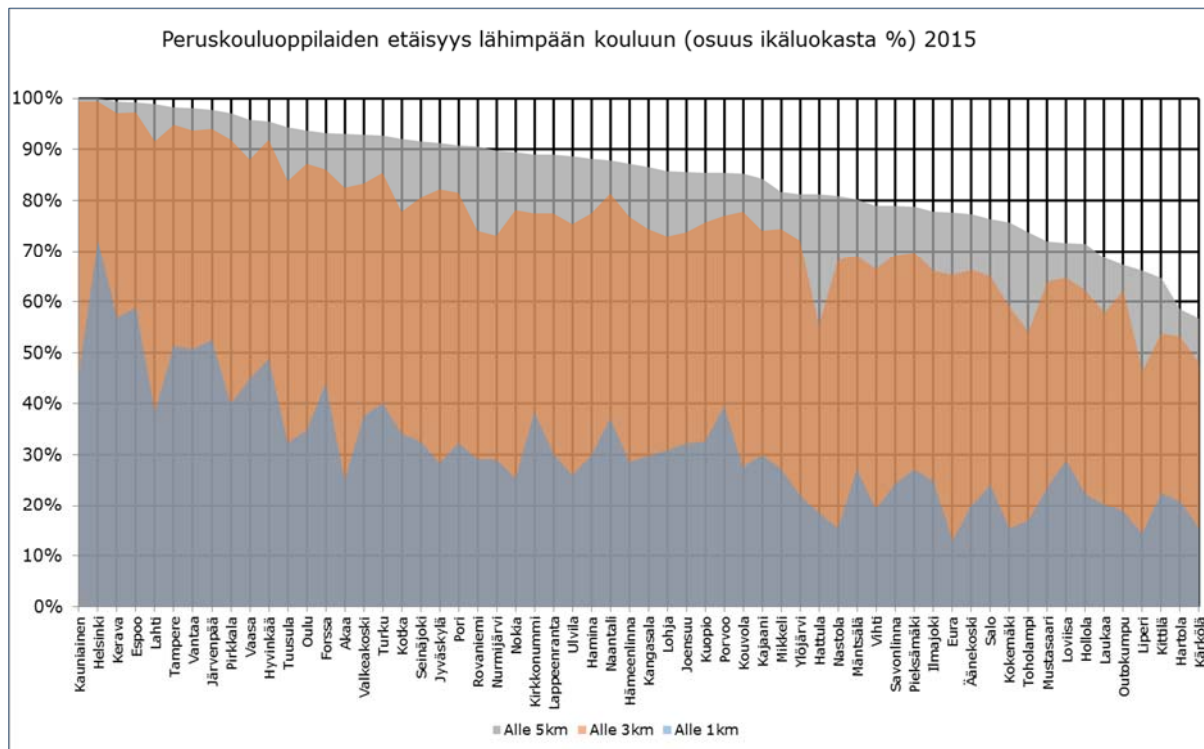
Yli 100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä alle sadan oppilaan koulujen osuus oli keskimäärin 8,7 % (10,9 % v. 2014). 50 000-100 000 asukkaan kunnissa alle sadan oppilaan koulujen osuus oli yhteensä 26,1 % (29,3 % v. 2014) ja 20 000-50 000 asukkaan kunnissa 32,6 % (34,6 % v. 2014). Alle 20 000 asukkaan kunnissa alle sadan oppilaan koulujen osuus oli 46,8 % (49,2 % v. 2014). Suurten yli 500 oppilaan koulujen osuus yli 100 000 asukkaan kunnissa oli 21,6 % (18,8 % v. 2014).

5.2 Perusopetuksen saavutettavuus

Perusopetuspalvelujen saavutettavuutta tarkasteltiin oppilaiden koulumatkojen pituuden perusteella. Aineisto luokiteltiin sen perusteella, että kuinka suuri osuus oppilaista asui alle 1 km, alle 3 km ja

alle 5 km päässä lähimmästä koulusta. Koulumatkan pituus mitattiin tietä pitkin. Perusaineistona käytettiin Tilastokeskukselta hankittuja väestö- ja paikkatietoihin perustuvia laskelmia.

Alla olevassa kuviossa on esitetty peruskoulua käyvien oppilaiden koulumatkan pituus jaoteltuna alle 1 kilometrin, alle 3 km:n ja alle 5 km:n mukaan. Valkoiseksi jäävä alue kuvaa siis niiden oppilaiden osuutta ikäluokasta, joiden etäisyys koulusta oli yli 5 kilometriä. Kuntien järjestys kuviossa on alle 5 km etäisyydellä asuvien osuuden mukaan suurimmasta pienimpään.

Yleisesti voidaan todeta, että vertailussa mukana olevissa kunnissa perusopetuksen saavutettavuus oli korkealla tasolla, joskin saavutettavuudessa on tapahtunut hienoista laskua edelliseen vuoteen verrattuna.

Vuonna 2015 alle kilometrin päässä lähimmästä koulusta asuvien oppilaiden osuus oli 42,0 % (muutos ed. vuodesta -1,3 prosenttiyksikköä), alle 3 kilometrin päässä asuvien 84,7 % (muutos -1,5 prosenttiyksikköä) ja alle 5 kilometrin etäisyydellä 91,8 % (muutos -0,8 prosenttiyksikköä).

Koko aineistosta lasketut kuntien mediaanit olivat 29,2 % (30,1 % v. 2014) alle kilometrin, 75,5 % (76,6 % v. 2014) alle kolmen kilometrin ja 86,9 % (87,3 % v. 2014) alle viiden kilometrin etäisyydellä asuvien peruskoululaisten osalta.

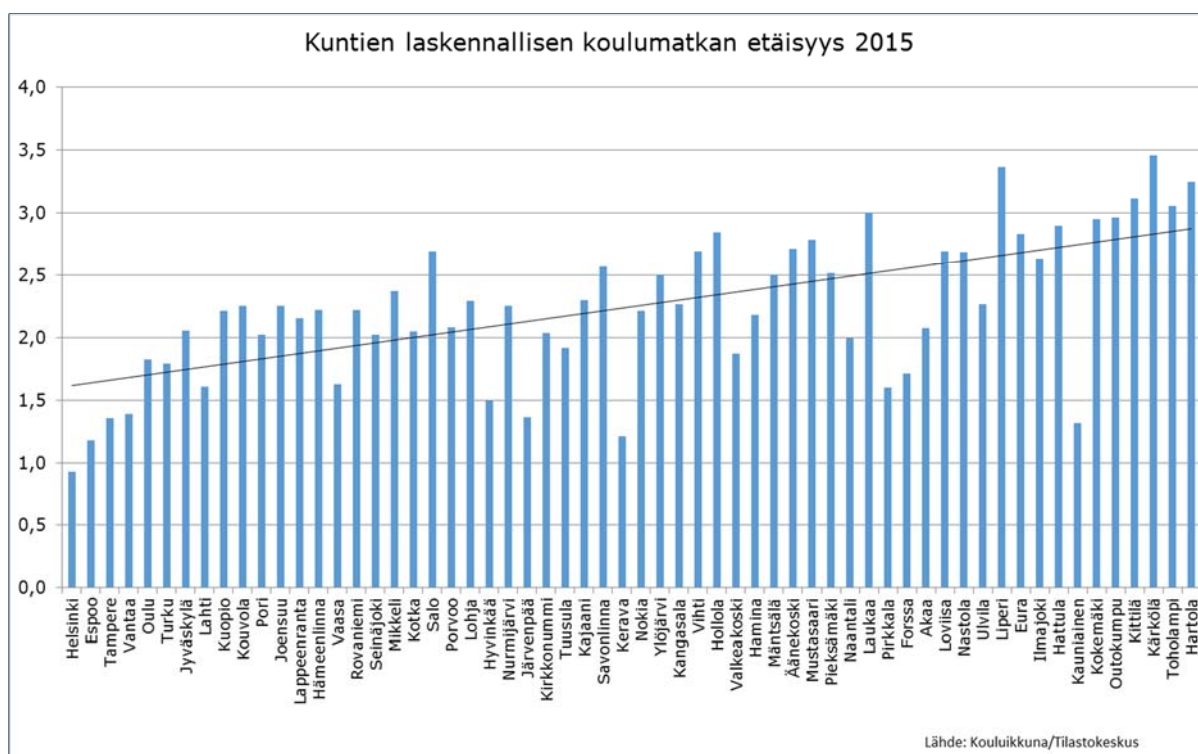
Vuosiluokkien 1-6 osalta alle kilometrin päässä lähimmästä ala- tai yhtenäiskoulusta asui 47,9 % (muutos -0,9 prosenttiyksikköä) vastaavasta ikäluokasta. 89,5 % asui (muutos -1,0 prosenttiyksikköä) alle kolmen kilometrin ja 95,4 % (muutos -0,4 prosenttiyksikköä) alle viiden kilometrin etäisyydellä lähimmästä koulusta.

Vuosiluokkien 7-9 osalta alle kilometrin päässä lähimmästä ylä- tai yhtenäiskoulusta asui 29,3 % (muutos +0,2 prosenttiyksikköä) vastaavasta ikäluokasta. Alle kolmen kilometrin päässä asui 74,5 % (muutos -0,3 prosenttiyksikköä) ja alle viiden kilometrin etäisyydellä 85,0 % (muutos -0,4 prosenttiyksikköä) oppilaista.

Kunnan koko ja asukastiheys vaikuttivat peruskoulupalvelujen saavutettavuuteen. Kauniaisissa ja Helsingissä käytännössä kaikki oppilaat asuivat alle 5 kilometrin päässä lähimmästä koulusta. 50 000-100 000 asukkaan kunnissa ja keskisuurissa 20 000-50 000 asukkaan kunnissa oppilaista noin 88 % asui alle 5 kilometrin etäisyydellä lähimmästä koulusta. Alle 20 000 asukkaan kunnissa noin 80 % asui alle 5 kilometrin päässä lähimmästä koulusta.

5.3 Kouluverkko ja koulumatkojen pituus

Koulujen ja väestön paikkatiedoista laskettiin myös yksinkertaistettu laskennallinen koulumatkan etäisyys kuntien vertailemiseksi. Laskennassa eri etäisyyksillä lähimmästä koulusta asuvien väestöryhmien määrät kerrottiin etäisyyteen perustuvilla kertoimilla ja jaettiin koko ikäluokan määrällä. Alle kilometrin etäisyydellä lähimmästä koulusta asuvien kerroin oli puoli (0,5), yhdestä kolmeen kilometrin etäisyydellä asuvien kertoimenä oli 2, kolmesta viiteen kilometrin etäisyydellä asuvien 4 ja yli viiden kilometrin päässä asuvien 5,5. Kuvassa kunnat ovat asukasluvun mukaisessa järjestyksessä.

Kuvasta voidaan havaita, että pelkkä asukasluku ei selitä yksittäisten kuntien välisiä eroja koulumatkojen etäisyyksissä kovin vahvasti, vaikka keskimäärin trendi on selkeästi nouseva. Muita selittäviä tekijöitä ovat ainakin asukastiheys, taajama-aste, kouluverkon tiheys, tieverkon rakenne ja julkisten kulkuyhteyksien määrä.

Koko aineistosta laskettu koulumatkan laskennallinen etäisyys oli 1,8 kilometriä. Luvussa painottuu isojen kaupunkien isompi väestö- ja oppilasmäärä. Kunnittain laskettujen laskennallisten etäisyyksien keskiarvo oli 2,2 kilometriä. Alakouluikäisten osalta laskennallinen etäisyys oli koko aineistossa 1,6 km ja kuntien keskiarvo 2,0 kilometriä. Yläkouluikäisten laskennallinen koulumatka oli koko aineistossa 2,3 km ja kuntien keskiarvo 2,8 km.

6 Yhteenveto ja johtopäätökset

Perusopetuksen nimellisillä kokonaiskustannuksilla laskettu kunnan keskimääräinen yksikköhinta kasvoi vuoteen 2014 verrattuna 1,2 % Tilastokeskuksen kuntatalouden opetustoimen hintaindeksin kasvaessa 0,2 %. Keskimääräinen yksikköhinta laski yli 100 000 asukkaan kunnilla 1,3 % ja kasvoi muilla kuntakokoryhmillä. 50 000-100 000 asukkaan kunnissa menojen kasvua oli yksikkö hinnalla mitaten 1,9 % ja 20 000 - 50 000 asukkaan kunnissa 0,7 %. Alle 20 000 asukkaan kuntien yksikköhinnan keskiarvo nousi 2,9 % edellisestä vuodesta. Vertailukuntien oman perusopetuksen yhteenlasketut euromääräiset menot kasvoivat 2,0 % ja oppilasmäärä 1,4 %. Kustannuksista eniten kasvoivat kiinteistömenoihin, hallintoon ja muuhun oppilashuoltoon liittyvät menot. Opetukseen liittyvät kustannuserät kasvoivat lievästi ja kuljetuksen ja ruokailun osalta kustannukset laskivat.

20 000-50 000 ja 50 000-100 000 asukkaan kunnat tuottivat opetuspalvelut keskimäärin hieman pienempiä ja isompia kuntakokoryhmiä vähemmin kustannuksin. Yli 100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakustannukset nostavat merkittävästi perusopetuksen kokonaiskustannuksia. Kiinteistökustannusten lisäksi myös hallintoon käytettiin suhteellisesti enemmän rahaa kuin pienemmissä kunnissa lukuun ottamatta kaikkein pienimpiä kuntia. Pienemmissä kunnissa oppilasruokailun, koulukuljetusten ja muu oppilashuollon kustannusten suhteellinen osuus kokonaiskustannuksista oli suurempi kuin isommilla kunnilla.

Vuosiviikkotuntien määrä oppilasta kohden on keskimäärin hieman sitä pienempi, mitä suurempi asukasluvultaan kunta on. Eri kuntakoon mukaisten ryhmien keskiarvot eivät kuitenkaan poikenneet merkittävästi koko aineiston keskiarvosta. Pienissä alle 20 000 kunnissa keskimääräinen oppilasmäärään suhteutettava opetustuntiresurssi oli kuitenkin hieman muita kuntakokoryhmiä korkeampi. Vain noin alle kuudennes kunnista antoi opetusta vähimmäistuntimäärän mukaan, eli valtaosalla opetusta annettiin yli laissa säädetyn vähimmäistuntimäärän. Tarkastelussa mukana olleiden neljän kuntakokoryhmän välillä ei ollut myöskään merkittäviä eroja itse opetustuntien vähimmäistuntimääriä verrattaessa. Sen sijaan yksittäisten kuntien välisiä eroja löytyi.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen osalta erityistä tukea saavien oppilaiden osuus koko oppilasmäärästä pysyi ennallaan, mutta tehostettua tukea saavien osuus kasvoi. Tehostetun tuen osuus kasvoi erityisen tuen osuutta suuremmaksi, kun edellisenä vuonna 2014 molempia tukimuotoja käytettiin suunnilleen yhtä paljon. Tehostettu tuen käyttö on yleistynyt myös aikaisempina vuosina. Luokkamuotoisessa erityisopetuksessa olevien oppilaiden osuus oppilasmäärästä oli hieman integroitujen oppilaiden osuutta suurempi. Osuudet pysyivät käytännössä ennallaan, kuten kahden edellisenkin vuoden muutosvertailussa.

Perusopetuksen opetushenkilöstöstä noin 81 % oli vakinaista henkilöstöä ja osuuksien keskiarvo kasvoi kaikkien kuntakokoryhmien osalta. Vastaavasti määräaikaisten henkilöstön osuus laski edellisestä vuodesta. Sivutoimisten osuus pysyi ennallaan vuoden takaisesta, kun se sitä edellisenä vuonna väheni lievästi. Koulukäynnin avustavan henkilöstön määrä oppilasmäärään suhteutettuna laski hieman edellisestä vuodesta. Vuonna 2015 oppilaita oli 63,3 avustajan henkilötyövuotta kohden, kun vuotta aikaisemmin oppilaita oli 62,5.

Peruskoulunsa päättäneillä jatkokoulutuspaikkaan pääsemisen helpottuminen jatkui yli 100 000 asukkaan kaupungeissa. Jatkokoulutukseen pääseminen oli kuitenkin edelleen keskimäärin helpompaa muissa tarkastelun kuntakokoryhmissä ja helpointa se oli alle 20 000 asukkaan kuntaryhmässä. Suurissa kaupungeissa tyypillisesti valtaosa jatkokoulutukseen jatkavista oppilaista sijoittuu lukio-koulutukseen. Myös keskisuurissa kunnissa lukiokoulutukseen sijoittuminen oli yleisempää, mutta ero ammatillisen ja lukiokoulutuksen välillä oli pienempi. Pienimmillä kunnilla lukiokoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen sijoittuminen on keskimäärin yhtä yleistä.

Yleisin koulukoko oli 100–299 oppilaan koulut, joita oli noin 35 % kaikista kouluista. Osuus pysyi edelliseen vuoteen verrattuna ennallaan. Keskimääräinen kunnan koulukoko oli 269 oppilasta ja se kasvoi 25 oppilaalla edellisestä vuodesta. Yhtenäiskoulujen osuus kouluista oli noin 19 % ja niiden määrä yleistyi hiukan.

Perusopetuspalvelujen saavutettavuus oli hieman edellistä vuotta matalampi, mutta yhä hyvällä tasolla. Vuosiluokkien 1-6 oppilaista 95,4 % asui alle viiden kilometrin etäisyydellä lähimmästä koulusta, mikä on 0,4 prosenttiyksikköä edellistä vuotta vähemmän. Yläkouluikäisistä 85,0 % asui alle viiden kilometrin etäisyydellä lähimmästä koulusta. Luku oli 0,4 prosenttiyksikköä edellistä vuotta pienempi.

7 Lukiokoulutuksen kustannukset

Vuosimuutoksen vertailu tehtiin niiden kuntien tiedoilla, joista oli mahdollista käyttää tietoja molemmilta vertailuvuosilta. Vertailuun valikoitui 36 kuntaa. Yksikkökustannuksien ja kustannusrakenteen vertailuluvut ovat kuntakohtaisista arvoista laskettuja keskiarvoja, jolloin kaikilla kunnilla on keskiarvossa samapainoarvo. Pelkin euromäärin lasketussa menovertailussa kunnan osuus kokonaismuutoksesta painottuu sen menojen suuruuden mukaan.

Vuonna 2015 lukiokoulutuksen keskimääräinen yksikköhinta kasvoi 2,0 prosenttia vuoteen 2014 verrattuna. Ilman poistoja, arvonalentumisia ja sisäisten vuokrien pääomakustannuksia muutos oli 1,8 %. Samoin kuin perusopetuksenkin osalta lukiokoulutuksen kustannuksissa ei ole otettu huomioon kustannustason muutosta. Tilastokeskuksen mukaan opetustoimen hintaindeksi kasvoi vuodesta 2014 vuoteen 2015 0,2 prosenttia.

Lukiokoulutuksen toimintamenot euroa/opiskelija	2014	2015	Muutos %	Osuus toimintamenoista (2015) %
Käyttömenot	7722	7875	2,0	
Käyttömenot*	6992	7121	1,8	
Opetus	4927	4982	1,1	65,4
Ruokailu	421	425	0,8	5,5
Kiinteistömenot yhteensä	1443	1565	8,4	20,1
Kiinteistöjen ylläpito	791	882	11,6	11,3
Sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakust.	652	682	4,6	8,7
Sisäinen hallinto	621	666	7,3	8,4
Muu opiskelijahuolto	13	12	-4,8	0,1
Pienet hankkeet	69	40	-42,1	0,5
Muut menot	156	146	-6,4	
Poistot	78	72	-7,4	

*Ilman poistoja, arvonalentumisia ja sisäisiin vuokriin sisältyviä pääomakustannuksia

Vuonna 2015 lukiodien kiinteistömenot tutkinto-opiskelijoiden määrään suhteutettuna kasvoivat noin 8,4 prosenttia. Kiinteistöjen ylläpidon kustannuksia tilastoitiin 11,6 % edellistä vuotta enemmän ja sisäisiin vuokriin sisältyviin pääomakustannuksia 4,6 % edellistä vuotta enemmän. Opetukseen liittyvien kustannusten yksikköhinta kasvoi 1,1 % ja ruokailumenojen 0,8 % edelliseen vuoteen verrattuna. Sisäisen hallinnon kustannuksissa kasvua oli 7,3 %. Hallinnon kustannukset eivät ole täysin verrattavissa edelliseen vuoteen Tilastokeskuksen taloustilastossa tapahtuneesta uudistuksesta johtuen, joka vaikuttaa myös Kouluikkunan tiedonkeruuseen. Ainakin osa hallinnon kustannusten kasvusta näyttäisi olevan selitettävissä ko. luokituksessa tapahtuneella muutoksella.

Koko vertailuaineistossa lukiokoulutuksen toimintamenoista opetuksen osuus oli keskimäärin noin kaksi kolmasosaa eli 65,4 % ja se laski edellisestä vuodesta 0,5 prosenttiyksikköä. Kiinteistömenojen osuus lukiokoulutuksen kokonaiskustannuksista oli 20,1 %, josta kiinteistöjen ylläpidon osuus 11,3 % ja sisäisiin vuokriin sisältyvien pääomakustannusten osuus 8,7 %. Kiinteistömenojen osuus oli 0,5 prosenttiyksikköä korkeampi edellisen vuoden aineistoon verrattuna. Opiskelijaruokailun osuus

kustannuksista oli 5,5 % ja sisäisen hallinnon osuus 8,4 %. Ruokailukustannusten osuudessa ei tapahtunut merkittävää muutosta, mutta hallinnon osuus kasvoi 0,4 prosenttiyksikköä.

Vertailujoukon yhteenlasketut toimintamenot kasvoivat 0,1 % vuodesta 2014 vuoteen 2015. Menolajeista Palkkauksen kustannukset vähenivät 1,1 % ja muut menot kasvoivat 2,4 %. Kiinteistömenot olivat kokonaiskustannuksia eniten kasvattava kustannuserä ja muutos oli 2,8 %. Kiinteistömenoja puolestaan kasvattivat kiinteistöjen ylläpitoon liittyvät kustannukset, jotka kasvoivat 5,1 %. Sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakustannukset olivat lähes ennallaan. Lukiokoulutuksen hallinnon kustannukset nousivat 3,1 % edellisestä vuodesta. Opetuksen osalta kustannukset laskivat 1,7 % ja ruokailun osalta kustannukset pysyivät edellisen vuoden tasolla. Muun opiskelijahuollon kustannukset laskivat 4,6 %. Muun opiskelijahuollon muutoksen kohdalla on huomioitava, että niiden osuus on alle 0,2 % kokonaismenoista, joten merkitys on kokonaiskustannusten osalta vähäinen.

Lukiokoulutuksen toimintamenot	Palkkaus, muutos (%) 2014-2015	Muut menot, muutos (%) 2014-2015	
		2015	Yhteensä, muutos (%) 2014-2015
Opetus	-1,5	-3,0	-1,7
Ruokailu	41,7	0,1	0,2
Sisäinen hallinto	2,4	5,4	3,1
Kiinteistömenot yhteensä	-5,2	2,9	2,8
<i>Kiinteistöjen ylläpito</i>	-5,2	5,3	5,1
<i>Sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakust.</i>	0,0	0,2	0,2
Muu opiskelijahuolto	8,6	-21,4	-4,6
Muut menot	4,3	-7,6	-3,9
Yhteensä	-1,1	2,4	0,1

Opiskelijamäärä väheni vertailujoukon jokaisessa kuntakoryhmässä. Tällä oli ainakin laskennallisesti yksikkökustannuksia kasvattava merkitys. Koko vertailuaineistossa opiskelijamäärä laski 1,1 %. Nuorille tarkoitettua vähintään 75 kurssin oppimäärää opiskeli 0,6 % vähemmän opiskelijoita kuin edellisenä vuonna. Aikuisille tarkoitetun oppimäärän (vähintään 44 kurssia) opiskelijamäärä väheni 8,5 %. Myös aineopiskelijoita oli 19,4 % edellistä vuotta vähemmän.

Opiskelijamäärä	Muutos (%) 2014-2015
Lukiokoulutus, nuorten oppimäärä	-0,6
Lukiokoulutus, aikuisten oppimäärä	-8,5
Opiskelijat yhteensä	-1,1
Aineopiskelijat	-19,4

Lähde: Kouluikkuna

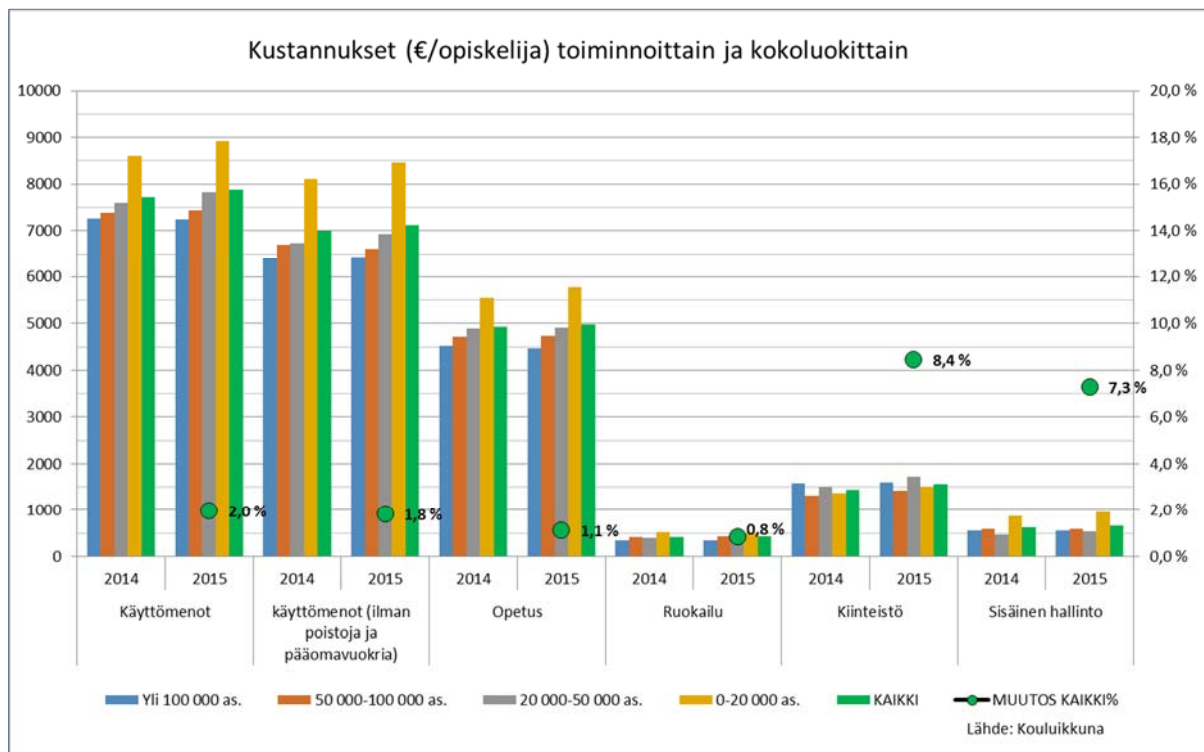
7.1 Lukiokoulutuksen kustannukset kuntakoon ryhmissä

Vuonna 2015 lukiokoulutuksen opiskelijakohtaiset kokonaiskustannukset olivat keskimäärin 7 875 euroa opiskelijaa kohti. Kustannuksissa ovat mukana poistot, arvonalentumiset ja sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakustannukset. Kuntakokoryhmittäin kokonaiskustannukset jakautuivat seuraavasti:

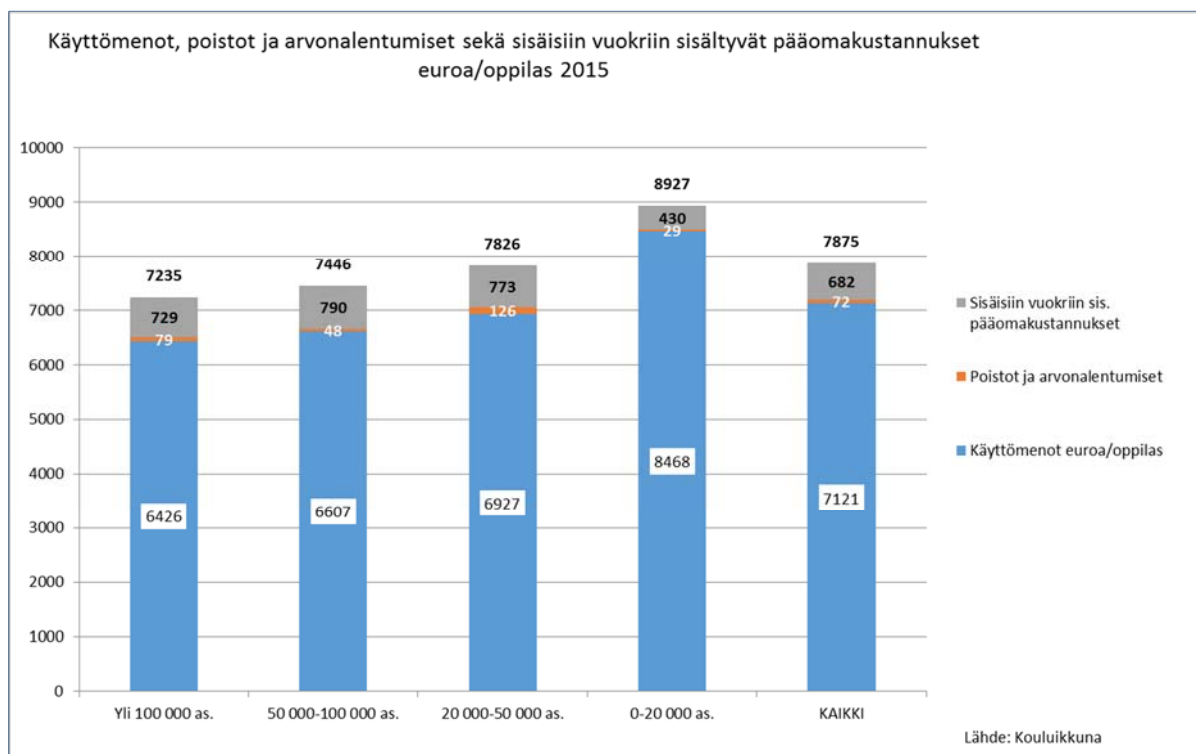
- Yli 100 000 asukkaan kunnat 7 235 €, muutos -0,4 % (v. 2014, 7 267 €)
- 50 000-100 000 asukkaan kunnat 7 446 €, muutos +0,8 % (v. 2014, 7 390 €)
- 20 000-50 000 asukkaan kunnat 7 826 €, muutos +3,1 % (v. 2014, 7 590€)
- Alle 20 000 asukkaan kunnat 8 927 €, muutos +3,8 % (v. 2014, 8 604 €)
- Kaikki kunnat 7 875 €, muutos +2,0 % (v. 2014, 7 722 €)

Kun kustannuksia tarkasteltiin ilman poistoja, arvonalentumisia ja sisäisiin vuokriin sisältyviä pääomakustannuksia lukiokoulutuksen keskimääräiset kustannukset olivat 7 121 e/opiskelija. Kuntakokoryhmittäin kustannukset jakautuivat seuraavasti:

- Yli 100 000 asukkaan kunnat 6 426 €, muutos +0,5 % (v. 2014, 6 395 €)
- 50 000-100 000 asukkaan kunnat 6 607 €, muutos -1,3 % (v. 2014, 6 695 €)
- Keskisuuret 20 000-50 000 asukkaan kunnat 6 927 €, muutos +3,0 % (v. 2014, 6 727 €)
- Alle 20 000 asukkaan kunnat 8 468 €, muutos +4,4 % (v. 2014, 8 113 €)
- Kaikki kunnat 7 121 €, muutos +1,8 % (v. 2014 6 992 €)

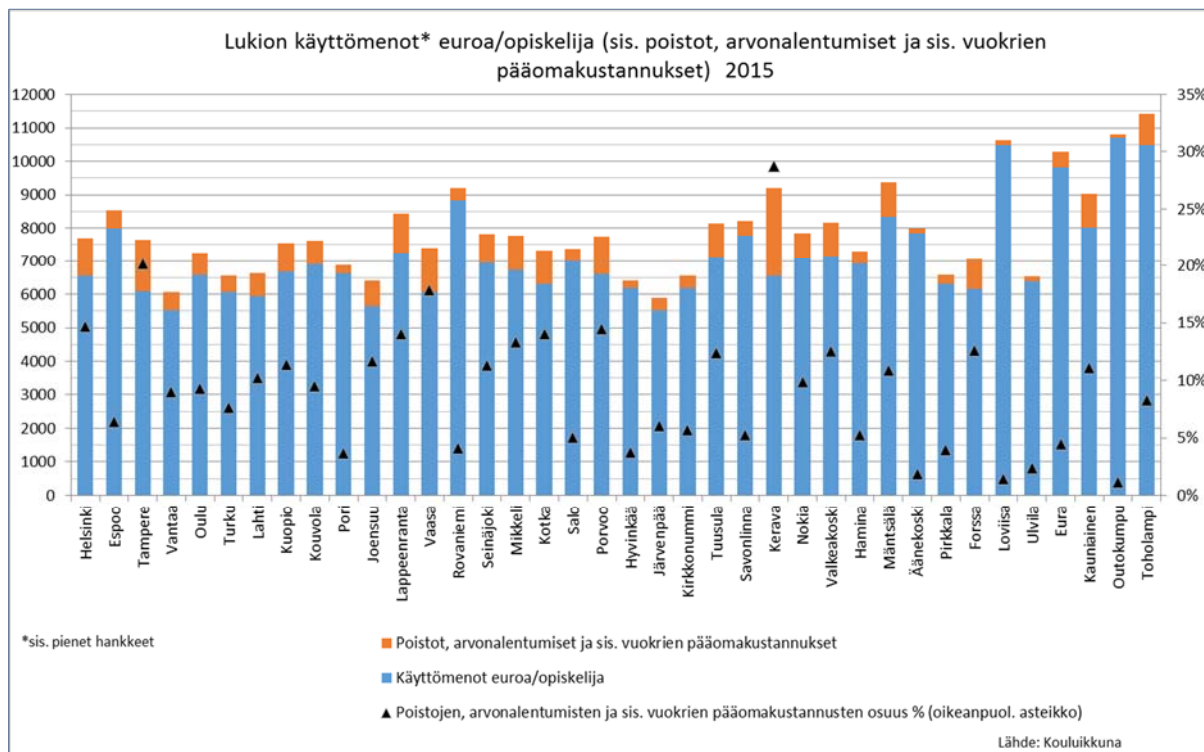

Seuraavassa vertailussa on esitettyä käyttökustannuksien keskiarvo eri kuntakokoryhmillä. Ku-
vassa on eriteltyä myös sisäisiin vuokriin sisältyvien pääomakustannusten sekä suunnitelman mu-
kasiin poistojen ja arvonalentumisten osuus.

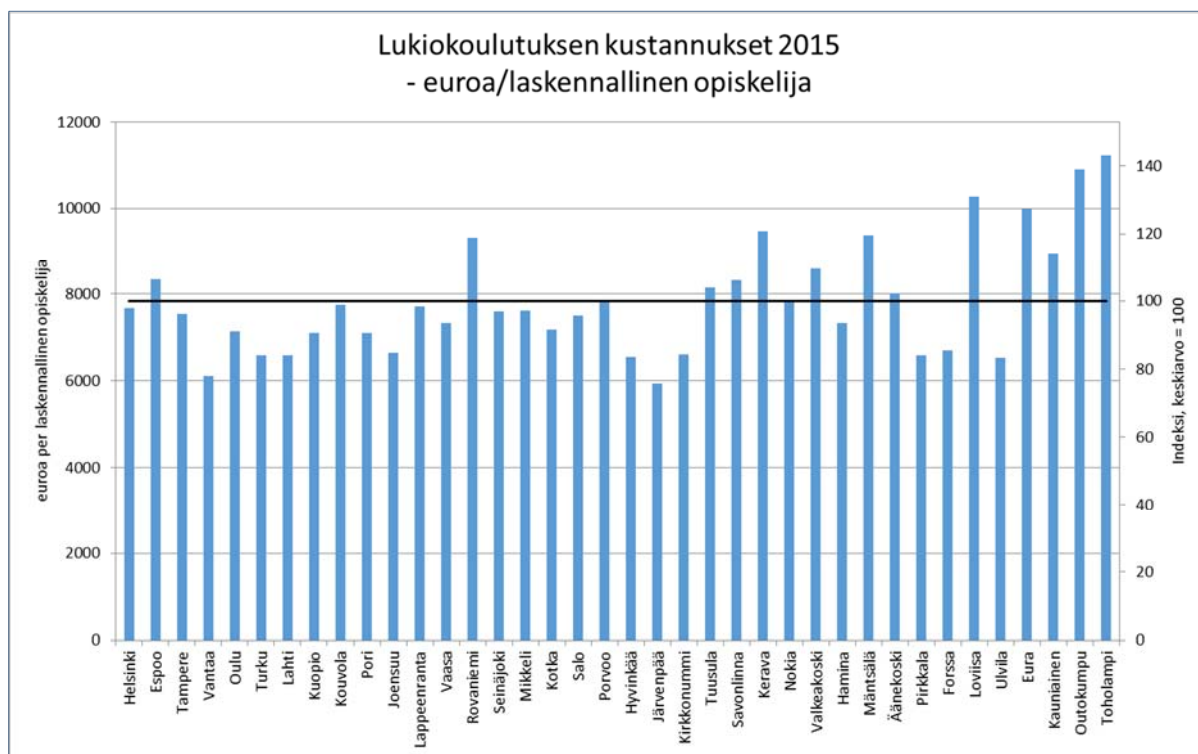
Poistojen, arvonalentumisien ja sisäisiin vuokriin sisältyvien pääomakustannusten osuus kokonaiskustannuksista oli pienin alle 20 000 asukkaan kuntakokoryhmässä, mutta suurin jo seuraavassa 20 000 - 50 000 asukkaan kokoryhmässä. Vertailu aineiston keskimääriset poistot ja arvonalentumiset pienenivät 7,4 % edellisestä vuodesta. Sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakustannukset sen sijaan kasvoivat 4,6 %.

Seuraavassa kuviossa yksikkökustannukset on esitetty kunnittain. Kuvassa on erittelynä myös poistojen, arvonalentumisten ja sisäisiin vuokriin sisältyvien pääomakustannusten prosentuaalinen osuus kokonaiskustannuksista (kolmio, oikeanpuol. asteikko).

Tavallisesti yksikköhinnan laskennassa käytetään opiskelijamääränä tutkintoperusteisten opiskelijoiden, eli nuorten tai aikuisten oppimäärää opiskelevien opiskelijoiden määrää sellaisenaan. Aineopiskelijat eivät näin ollen ole mukana laskennassa, vaikka heistä aiheutuvia kustannuksia on mukana toimintamenoissa. Lisäksi aikuisopiskelijoista aiheutuvat kustannukset ovat todellisuudessa pienemmät kuin ns. tavallisilla opiskelijoilla esimerkiksi lyhyemmän oppimäärän vuoksi. Eri opiskelijatyypeistä on kuitenkin mahdollista muodostaa laskennallinen opiskelijamäärä, jossa em. seikkoja on otettu huomioon.

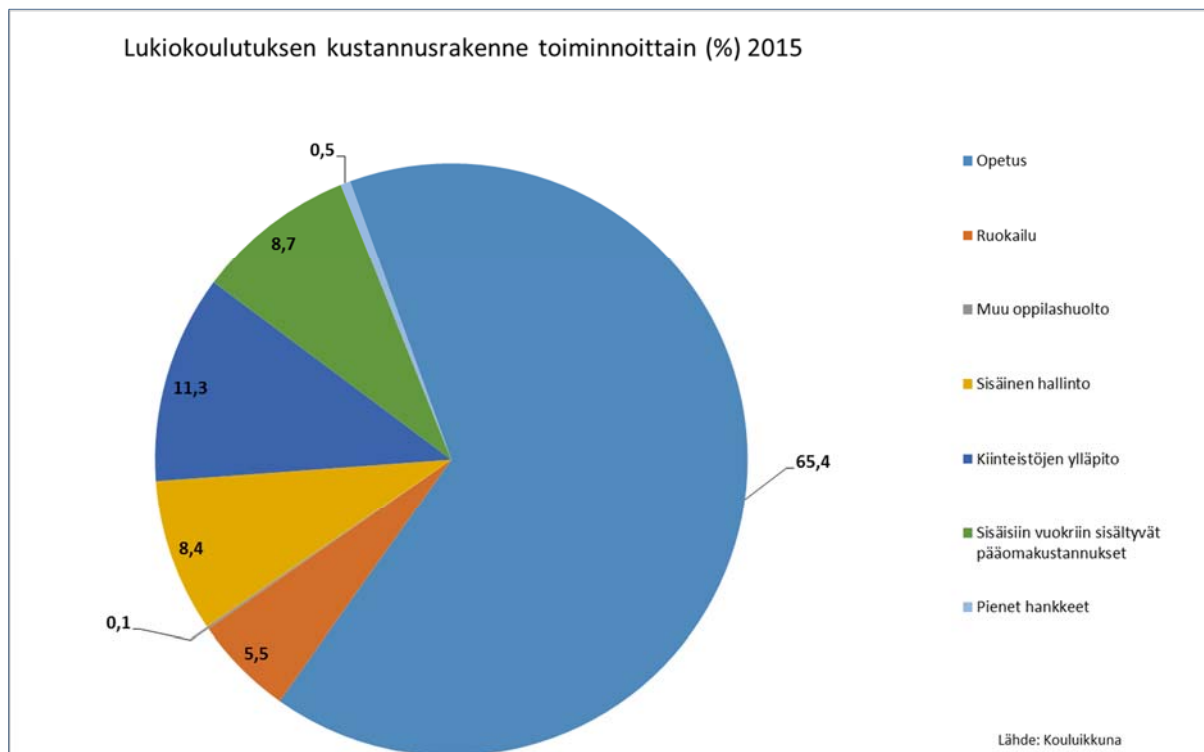
Laskennallinen opiskelijamäärä muodostettiin käyttämällä kustannuspainokertoimia sekä aineopiskelijoiden kurssien määriä. Kertoimina käytettiin koulutuksen järjestäjälle myönnettävän rahoituksen perusteena olleita painokertoimia. Tavallista nuorten oppimäärää opiskelevien opiskelijoiden määrä lasketaan sellaisenaan, joten kerroin on 1. Aikuisten oppimäärän opiskelijoiden ja aineopiskelijoiden kerroin on 0,58. Aineopiskelijoiden määrä saadaan jakamalla suoritettujen valtionosuusperusteiden mukaisten kurssien määrä viidellätoista. Kustannuksina ovat bruttokäyttökustannukset ilman toiselle koulutuksenjärjestäjälle maksettavia *kotikunnan maksusuuksia* sekä valtionosuuspohjaan kuulumattomia ns. *muita menoja*.

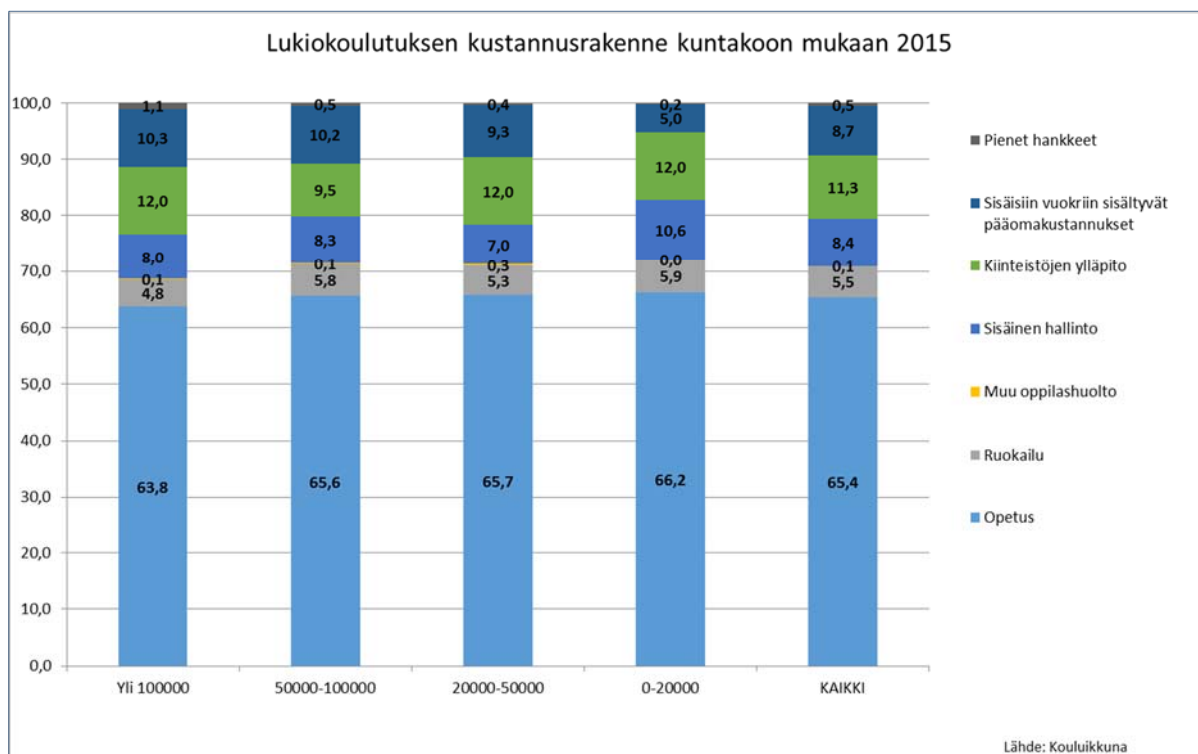
Laskennallisella opiskelijamäärällä laskettujen yksikkökustannusten keskiarvo oli 7 838 euroa. Yli 100 000 asukkaan kunnilla yksikkökustannukset olivat keskimäärin 7 128 €/lask.opisk. 50 000 - 100 000 asukkaan kuntien kokoryhmässä keskiarvoksi muodostui 7 574 €/lask.opisk. ja 20 000 - 50 000 asukkaan kokoluokassa 7 816 €/lask.opisk. Pienimpien alle 20 000 asukkaan kuntien keskiarvo oli 8 792 euroa per laskennallinen opiskelija.

7.2 Lukiokoulutuksen kustannusrakenne

Lukiokoulutuksen kustannusrakennetta tarkasteltiin laskemalla eri toiminnoittaisten kustannusten osuus kokonaiskustannuksista. Alla olevassa kuviossa on esitetty lukiokoulutuksen eri toimintojen prosentuaalinen osuus kokonaiskustannuksista kunnittain. Kustannuksiin on luettu mukaan myös ns. pienet hankkeet.

Vuonna 2015 keskimääräiset opetuksen kustannukset olivat 65,4 % (65,9 % v. 2014) kaikista toimintamenoista. Opiskelijaruokailuun käytettiin keskimäärin 5,5 % (5,6% v. 2014) toimintamenoista. Sisäiseen hallinnon osuus oli 8,4 % (8,0 % v. 2014). Kiinteistömenojen osuus oli keskimäärin 20,1 % (19,6 % v. 2014) lukiokoulutuksen toimintamenoista. Kiinteistömenosta kiinteistöjen ylläpitoon liittyvien kustannuserien osuus oli 11,3 prosenttiyksikköä ja pääomakustannuserien osuus 8,7 prosenttiyksikköä.

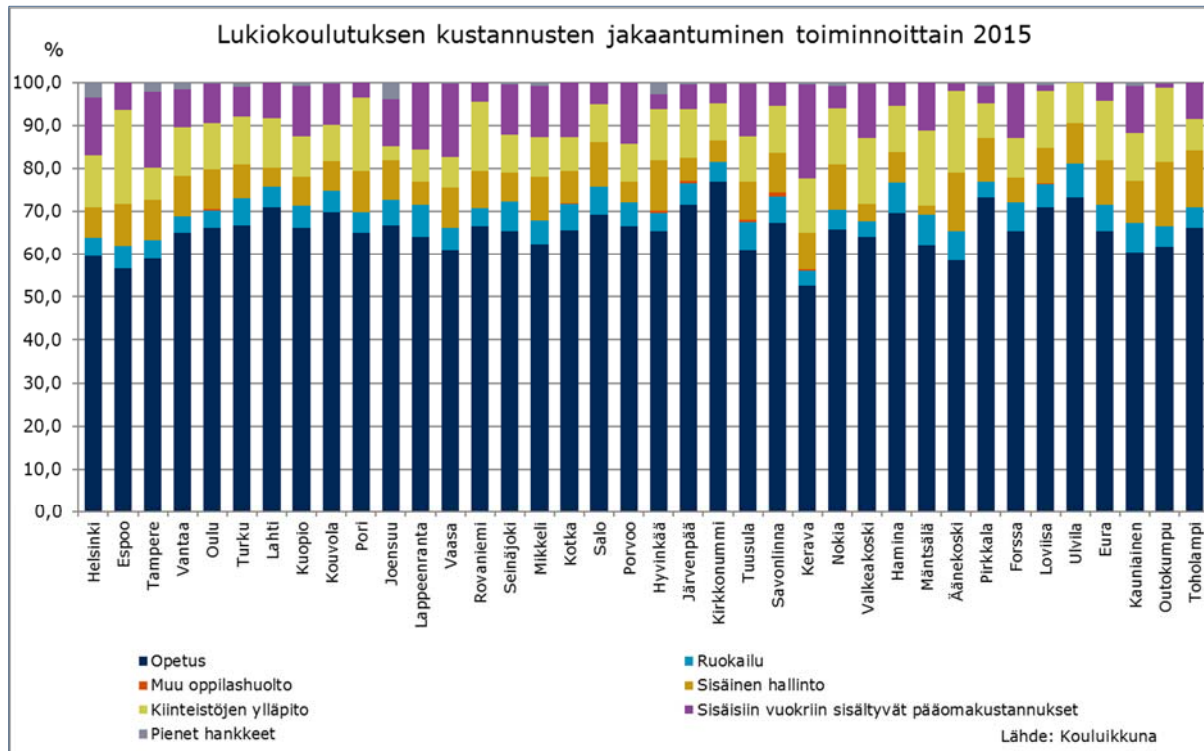

Vuonna 2015 alle 20 000 asukkaan kuntakokoryhmässä opetukseen liittyvien kustannusten osuus oli keskimäärin 66,2 %. 20 000 - 50 000 asukkaan kunnissa opetuksen osuus oli 65,7 % ja 50 000-100 000 asukkaan kunnissa 65,6 %. Suurimmissa yli 100 000 asukkaan kunnissa opetuksen osuus oli 63,8 %.

Lukiolaisten ruokailukustannukset olivat suhteellisesti suurimmat alle 20 000 asukkaan kuntakokoryhmässä, jossa opiskeljaruokailun osuus kustannuksista oli keskimäärin 5,9 %. 20 000-50 000 asukkaan kunnissa ruokailun osuus oli 5,3 % ja 50 000-100 000 asukkaan kunnissa 5,8 %. Yli 100 000 asukkaan kunnissa opiskeljaruokailuun käytettiin 4,8 % lukion toimintamenoista.

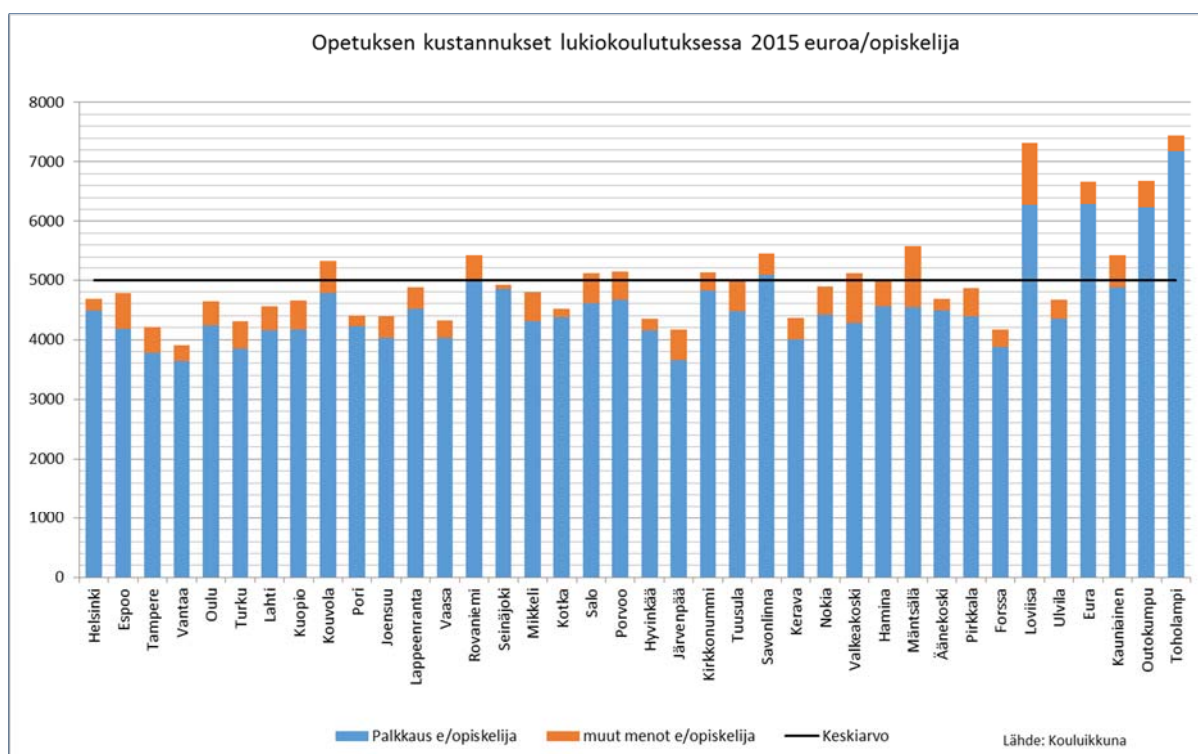
Sisäiseen hallintoon liittyvien kustannusten osuus oli suurin alle 20 000 asukkaan kunnissa. Alle 20 000 asukkaan kunnissa lukion hallintoon käytettiin keskimäärin 10,6 %, 20 000-50 000 asukkaan kunnissa 7,0 % ja 50 000-100 000 asukkaan kunnissa 8,3 % sekä yli 100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä 8,0 %.

Lukion kiinteistökustannusten osuus kokonaismenoista oli suurin yli 100 000 asukkaan kunnissa ja pienin alle 20 000 asukkaan kuntakokoryhmällä. Alle 20 000 asukkaan kunnissa lukion kiinteistökustannuksiin kokonaiskustannuksista käytettiin 17,0 %, 20 000-50 000 asukkaan kunnissa 21,3 % ja 50 000-100 000 asukkaan kunnissa 19,7 % sekä yli 100 000 asukkaan kunnissa 22,3 %.

7.3 Opetuksen kustannukset

Seuraavassa kuviossa opetuksen kustannukset on jaettu menolajien mukaisesti palkkakustannuksiin ja muihin menoihin. Palkkakustannukset on esitetty pylvään alemmalla osalla ja muut menot sen päälle jäävällä osalla. Kuvion kunnat ovat asukasluvun mukaisessa järjestyksessä.

Vertailukunnissa lukio-opetukseen käytettiin vuonna 2015 keskimäärin 4 982 euroa opiskelijaa kohti vuosimuutoksen ollessa 1,1 %. Summasta opetushenkilöstön palkkojen osuus oli 4 556 €/opiskelija (91,5 %) ja muihin menoihin käytettiin 426 (8,5 %) €/opiskelija.

Alle 20 000 asukkaan kuntakoryhmässä opetukseen käytettiin 5 768 €/opiskelija, 20 000-50 000 asukkaan kunnissa 4 905 €/opiskelija ja 50 000-100 000 asukkaan kunnissa 4 738 €/opiskelija. Yli 100 000 asukkaan kunnissa opetukseen kului keskimäärin 4 469 €/opiskelija.

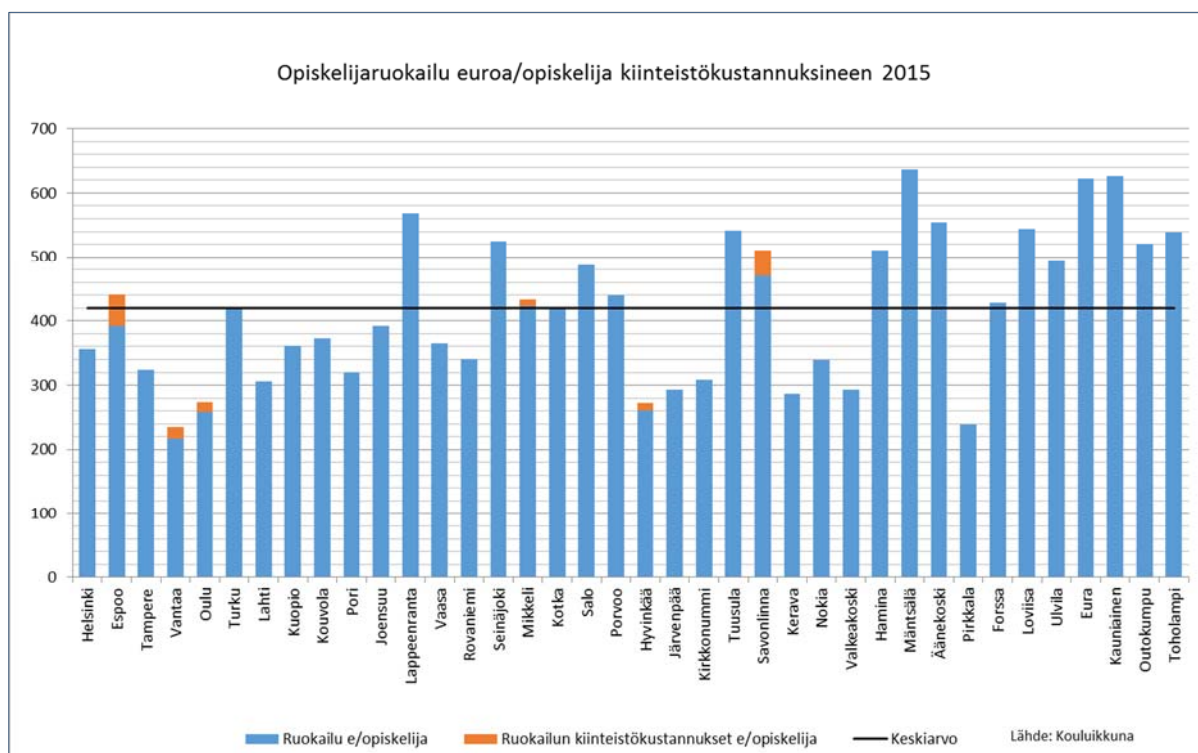
Edelliseen vuoteen verrattuna yli 100 000 asukkaan kuntakoryhmässä opetuksen kustannukset lasivat 1,0 %. 50 000-100 000 asukkaan kunnissa kustannukset kasvoivat 0,4 % ja 20 000-50 000 asukkaan kunnissa 0,3 %. Alle 20 000 asukkaan kunnissa kustannukset nousivat 4,0 %.

Palkkakustannuksien suhteellinen osuus eri kuntakoryhmissä on jokseenkin saman suuruinen. Yli 100 000 asukkaan kunnissa palkkauksen osuus oli 90,9 % ja 50 000-100 000 asukkaan kunnissa 93,2 %. 20 000 - 50 000 asukkaan kunnissa palkkauksen osuus oli 89,5 % ja Alle 20 000 asukkaan kunnissa 92,5 %.

7.4 Opiskelijaruokailun kustannukset

Vuonna 2015 vertailukunnissa käytettiin opiskelijaruokailuun keskimäärin 425 euroa lukiolaista kohti. Opiskelijakohtaiset ruokailukustannukset olivat suurimmat alle 20 000 asukkaan kuntakokoryhmässä, jossa ruokailuun käytettiin 507 €/opiskelija, 20 000-50 000 asukkaan kuntien keskiarvon ollessa 412 €/opiskelija ja 50 000-100 000 asukkaan kuntien 431 €/opiskelija. Yli 100 000 asukkaan kokoryhmässä keskiarvo oli 340 €/opiskelija. Keskimääräiset opiskelijaa kohden lasketut kustannukset nousivat 0,8 % edellisestä vuodesta. Yli 100 000 asukkaan kuntien keskiarvo pysyi lähes ennallaan ja alle 20 000 asukkaan kunnilla kustannukset laskivat hiukan. 20 000 - 50 000 ja 50 000 - 100 000 asukkaan kuntaryhmien keskiarvo kasvoi hieman.

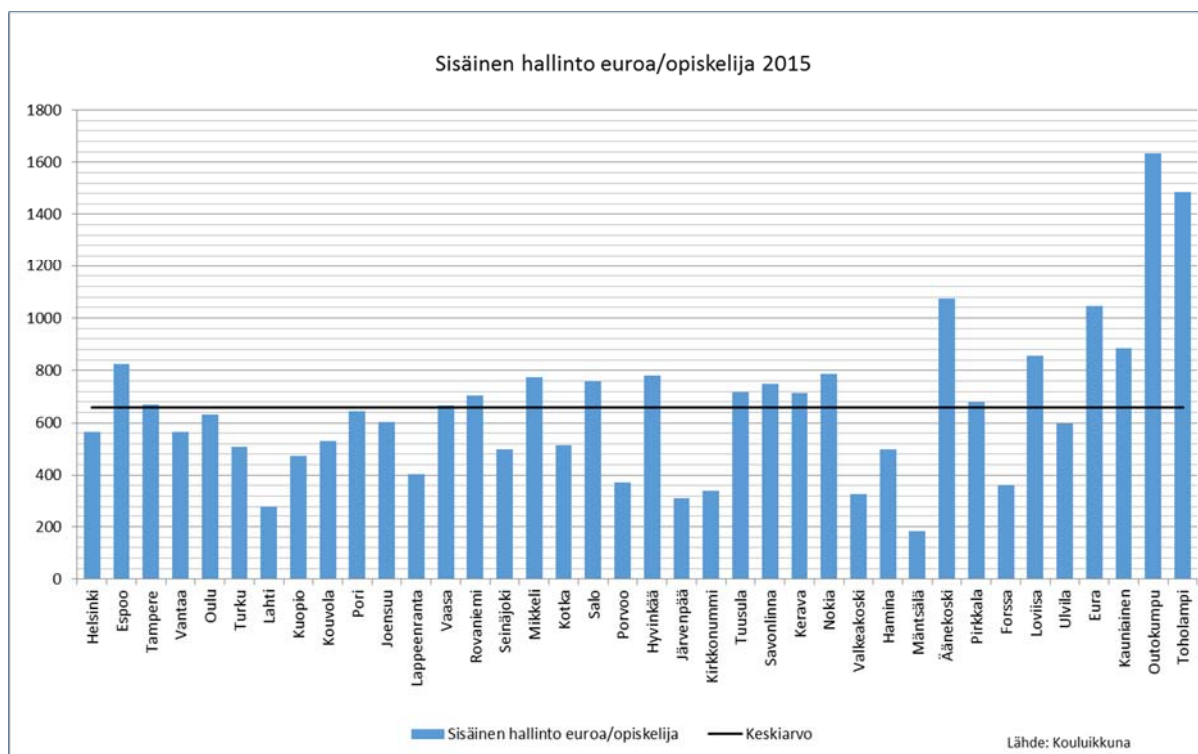
Kuviossa on osittain eriteltynä myös keittiöiden kiinteistökustannusten osuus. Keittiön kiinteistökustannukset on kerätty lisätietona. Tämän tiedon ovat antaneet pääasiassa ne kunnat, jotka tuottavat ruokahuoltopalvelunsa itse.

7.5 Sisäinen hallinto

Vuonna 2015 lukiokoulutuksen sisäiseen hallintoon käytettiin keskimäärin 666 €/opiskelija ja vuosimuutos oli 7,3 %. Kuten perusopetuksen kohdalla myös lukiokoulutuksen osalta on vertailussa huomioitava Tilastokeskuksen kuntien ja kuntayhtymien taloustilaston luokituksen uudistuminen tilivuoden 2015 tietoja koskien. Luokituksesta poistui opetus ja kulttuuritoimen hallinto -tehtäväluokka. Koska poistuneen tehtäväluokan kustannuksia ei enää kerätä erikseen, kustannukset jaetaan jäljelle

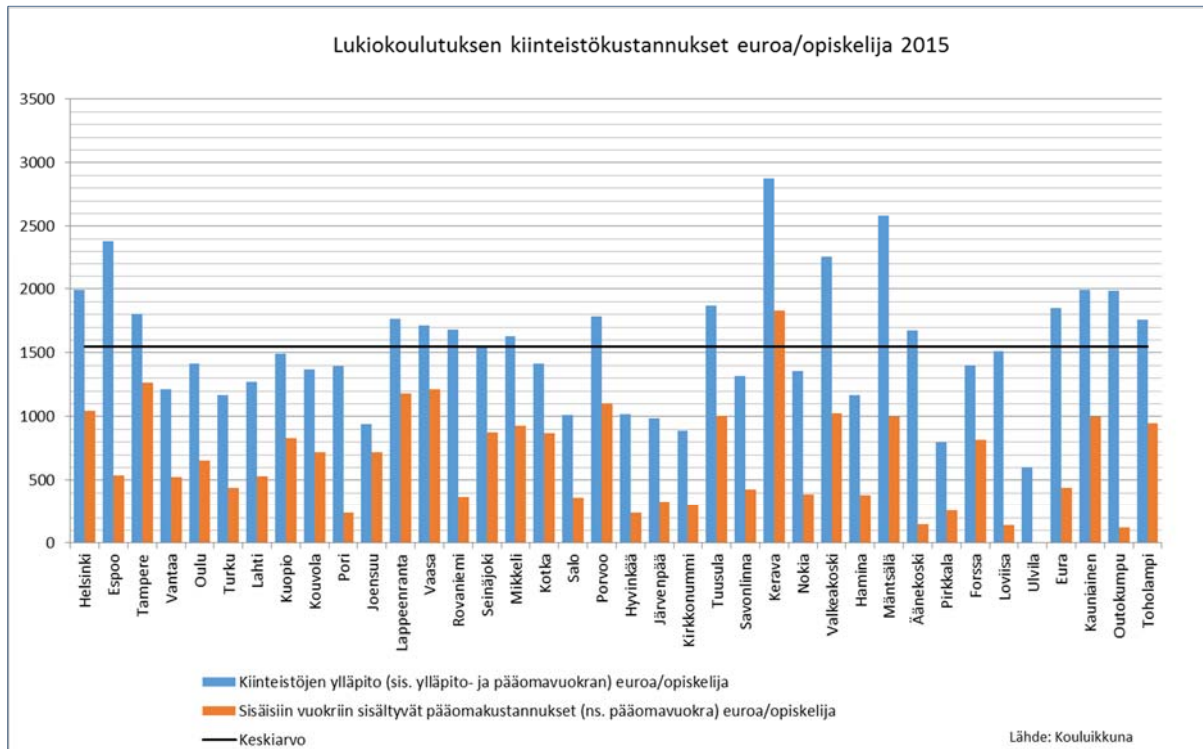
jääviin tehtävaluokkiin, eli esim. perusopetuksen ja lukiokoulutuksen tehtäville ja sitä kautta hallinnon toiminnoittaisiin kustannuksiin. Kouluikkunan määritelmät ovat lähtökohtaisesti yhtenevät Tilastokeskuksen tiedonkeruun kanssa ja siksi muutos vaikuttaa myös Kouluikkunan tiedonkeruuseen.

Alle 20 000 asukkaan kunnissa sisäisen hallinnon kustannukset olivat jonkin verran suuremmat kuin muissa kuntakokoryhmissä ollen 957 euroa/opiskelija. 20 000-50 000 asukkaan kunnissa sisäisen hallinnon kustannukset olivat 544 €/opiskelija ja 50 000-100 000 asukkaan kunnilla 599 €/opiskelija. Yli 100 000 asukkaan kunnissa lukiokoulutuksen sisäiseen hallintoon käytettiin 565 €/opiskelija. Euroa per opiskelija keskiarvo kasvoi kaikkien kuntakokoryhmien osalta lukuun ottamatta 50 000-100 000 asukkaan kokoluokkaa, jossa opiskelijakohtaiset hallinnon kustannukset olivat edellisen vuoden tasolla. Noin 70 prosentilla vertailtavista kunnista hallinnon yksikkökustannukset olivat edellistä vuotta korkeammat.

7.6 Kiinteistökustannukset

Kiinteistökustannuksia esittävässä kuvassa pidemmillä pylväillä on kuvattu lukiokoulutuksen kiinteistömenot opiskelijaa kohden. Niihin on sisällytetty kiinteistöjen ylläpitoon ja sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakustannukset. Lyhyemmät pylväät kuvaavat ns. pääomavuokran osuutta kiinteistöjen kokonaiskustannuksista. Päälle jäävä osuus kuvaa siis kiinteistöjen ylläpitoon liittyviä kustannuksia.

Yli 100 000 asukkaan kuntakoryhmässä kiinteistöjen ylläpito- ja pääomakustannukset olivat keskimäärin 1 593 euroa opiskelijaa kohti. 50 000-100 000 asukkaan kuntien keskimääräiset kiinteistökustannukset olivat 1 421 €/opiskelija ja 20 000-50 000 asukkaan kunnissa 1 722 €/opiskelija. Alle 20 000 asukkaan kuntien kiinteistömenot olivat 1 508 €/opiskelija.

Vertailukunnissa kiinteistöjen keskimääräiset kokonaiskustannukset olivat 1 565 €/opiskelija. Kasvu edelliseen vuoteen oli 8,4 %. Kiinteistömenot kasvoivat kaikilla kuntakoryhmillä ja eniten pienempien kuntakoon ryhmissä. Yli 100 000 asukkaan kunnilla kiinteistömenot kasvoivat keskimäärin 0,4 % ja 50 000 - 100 000 asukkaan kunnilla 7,5 %. 20 000 - 50 000 asukkaan kuntien keskimääräiset kiinteistökustannukset nousivat 14,2 % ja alle 20 000 asukkaan kuntien 10,5 %.

Sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakustannukset olivat yli 100 000 asukkaan kuntakoryhmässä keskimäärin 730 €/opiskelija ja 50 000-100 000 asukkaan kunnissa 790 €/opiskelija. 20 000-50 000 asukkaan kunnissa sisäisten vuokrien pääomakustannukset olivat 773 €/opiskelija ja alle 20 000 asukkaan kunnissa 431 €/opiskelija. Kaikkien kuntien keskiarvo oli 682 €/opiskelija.

Yli 100 000 asukkaan kuntakoryhmässä sisäisiin vuokriin sisältyvien pääomakustannusten osuus kiinteistömenoista oli keskimäärin 46,3 %, 50 000-100 000 asukkaan kunnissa 55,0 %, 20 000-50 000 asukkaan kunnissa 41,4 % ja pienissä alle 20 000 asukkaan kunnissa 27,0 %. Koko aineistossa pääomakustannusten osuus oli keskimäärin 42,3 %.

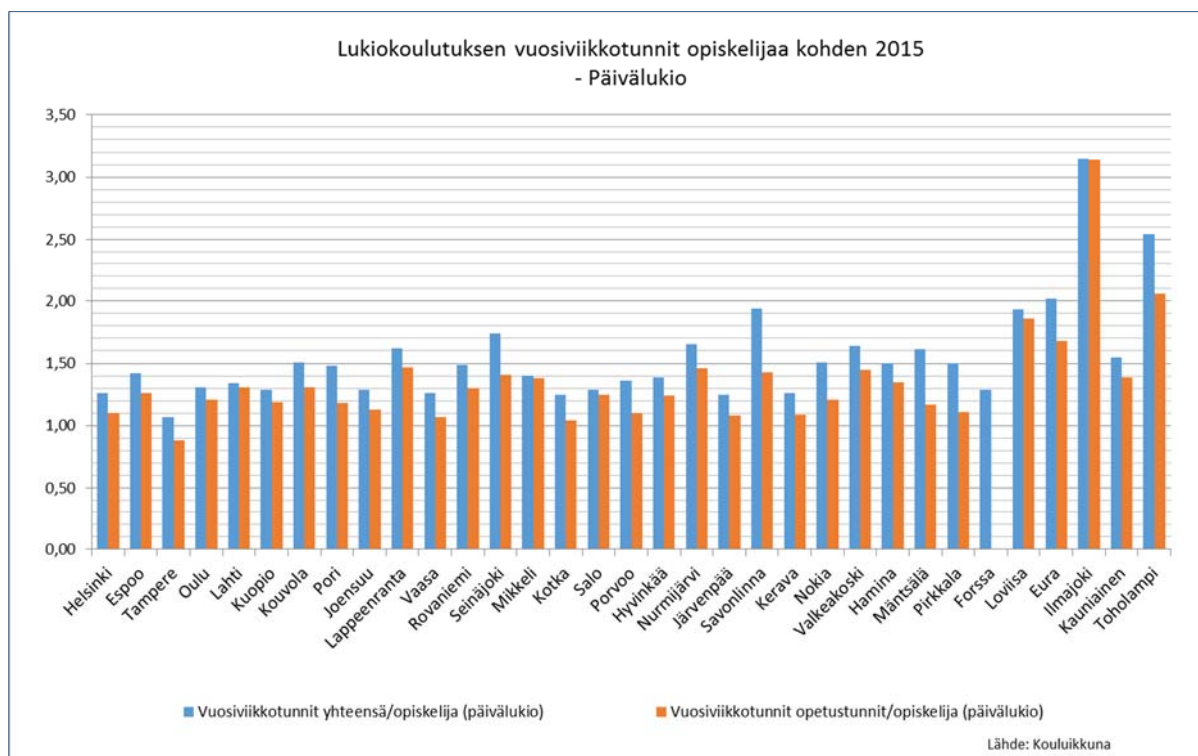
8 Toiminnallisten tietojen vertailu

8.1 Lukiokoulutuksen opetusresurssit vuosiviikkotunteina

Alla olevassa kuviossa on esitetty päivälukioissa annettu opetus vuosiviikkotunteina opiskelijaa kohden.

Vuosiviikkotunnit yhteensä/opiskelija -tunnusluku on esitetty pidemmällä pylväillä. Tunnneissa ovat mukana eri oppiaineiden luokkatunnit, oppilaanohjauksen luokkatunnit, tukiopetus- ja kerhotunnit sekä demonstraatioiden valmistelutunnit.

Vuosiviikkotunnit opetustunnit/opiskelija -tunnusluku on esitetty lyhyemmällä pylväillä. Niihin sisältyvät lukiokoulutuksen luokkaopetustunnit mukaan lukien oppilaanohjaus. Tunteihin ei sisälly tukiopetusta, demonstraatioiden valmistelu- tai muita tunteja, jotka eivät ole varsinaista luokkaopetusta.

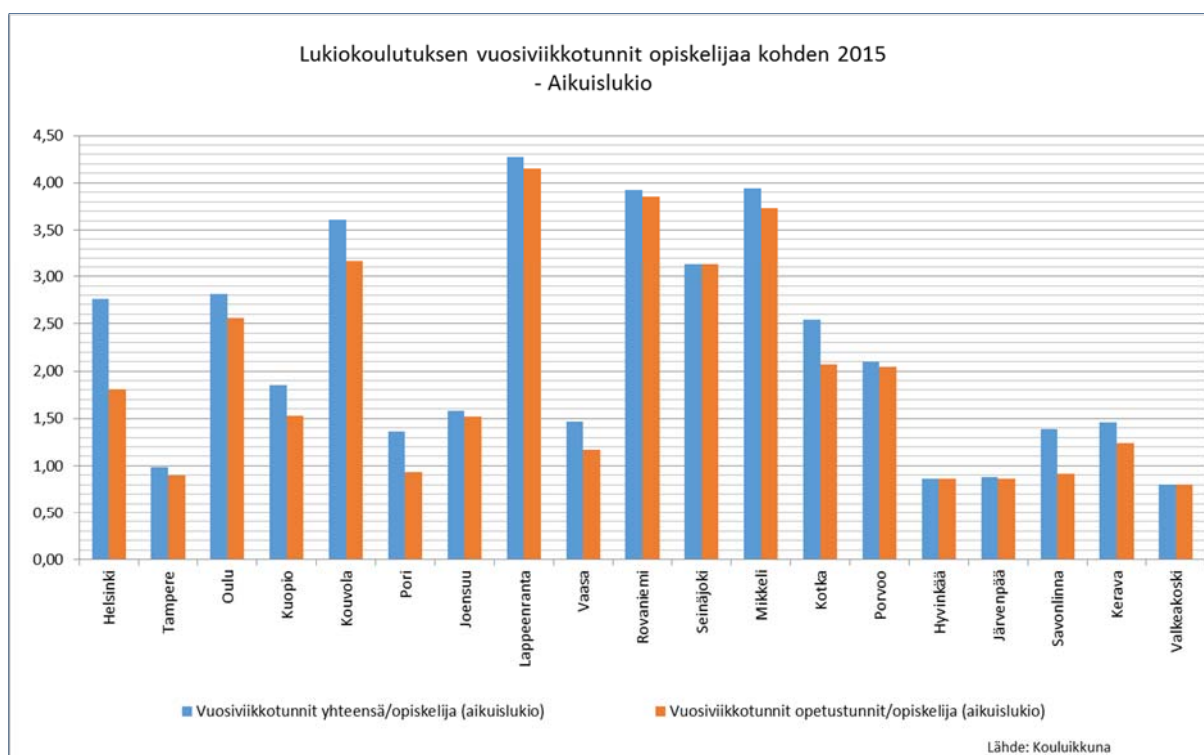

Vertailukunnissa keskimääräinen lukiokoulutuksen vuosiviikkotuntien määrä päivälukioissa oli 1,55 vvt/opiskelija. Varsinaiseen opetukseen käytettiin keskimäärin 1,35 vvt/opiskelija. Keskiarvot pysyivät edellisen vuoden tasolla.

Alle 20 000 asukkaan kuntakokoryhmässä keskimääräinen vuosiviikkotuntien määrä oli 2,00 vvt/opiskelija. Keskiuurissa 20 000-50 000 asukkaan kunnissa vuosiviikkotunteja oli 1,51 opiskelijaa kohden ja 50 000-100 000 asukkaan kunnissa 1,43 vvt/opiskelija. Yli 100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä vuosiviikkotuntien oli keskimäärin 1,28 per opiskelija.

Varsinaiseen opetukseen käytettiin alle 20 000 asukkaan kunnissa keskimäärin 1,87 vvt/opiskelija. 20 000-50 000 asukkaan kunnissa 1,26 vvt/opiskelija, 50 000-100 000 asukkaan kunnissa 1,25 vvt/opiskelija ja yli 100 000 asukkaan kunnissa 1,16 vvt/opiskelija.

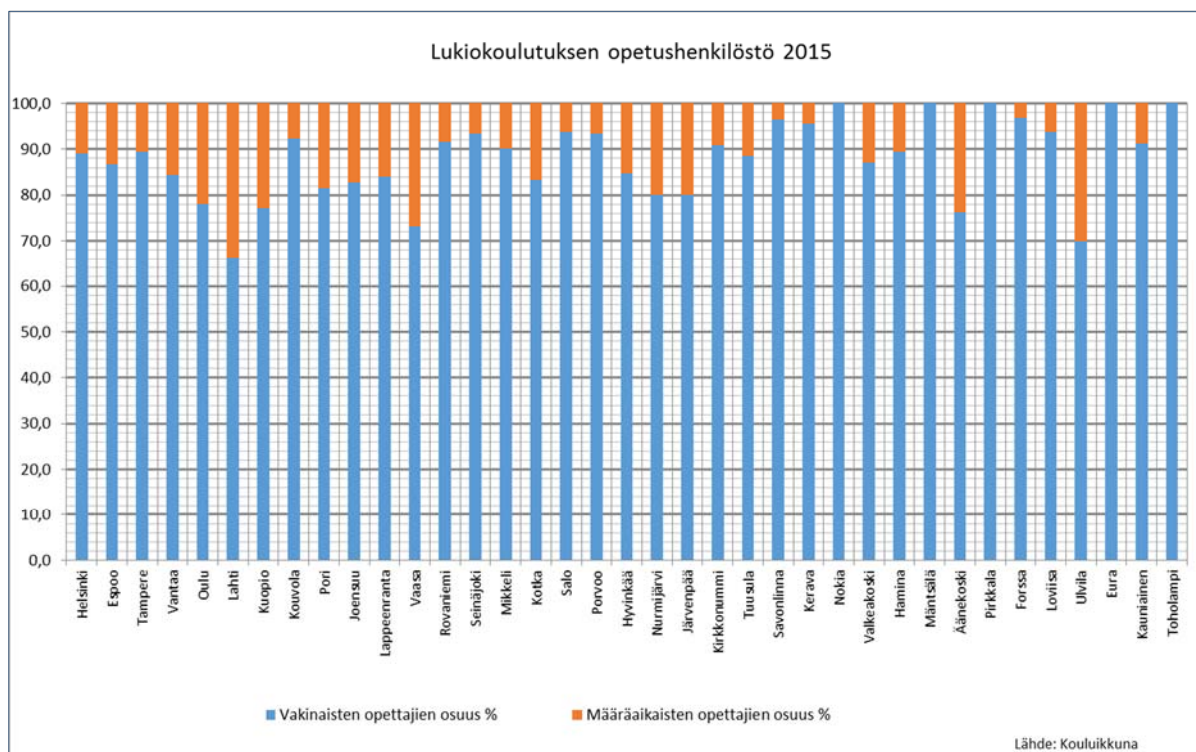
Vuosiviikkotuntien määrät näyttävät eroavan kuntakoon mukaan. Pienemmissä kuntakokoryhmissä opiskelijaa kohden laskettu vuosiviikkotuntimäärä oli suurempi kuin suuremmissa kaupungeissa.

Aikuislukioissa kaikkien opetustuntien määrä oli keskimäärin 2,20 vuosiviikkotuntia opiskelijaa kohden ja varsinaisen opetuksen tunnit 1,96 vuosiviikkotuntia opiskelijaa kohden.

8.2 Opetushenkilöstö

Lukiokoulutuksen henkilöstön osalta kerättiin mm. opetustehtävissä toimivien henkilöiden määrä 31.12. tilanteen mukaan. Mukaan luettiin kaikki virka- tai työsuhteessa olevat opettajat, tuntiopettajat ja rehtorit. Tieto jaoteltiin työ- tai virkasuhteiden vakinaisuuden ja määräaikaisuuden perusteella.

Vuonna 2015 vakinaisten opettajien osuus yli 100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä oli 81,6 % (v. 2014 76,8 %). 50 000-100 000 asukkaan kunnissa vakinaisen henkilöstön osuus oli 86,6 % (v. 2014 85,5 %) ja 20 000-50 000 asukkaan kunnissa 90,5 % (v. 2014 88,6 %) Opetushenkilöstöstä. Alle 20 000 asukkaan kuntakokoryhmässä vakinaisia opettajia oli 91,0 % (v. 2014 86,6 %). Kunnittain laskettu kaikkien kuntien vakinaisen henkilöstön osuuksien keskiarvo oli 87,9 % (v. 2014 85,2 %).

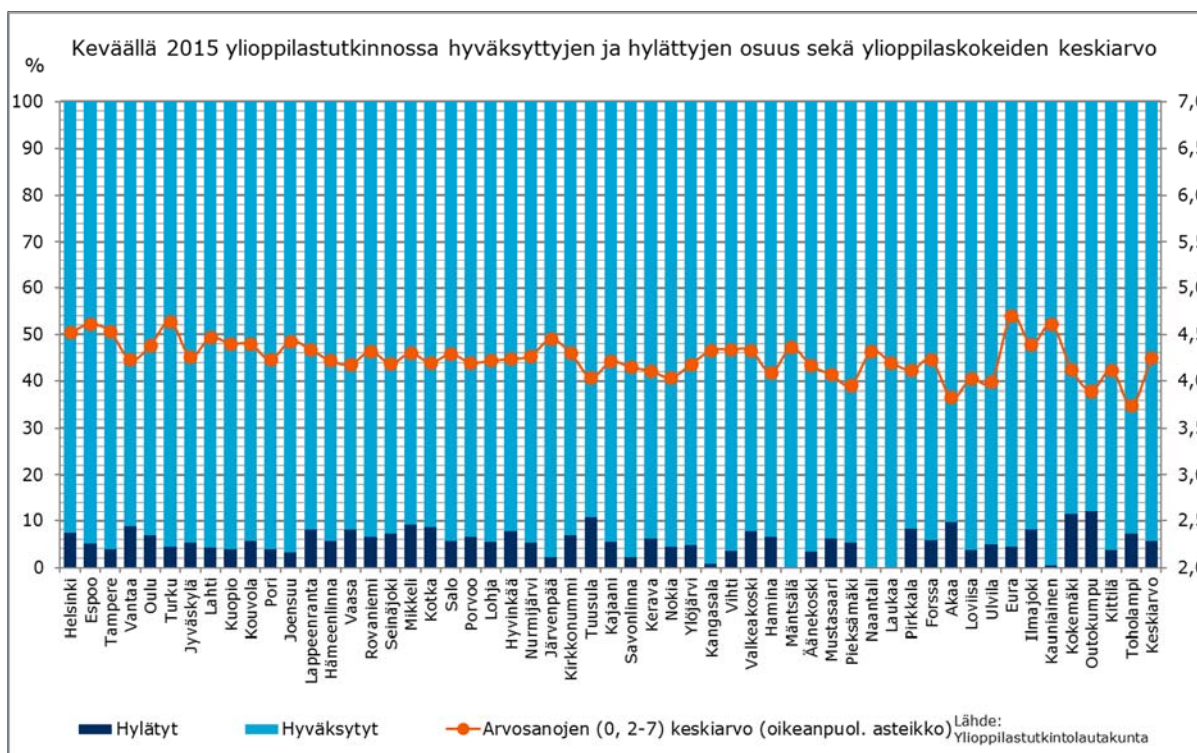
Määräaikaista opettajia oli yli 100 000 asukkaan kunnissa 18,4 % (v. 2014 23,3 %). 50 000-100 000 asukkaan kunnissa määräaikaisten työ- tai virkasuhteessa oli 13,4 % (v. 2014 14,5 %) ja 20 000-50 000 asukkaan kunnissa 9,5 % (v. 2014 11,4 %) henkilöstöstä. Alle 20 000 asukkaan kunnissa määräaikaisten osuus oli keskimäärin 9,0 % (v. 2014 13,3 %). Kaikkien kuntien keskiarvo oli määräaikaisten osalta 12,1 % (v. 2014 14,8 %).

Vakinaisen henkilöstön osuus kasvoi edellisestä vuodesta 2,7 prosenttiyksikköä ja muutos keskiarvoissa oli samankaltainen kaikkien kuntakokoryhmien osalta.

9 Lukiokoulutuksen laatu- ja vaikuttavuustietoja

9.1 Ylioppilastutkinnon suorittaneet

Lukiokoulutuksen vaikuttavuuden osalta tarkasteltiin ylioppilastutkinnoissa hyväksytyjen ja hylättyjen opiskelijoiden määriä. Samassa yhteydessä tarkasteltiin kuntakohtaisesti ylioppilastutkintolautakunnan antamia arvosanojen keskiarvoja (asteikko 2-7).

Kevään 2015 ylioppilaskirjoituksissa hyväksytysti ylioppilaskirjoitukset suoritti 94,4 % kokelaista. Yli 100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä hyväksytyjen määrä oli keskimäärin 94,5 %. 50 000 - 100 000 asukkaan kunnissa ylioppilastutkinnoissa hyväksymisprosentti oli keskimäärin 93,5 %. 20 000-50 000 kunnissa ylioppilastutkinnoissa läpäisi 94,9 %. Alle 20 000 asukkaan kuntakokoryhmässä ylioppilaskokelaista hyväksyttiin 94,5 %.

Hylättyjä suorituksia kevään 2015 ylioppilaskirjoituksissa oli yli 100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä 5,5 %, 50 000-100 000 asukkaan kunnissa 6,5 ja 20 000-50 000 as. kunnissa 5,1 % sekä alle 20 000 as. kunnissa keskimäärin 5,5 %. Koko aineistossa hylkäysprosentti oli 5,6, joka oli 0,9 prosenttiyksikköä edellistä vuotta vähemmän.

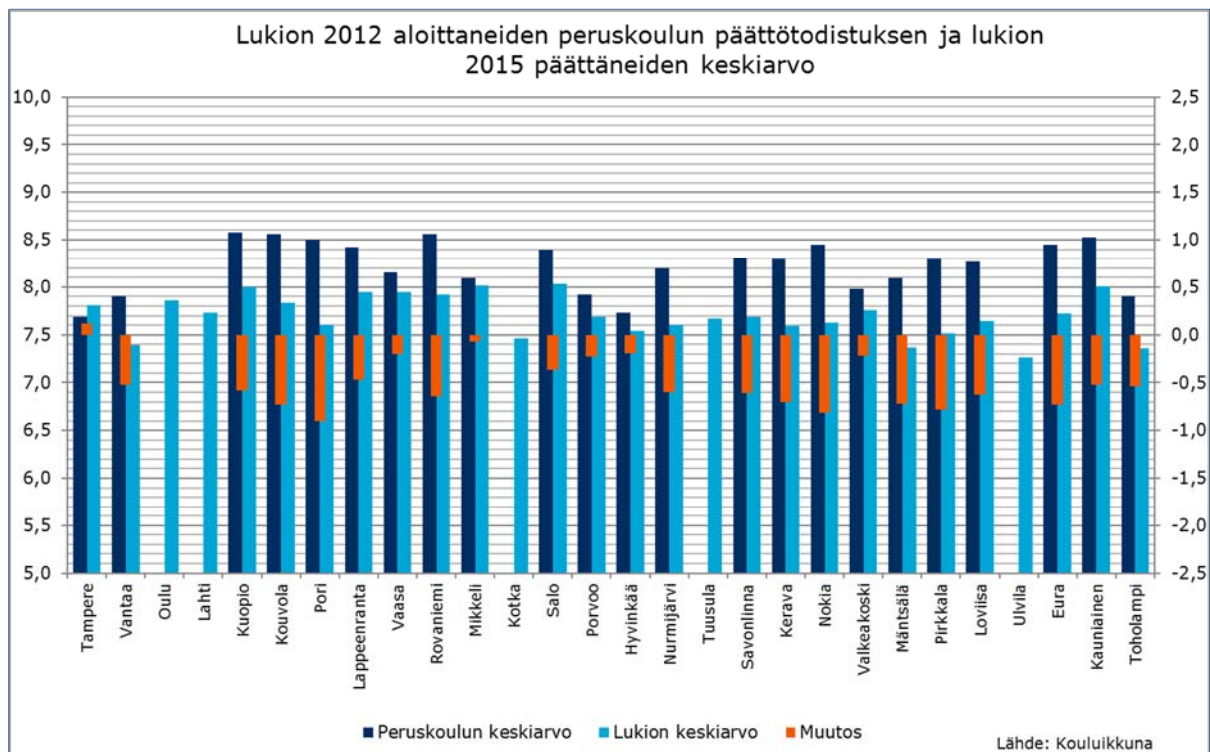
yli 100 000 asukkaan kunnilla hylättyjä suorituksia oli 0,2 prosenttiyksikköä edelliseen vuoteen verrattuna vähemmän. 50 000 - 100 000 asukkaan kunnilla hylkäysprosentti laski 0,1 prosenttiyksikköä ja 20 000 - 50 000 asukkaan kunnilla se nousi 0,1 prosenttiyksikköä. Alle 20 000 asukkaan kunnilla oli laskua 2,7 prosenttiyksikköä.

Yli 100 000 asukkaan kunnissa ylioppilastutkinnon suorittaneiden arvosanojen keskiarvo oli 4,45, 50 000-100 000 asukkaan kunnissa 4,28 ja 20 000-50 000 asukkaan kunnissa 4,23. Alle 20 000 asukkaan kuntakokoryhmässä arvosanojen keskiarvo oli 4,15. Koko aineistossa ylioppilastutkintolautakunnan antamien arvosanojen keskiarvo oli 4,25, joka on 0,05 pistettä edellistä vuotta korkeampi.

Yli 100 000 asukkaan kuntien keskimääräinen arvosana nousi 0,05 pistettä. 50 000 - 100 000 asukkaan kunnilla arvosanojen keskiarvo kasvoi 0,1 pistettä ja 20 000 - 50 000 asukkaan kunnilla 0,07 pistettä. Alle 20 000 asukkaan kuntaryhmässä arvosanojen keskiarvo pysyi ennallaan.

9.2 Peruskoulun ja lukion päättötodistusten keskiarvovertailu

Lukiokoulutusta arvioitiin myös keräämällä lukion aloittaneiden peruskoulun päättötodistuksen keskiarvojen keskiarvo sekä lukion suorittaneiden keskiarvojen keskiarvo ja laskemalla niiden muutos. Kuvassa on esitetty päättötodistusten keskiarvovertailu, jossa lukion 2012 aloittaneiden peruskoulun päättötodistusten keskiarvoa verrattiin lukion 2015 päättötodistuksien keskiarvoon. Tiedot koskevat suomenkielistä opetusta.

Lukiassa 2012 aloittaneiden peruskoulun päättötodistuksen keskiarvo oli vertailukunnissa keskimäärin 8,2. Lukion päättötodistuksien keskiarvo 2014 oli keskimäärin 7,7, joten arvosanan muutos peruskoulusta lukioon oli keskimäärin -0,5. Päättötodistusten keskiarvot eivät muuttuneet edelliseen vuoteen verrattuna.

Yli 100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä peruskoulun päättötodistuksen keskiarvo oli 8,1. 50 000 - 100 000 asukkaan kunnilla keskiarvojen keskiarvo oli 8,4 ja 20 000 - 50 000 asukkaan kunnilla 8,1. Alle 20 000 asukkaan kunnilla keskiarvo oli keskimäärin 8,3.

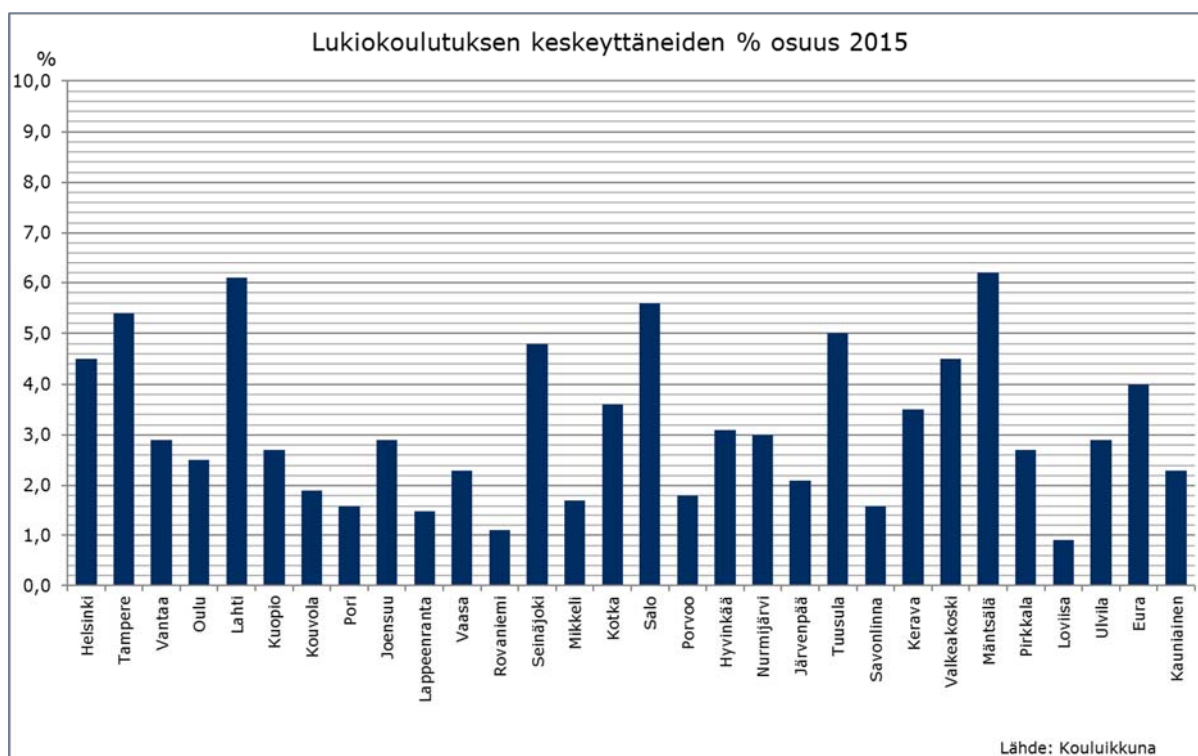
Lukion päättötodistusten keskiarvo oli yli 100 000 asukkaan kunnilla keskimäärin 7,76 ja se laski hieman edellisestä vuodesta. 50 000 - 100 000 asukkaan kunnilla keskiarvo oli 7,85, 20 000 - 50 000 asukkaan kunnilla 7,62 ja alle 20 000 asukkaan kunnilla 7,58.

Suurissa kunnissa lukion ja peruskoulun keskiarvojen erotus oli pienempi kuin pienemmissä kuntakokoryhmissä. Yli 100 000 asukkaan kunnissa keskimääräinen arvosanojen muutos oli -0,33 ja 50 000 - 100 000 asukkaan kunnissa -0,48. 20 000 - 50 000 asukkaan kunnissa keskiarvon muutos oli keskimäärin -0,51 ja alle 20 000 asukkaan kunnissa -0,53.

9.3 Keskeyttäminen lukiokoulutuksessa

Lukiokoulutuksen keskeyttämisessä tarkasteltiin lukuvuotta 2014–2015. Keskeyttäneiden määrään sisällytettiin lukuvuoden aikana kaikki ne lukiokoulutuksen keskeyttäneet, jotka eivät jatkaneet lukiokoulutuksen piirissä.

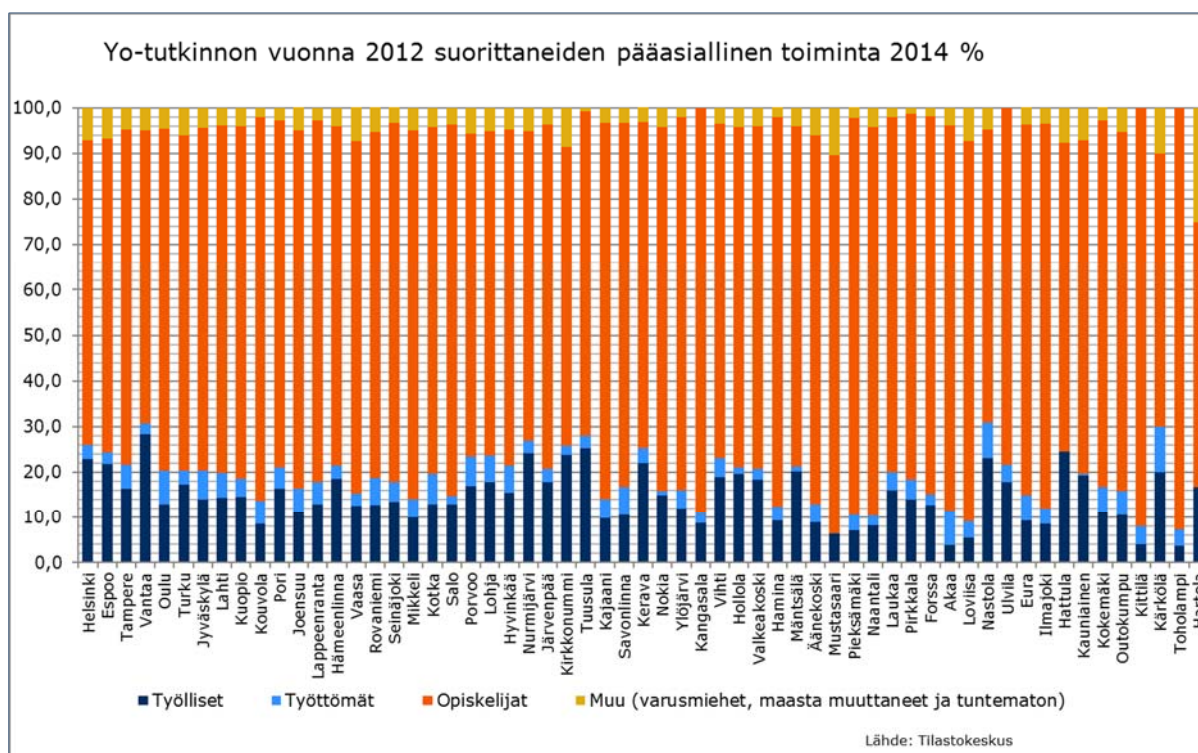
Mikäli opiskelija vaihtoi ammatilliseen koulutukseen, luettiin hänet tässä yhteydessä keskeyttäneisiin.

Vertailuaineiston kunnilla keskimääräinen lukion keskeyttämisprosentti vuonna 2015 oli 3,2 %, joka on 0,3 prosenttiyksikköä edellistä vuotta pienempi. Yli 100 000 asukkaan kunnissa keskeyttämisprosentti oli keskimäärin 4,0 %. 50 000 - 100 000 asukkaan kunnissa lukiokoulutuksen keskeytti 2,7 % opiskelijoista. 20 000 - 50 000 asukkaan kunnissa keskeyttäneitä oli 3,4 % ja alle 20 000 asukkaan kunnissa 2,6 % lukion opiskelijoista. Tietoihin sisältyi 30 kuntaa, joista 26 kunnassa (n. 87 %) keskeyttäneitä oli alle 5 % opiskelijoista.

9.4 Ylioppilastutkinnon suorittaneiden sijoittuminen

Ylioppilastutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden asemaa selvitettiin tarkastelemalla sitä, mikä on heidän pääasiallinen toiminta kahden vuoden kuluttua tutkinnon suorittamisesta. Aineistona käytettiin yo-tutkinnon vuonna 2012 suorittaneiden sijoittumista vuoden 2014 lopussa, joka oli tuorein käytettävissä oleva tilasto. Ylioppilaat ovat kunnan järjestämän lukiokoulutuksen opiskelijoita lukuun ottamatta Hämeenlinnaa ja Jyväskylää, joissa koulutuksen järjestäjänä on kuntayhtymä.

Yli 100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä vuoden 2012 ylioppilaista oli vuonna 2014 päätoimisia opiskelijoita 70,2 %. Töissä ylioppilaista oli 18,1 % ja työttömänä 4,4 %. Muiden esimerkiksi varusmiesten, maasta muuttaneiden ja niiden, joiden sijoittumisesta ei ole tietoa osuus oli 5,1 %.

Vastaavasti 50 000 - 100 000 asukkaan kunnissa opiskelijoiden osuus oli 78,6 %, työllisten 12,9 %, työttömien 4,4 % ja muiden osuus 4,1 %.

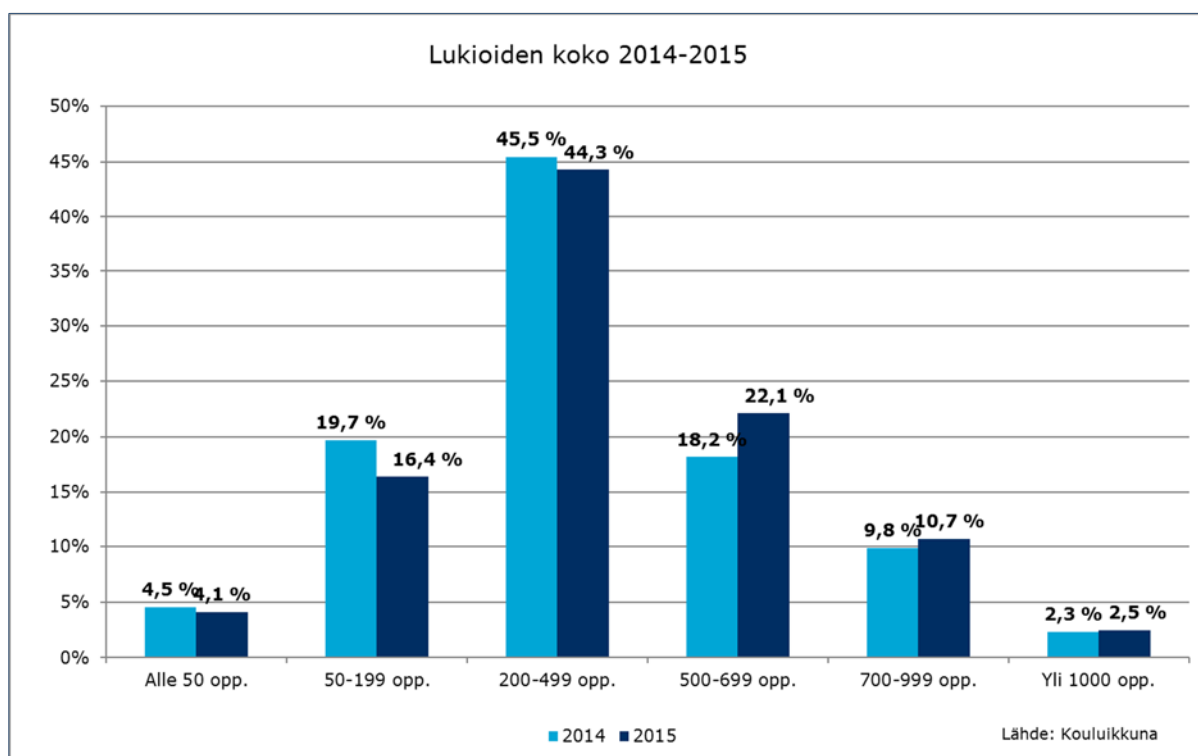
20 000-50 000 asukkaan kuntakokoryhmässä opiskelijoiden osuus oli keskimäärin 75,8 %, työllisten 17,0 %, työttömien 3,4 % ja kategorian muu 3,8 %.

Alle 20 000 asukkaan kunnissa vuonna 2012 valmistuneista ylioppilaista oli opiskelemaisessa keskimäärin 79,0 %, työelämässä oli 12,0 %, työttömänä 3,9 % ja kategoriassa muu 5,2 %.

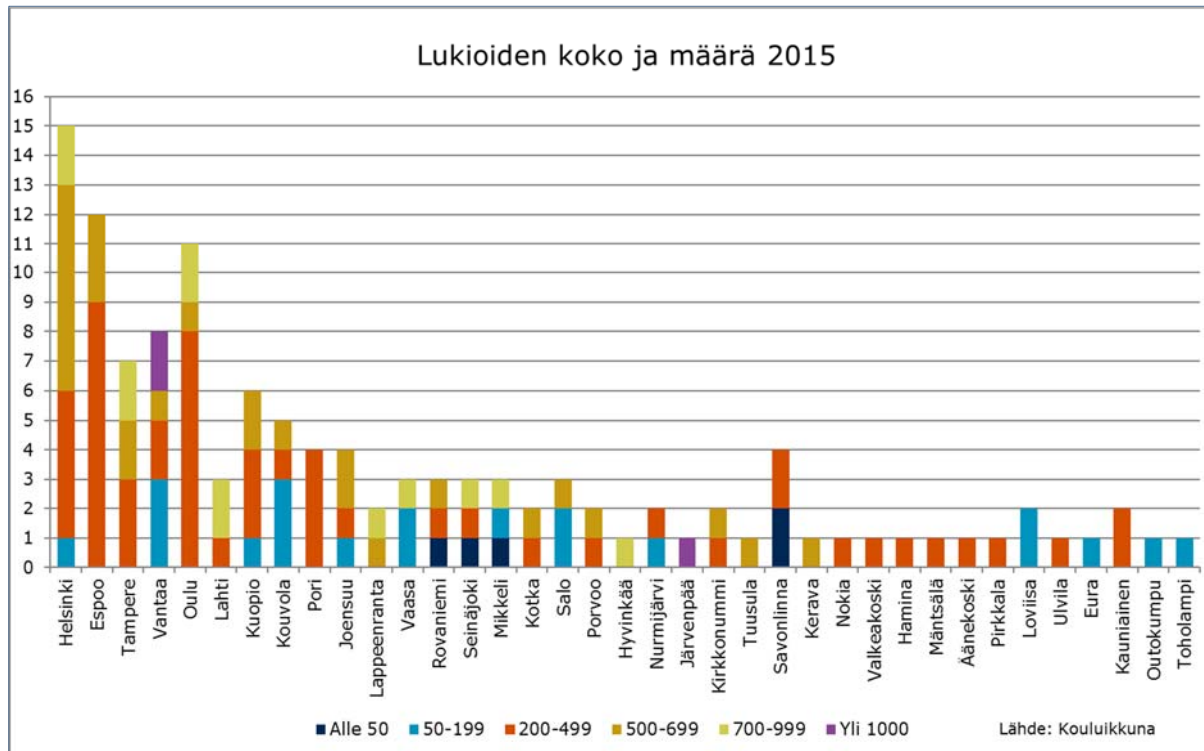
Koko vertailuaineistossa 2012 valmistuneista ylioppilaista oli vuoden 2014 lopussa opiskelemassa keskimäärin 76,9 %, työelämässä 14,6 % työttömänä 3,9 % ja muiden esimerkiksi varusmiesten, maasta muuttaneiden ja niiden, joiden sijoittumisesta ei ole tietoa osuus oli 4,5 %.

9.5 Oppilaitosten koko ja määrä

Vuoden 2015 oppilaitostietoihin sisältyi yhteensä 122 lukiota. Näistä 54 eli 44,3 % oli 200–499 opiskelijan lukioita. Seuraavaksi eniten oli alle 200 opiskelijan lukioita, joita oli aineistosta 25 (20,5 %). 500–700 opiskelijan lukioita oli yhteensä 27 (22,1 %) ja yli 700 opiskelijan lukioita 16 (13,2 %). Yli 1000 opiskelijan lukiot sijaitsivat Vantaalla ja Järvenpäässä. Keskimääräinen lukiokoko, eli tutkinto-opiskelijoiden määrä jaettuna lukioden määrällä oli 399, kun se vuotta aikaisemmin oli 383.

Lukioiden keskimääräinen koko kasvoi edellisestä vuodesta hieman. Alle 200 ja 200–499 opiskelijan lukioden osuus oli yhteensä noin 5 prosenttiyksikkö pienempi kuin vuonna 2014. 500–699 opiskelijan lukioden osuus kasvoi noin 4 prosenttiyksikköä ja yli 700 opiskelijan lukioden yhden prosenttiyksikön. Keskimääräinen lukiokoko kasvoi 16 opiskelijalla. Kunnittain laskettu lukiokoon mediaani oli 347 opiskelijaa vuonna 2015 ja 328 opiskelijaa vuonna 2014.

10 Yhteenveto ja johtopäätökset

Tarkasteltaessa eri kuntakokoryhmien välisiä kustannuseroja voidaan todeta, eri kokoluokissa on eroja kustannusten ja kustannusrakenteen suhteen. Lukiokoulutuksen opiskelijakohtaiset kokonaismenot olivat pienillä kunnilla suuremmat kuin isoilla kunnilla. Kustannusrakenteessa tietyt toiminnot painoutuivat kunnan koon mukaan.

Vuonna 2015 kunnan keskimääräiset käyttökustannukset lukiokoulutuksessa olivat 7 875 euroa opiskelijaa kohti. Vuoteen 2014 verrattuna keskimääräiset yksikkökustannukset kasvoivat 2,0 %. Koko aineiston yhteenlasketut euromääräiset kustannukset pysyivät ennallaan, mutta opiskelijamäärä laski 1,1 %. Tilastokeskuksen opetustoimen hintaindeksi kasvoi vuodesta 2014 vuoteen 2015 0,2 %, joten aineiston kokonaissumasta laskettava yksikköhinta kasvoi reaalisesti noin prosentin.

Yli 100 000 asukkaan kunnat tuottivat eri kuntakokoryhmistä lukiokoulutusta pienimmin yksikkökustannuksin. Nimellisillä kokonaiskustannuksilla laskettu keskimääräinen yksikköhinta myös laski 0,4 %. Suurimmat opiskelijakohtaiset kokonaismenot olivat alle 20 000 asukkaan kuntakokoryhmässä ja keskimääräinen yksikköhinta nousi 3,8 %.

Toiminnoittaisista kustannuseristä kiinteistömenot kasvattivat kustannuksia kaikkein voimakkaimmin. Opetuksen ja opiskelijaruokailun kustannukset pysyivät edellisen vuoden tasolla. Sisäisen hallinnon kustannukset nousivat mahdollisesti ainakin tilastoinnissa tapahtuneen muutoksen seurauksena.

Pienemmissä kunnissa lukiokoulutuksen kokonaiskustannuksista opetukseen kohdentui suurempi osuus menoista kuin suurissa kunnissa. Opetuksen kustannusten osuus kokonaiskustannuksista vaihteli kuntakokoryhmien välillä 63,8 prosentista 66,2 prosenttiin.

Alle 20 000 asukkaan kuntakokoryhmässä opiskelijaruokailu vei suhteellisesti suuremman osuuden kokonaiskustannuksista verrattuna muihin kuntakokoryhmiin. Yli 100 000 asukkaan kunnissa puolestaan kiinteistömenoihin käytettiin suhteellisesti enemmän rahaa kuin pienissä kunnissa.

Kiinteistöjen kokonaiskustannukset olivat 1 565 euroa opiskelijaa kohti. Keskimääräiset kiinteistöjen opiskelijakohtaiset kokonaiskustannukset kasvoivat vuodesta 2014 noin 8,4 prosentilla. Koko vertailuryhmän euromääräisten kiinteistökustannusten summa kasvoi 2,8 %. Muutos tapahtui kiinteistöjen ylläpidon kustannuksissa pääomakustannusten pysyessä ennallaan.

Keskimäärin päivälukioissa käytettiin 1,55 vuosiviikkotuntia opiskelijaa kohti, josta varsinaiseen opetukseen 1,35 vuosiviikkotuntia. Vuosiviikkotuntien määrä vaihteli kuntakokoryhmittäin siten, että

mitä pienemmästä kuntakokoryhmästä oli kyse, sitä suurempi oli opiskelijaa kohti laskettu vuosiviikkotuntimäärän keskiarvo. Henkilöstön osalta vakinaisen opetushenkilökunnan osuus kasvoi kaikilla kuntakokoryhmillä ja määräaikaisten osuus vastaavasti pieneni.

Vuoden 2015 keväällä ylioppilastutkinnon hyväksytysti suoritti keskimäärin 94,4 prosenttia kokeilaista, joka oli hieman edellistä vuotta enemmän. Lukiolaisista keskeytti opintonsa keskimäärin 3,2 prosenttia ja keskeyttäneiden osuus väheni edellisestä vuodesta. Vuonna 2012 ylioppilastutkinnon suorittaneista vuonna 2014 jatko-opinnoissa oli 76,9 prosenttia, työelämässä 14,6 prosenttia ja työtöminä oli 3,9 prosenttia.

Vertailuaineistossa oli yhteensä 122 lukiota. Eniten lukioita oli Helsingissä, jossa niitä oli kaikkiaan 15. Toiseksi eniten lukioita oli Espoossa (12) ja Oulussa (11). Yleisin lukion koko opiskelijamäärällä mitattuna oli 200–499 opiskelijan lukio. Niitä oli kaikkiaan 54 eli lähes puolet (44,3 %) kaikista lukioista. Yli 700 opiskelijan lukioita oli 16 (13,2 %), joista yli 1000 opiskelijan lukiota tarkastelujoukossa oli kolme. Keskimääräinen kunnan lukiokoko ja kuntien mediaani kasvoivat hieman edellisestä vuodesta.